

אגף הכלכלנית הראשית
הכנסות המדינה, מחקר
וקשרים בינלאומיים

משרד האוצר

דוח מינהל הכנסות המדינה לשנים 2019-2020 ונתונים ראשוניים לשנת 2021

פברואר 2022

אני שמחה להביא בפניכם, דוח תקופתי של מינהל הכנסות המדינה, בפורמט חדש ונגיש לציבור. דוח זה מציג את ההתפתחויות בגביית המסים בישראל ומהווה כלי חשוב להכרת מערכת המס ולקביעת מדיניות המס בישראל.

הדוח מתייחס לנתונים סופיים עד לשנת 2020 ולנתונים זמניים הקיימים במועד כתיבת הדוח לשנת 2021. הדוח משלב, בין היתר, נתונים על ההתפתחות והגבייה של סוגי המסים השונים, תחולת המסים לפי עשירונים, הטבות המס ושיעורי המס, תוך השוואה בינלאומית לשאר המדינות החברות ב-OECD.

במחצית הראשונה של שנת 2020 משבר הקורונה והמגבלות על המשק שנלוו לו, גרמו לירידה בהכנסות. אולם המשק החל להתאושש במחצית השנייה של 2020 כך שבשנת 2021 ההכנסות ממסים של הממשלה המרכזית הסתכמו בכ-384 מיליארד ₪ - עליה ריאלי של כ-22% משנת 2020 ושל כ-20% משנת 2019. שיעור הגידול בהכנסות המדינה בשנת 2021 גבוה פי 5.4 מהמוצע השנתי של שיעור הגידול בעשור האחרון. בתוספת גביית המסים של המוסד לביטוח לאומי ושל הרשויות המקומיות, כלל ההכנסות ממסים של הממשלה הרחבה צפוי להסתכם בשנת 2021 ב-496 מיליארד ש"ח.

בשנת 2020, השנה האחרונה לגביה פרסם ה-OECD נתונים עד כה, עמד נטל המס הכולל בישראל על 29.7 אחוזי תוצר, נמוך כ-1.2 אחוזי תוצר מהמוצע (המשוקלל בתמ"ג) של מדינות ה-OECD ונמוך כ-3.8 אחוזי תוצר מהמוצע הפשוט שלהן. אך אילו הפרשות החובה לפנסיה היו נספרות בסך תשלומי המסים, כנהוג במרבית מדינות ה-OECD, היו מתווספים לנטל המס בישראל עוד כ-2.8 נקודות אחוז והוא היה עומד בשנת 2020 על כ-32.5 אחוזי תוצר.

רכיבי המס הגדולים ביותר הם המע"מ (המהווה 32% מסך גביית המסים של הממשלה המרכזית), ומס ההכנסה על יחידים ומס חברות (המהווים 30% ו-12% בהתאמה מסך גביית המסים). הטבות המס לשנת 2021 הסתכמו, על פי האומדן, כ-76.6 מיליארד ש"ח, שהם כ-5.0 אחוזי תוצר. תמהיל המס בישראל מאופיין במשקל גבוה יותר של הכנסות ממע"מ בהשוואה למוצע המשוקלל בקרב מדינות ה-OECD ובמשקל נמוך יותר במס הכנסה על יחידים ובחלקם של המעסיקים בדמי ביטוח לאומי. עם זאת, יש לזכור כי על מעסיקים בישראל מוטלת חובת הפרשה לפנסיה עבור עובדיהם שלא נכללת בחישוב נטל המס.

המסים הישירים פרוגרסיביים למדי. שיעור המס הישיר עולה בצורה מתונה מכ-10% מההכנסה הכספית ברוטו בעשירון הראשון לשיעור של 24% בעשירון השמיני, ועולה בחדות ל-30% ול-40% בעשירונים התשיעי והעשירי, בהתאמה. כמו כן, שיעור המס

משרד האוצר

אגף הכלכלנית הראשית
המסות הנדניה מחקר
וקשרים בינלאומיים

הישיר השולי בישראל נמוך מהממוצע במדינות ה-OECD ברמות הכנסה של 67% מהשכר הממוצע ו-100% מהשכר הממוצע, כאשר ברמת הכנסה של 167% מהשכר הממוצע שיעור זה בישראל גבוה מהממוצע במדינות ה-OECD.

המסים העקיפים רגרסיביים ביחס להכנסה אך מאידך, על פי מחקרי ה-OECD, "מזיקים" פחות לצמיחה ממסים ישירים. שיעור המסים העקיפים יורד בצורה עקבית מ-37% מההכנסה ברוטו בעשירון התחתון לשיעור של 8% בעשירון העליון. מהניתוח בדוח ניתן ללמוד כי המע"מ הוא מס כמעט יחסי ביחס להוצאה, קרי, כל העשירונים משלמים מע"מ בשיעור דומה ביחס לסך ההוצאה.

בשנת 2021 עמדה אוכלוסיית משלמי מס ההכנסה על כ-4.52 מיליון יחידים. בחלוקה לפי מגדר, גברים מהווים 52% מכלל אוכלוסיית מודל המס לעומת הנשים שמהוות 48% ממנה. כמחצית מבעלי ההכנסה החייבת נמצאים מתחת לסף מס ההכנסה בשנת 2021, יחד עם זאת, יש להדגיש שאוכלוסייה זו משלמת מסים אחרים - דמי ביטוח לאומי ומס בריאות על ההכנסה וכן מע"מ ומסים עקיפים אחרים על ההוצאה. נציין כי ההכנסה ברוטו של נשים נמוכה יחסית לגברים, ובנוסף הן זוכות לנקודות זיכוי רבות יותר. כתוצאה מכך 61% מהנשים לא משלמות מס הכנסה, לעומת 37% מהגברים.

דוח זה של מינהל הכנסות המדינה הינו הדוח המקיף ביותר בישראל בתחום המסים ומהווה כלי עזר חשוב למקבלי ההחלטות בממשלה ובכנסת בעת קביעת מדיניות מסים וכן למתעניינים בתחום המסים במשרדי הממשלה, בבנק ישראל, באקדמיה, במכוני המחקר, בסקטור הפרטי, בתקשורת ובציבור הרחב.

אבקש להודות לכל העובדים באגף הכלכלנית הראשית אשר נטלו חלק בכתיבת הדוח, ובמיוחד לאבי לבון ולגיא יוחי הרפז ממנהל הכנסות המדינה אשר עמלו רבות על הכנתו של דוח זה.

שירה גרינברג

הכלכלנית הראשית והממונה על הכנסות המדינה

משרד האוצר

אגף הכלכלנית הראשית
הנסות הנדויה: מוקי
וקשירם בילאומיים

כתיבת פרקי הדוח

צוות מינהל הכנסות המדינה

- **אבי לבון**, סגן בכיר לממונה על הכנסות המדינה, אגף הכלכלנית הראשית
- **גיאי יוחי הרפז**, כלכלן, צוות מסים מקרו, אגף הכלכלנית הראשית
- **אריאל זיגלר**, סטודנט, צוות מסים מקרו, אגף הכלכלנית הראשית

נושאים מיוחדים:

- **חוק עידוד השקעות הון - גלית בן-נאים**, מנהלת תחום בכירה, אגף הכלכלנית הראשית
- **אגרות ממשלתיות - מנאל אבו אלעסל-חוראני**, מנהלת תחום, מינהל הכנסות המדינה, אגף הכלכלנית הראשית

הגהה, עריכה לשונית וסיוע בעריכה ובהפקת הדוח:

- **פרידה ישראלי**, המשנה לממונה על הכנסות המדינה, אגף הכלכלנית הראשית
- **טליה דולן**, היועצת המשפטית למינהל הכנסות המדינה, אגף הכלכלנית הראשית
- **ענת סביצקי בינהורן**, ראש מטה הכלכלנית הראשית

סייעו בהפקה:

- **אגף הדוכרות - משרד האוצר**

הפקה ועיצוב גרפי:

- **הופק על ידי המדפיס הממשלתי ועוצב ע"י סטודיו "סקורפיו 88"**

משרד האוצר

אגף הכלכלנית מראשית
המוסדות הנדוניה מחק
וקשרים בינלאומיים

תוכן עניינים

פרק	עמוד
1	7
2	21
3	25
4	33
5	43
6	59
7	67
8	75
9	83
10	89
11	95

אגף הכלכלנית הראשית
הכנסות המדינה, מחקר
וקשרים בינלאומיים

משרד האוצר

פרק

1

הכנסות ממסים

משרד האוצר

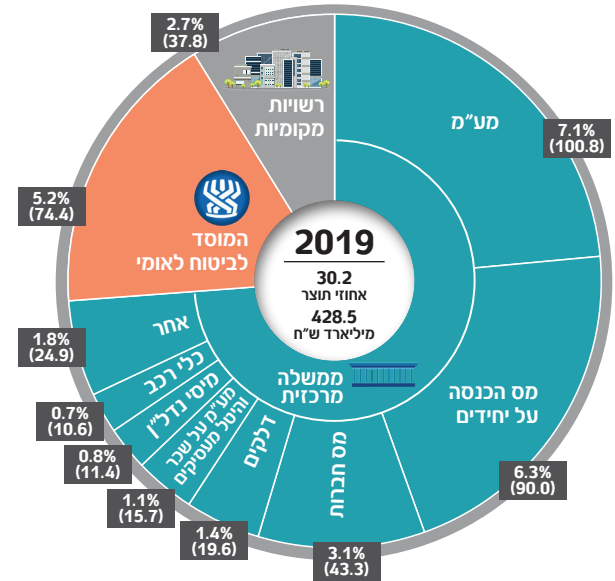
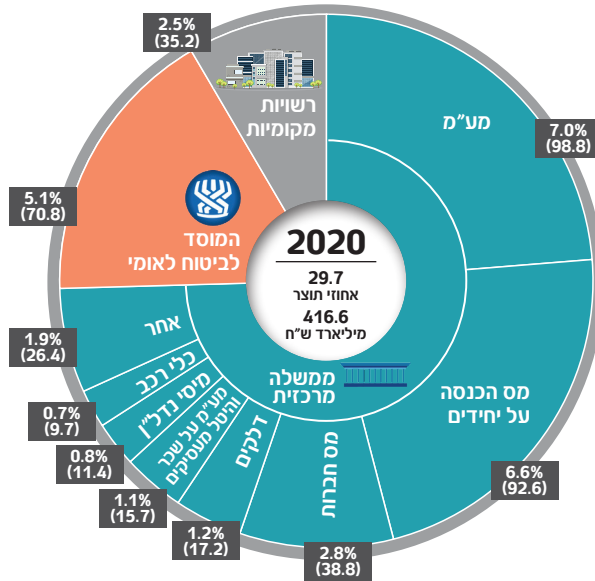

אגף הכלכלנית רואשית
המיסות והגבייה מחקר
וקשרים בינלאומיים

מבט על – נטל המסים של המשלה הרחבה (במיליארדי ש"ח ובאחוזי תוצר)

בשנת 2020, ירדו ההכנסות ממסים לעומת 2019 והאומדן מצביע על התאוששות ניכרת ב-2021

אומדן:
2021
31.9 אחוזי תוצר
496 מיליארד ש"ח

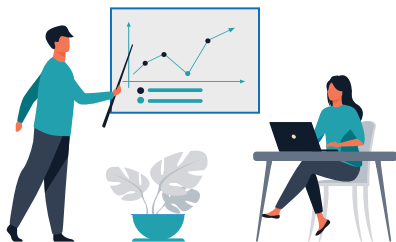
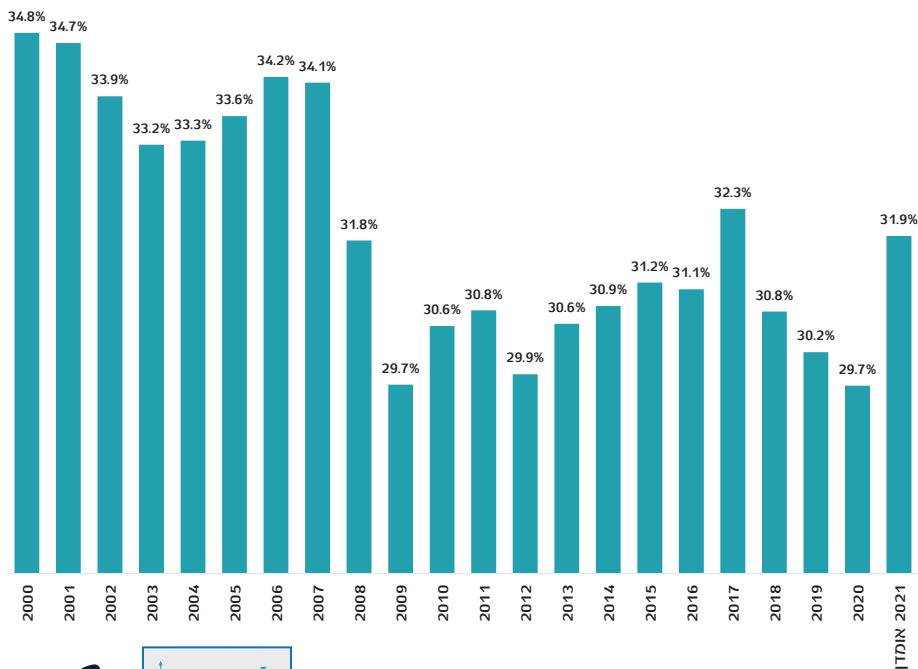

- נטל המס ירד מנקודת השיא בשנת 1986 ועד לשנת 2020 בכ-12 אחוזי תוצר.
- לעומת מערכת המס בשנת 1986 מערכת המס בשנת 2020 פועלת עם שיעורי מס הכנסה (על יחידים וחברות) נמוכים יותר ושיעורי מע"מ ושיעורי מס על דלק, טבק ואלכוהול גבוהים יותר. מכסים ומסי קניה הופחתו ואף בוטלו.
- פרט להכנסות ממסים, לממשלה הרחבה הכנסות נוספות של כ-100 מיליארד ש"ח ממקורות אחרים, כגון ההכנסות מרכוש, תרומות וסיוע ממשלות זרות.

- פרק זה עוסק בכלל המסים הנגבים על-ידי הממשלה הרחבה. רשימת הגופים בממשלה הרחבה העוסקים בגביית מסים כוללת, בנוסף לממשלה, גם את המוסד לביטוח לאומי ואת הרשויות המקומיות. הממשלה הרחבה כוללת גופים נוספים שאינם גובים מסים כגון המלכ"רים שיעקר הכנסתם מהמגזר הציבורי, והמוסדות הלאומיים.
- מע"מ- מע"מ עוסקים ללא מע"מ על יבוא ביטחוני.
- המספרים מעוגלים כך שיתכן שסך הכל שונה מסכום הרכיבים.

- מקור:** הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ועיבודי אגף הכלכלנית הראשית.
- הערות לתרשים:**
- הסכום בסוגריים הוא נטל המס במיליארדי ש"ח, הסכום באחוזים הוא נטל המס באחוזי תוצר.
 - מס הוא תשלום (א) חובה, (ב) בכסף (ולכן שירות חובה בצבא אינו מס), (ג) המשולם לגוף ציבורי (ולכן הפרשות לפנסיה אינן מס כי קרנות פנסיה הן גוף פרטי), (ד) וללא תמורה ישירה (בניגוד למחיר של מוצר או שירות).
 - מס החברות כולל מע"מ על רווח של מוסדות כספיים.

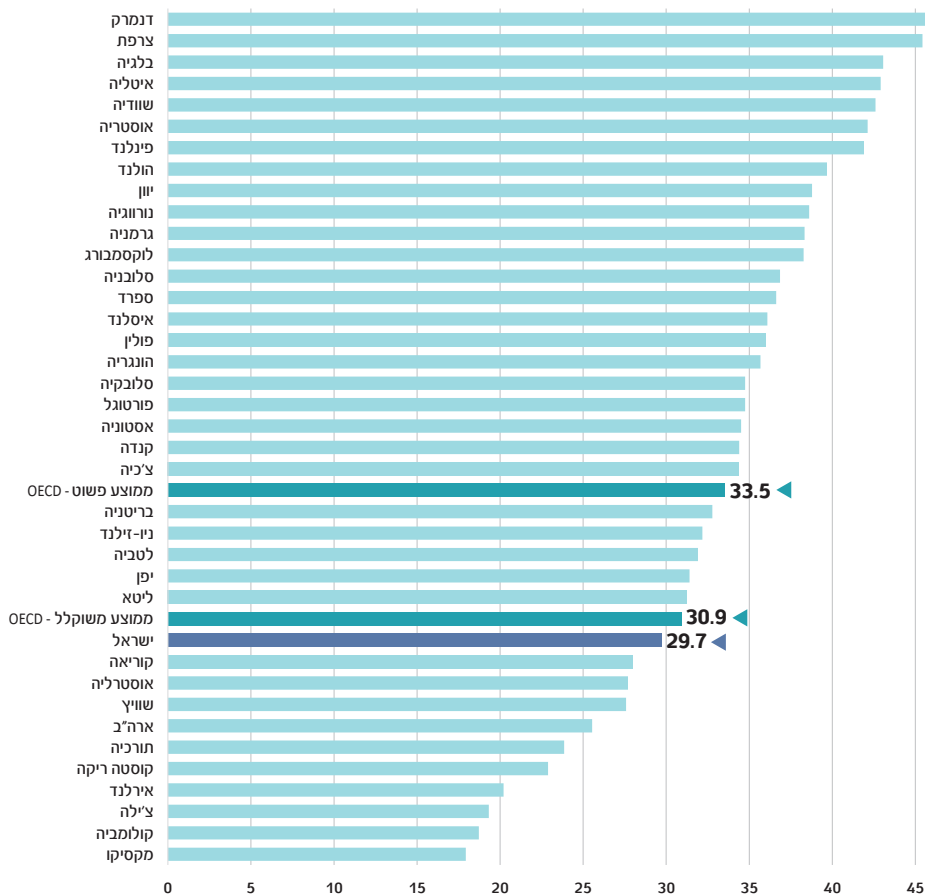
נטל המס של המשלה הרחבה (אחוזי תוצר, בשנים 2000-2021)

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ועיבודי אגף הכלכלית הראשית.

- נטל המס מושפע מגורמים רבים ובניהם:
 - שינויי חקיקה
 - הפרשי עיתוי, כגון הקדמת יבוא כלי רכב ערב עדכון נוסחת מיסוי ירוק
 - גבייה חריגה ובעלת אופי חד פעמי
 - מימוש של רווחי הון צבורים והיקף עסקאות נדל"ן
- כתוצאה ממשבר הקורונה ירד נטל המס כ-0.5 אחוזי תוצר בשנת 2020 לעומת שנת 2019 ועלה בשנת 2021.
- בשנים 2007-2000, נטל המס עמד על 33-34 אחוזי תוצר והוא ירד בחדות בעקבות המשבר העולמי של 2008 לכ-30-31 אחוזי תוצר בשנים 2008-2020, כנטרול שנת 2017.
- יותר ממחצית מירידה זו מוסברת בהפחתות מסים יזומות בשנים 2003-2009.
- בנוסף, המשבר של 2008 פגע במיוחד בענף הפיננסי שהוא עתיר מס.
- בשנת 2017 הייתה עלייה זמנית בנטל המס של מעל לאחוז תוצר בעקבות "מבצע דיבינד", שבו הופחת שיעור המס כדי לעודד חלוקת דיבינדנד מחברות ארנק.

השוואה בינלאומית של נטל המס של המשלה הרחבה (אחוזי תוצר, שנת 2020)

- בשנת 2020 עמד נטל המס הכולל בישראל על 29.7 אחוזי תוצר, נמוך ב-1.2 אחוזי תוצר מהממוצע המשוקלל של 38 מדינות ה-OECD ונמוך ב-3.8 אחוזי תוצר מהממוצע הפשוט.
- ההבדלים בין הממוצע המשוקלל לממוצע הפשוט נובעים בעיקר מנטל מס נמוך של 25.5 אחוזי תוצר בארה"ב, שלבדה מהווה 40% מהתוצר של ה-OECD.
- על פי מדד זה, ישראל מדורגת במקום ה-28 מתוך 38 המדינות החברות בארגון.
- ברוב מדינות ה-OECD קיים חוק פנסיה ממלכתית שמכוחו ההפרשות לפנסיה לגוף ציבורי מהוות חלק מנטל המס. לעומת זאת, בישראל מוטלת אומנם חובה על המעסיקים, החל משנת 2008, לכבש את עובדיהם בפנסיה אך ההפרשות משולמות לגופים פרטיים ולכן אינן נחשבות חלק מנטל המס. אילו היה נחקק חוק פנסיה ממלכתית גם בארץ, היו מתווספים לנטל המס עוד כ-2.8 נקודות אחוז והוא היה עומד בשנת 2020 על כ-32.5 אחוזי תוצר.

מקור: OECD ועיבודי אגף הכלכלנית הראשית.
הערות לתרשים:

- הנתונים לשנת 2020 הם הנתונים העדכניים ביותר שפורסמו על ידי ה-OECD בעת כתיבת הדוח.

השינוי הנומינלי במסים ובתוצר, כל שנה לעומת קודמתה (אחוזים)

- בשיעורי מס אחידים, גמישות המס לשינוי בתוצר היא בטווח הארוך קרובה ליחידתית, דהיינו שיעור השינוי בגבייה ובתוצר דומים.
- למשל בשנים 2010-2021 עלה התוצר בשיעור נומינלי של 5.3% לשנה בעוד שההכנסות ממסים עלו בשיעור דומה של 5.4%.
- יחד עם זאת בטווח הקצר ניכרת סטייה מהגמישות היחידתית כך בשנים 2010, 2015, 2017 ו-2021 המיסים עלו יותר מהתוצר ואילו בשנים אחרות המסים פיגרו אחרי התוצר.
- יש להכיר בכך שיש גידולים מהירים אך זמניים במסים ויש להתחשב בכך בקביעת ההוצאה הפרמננטית.

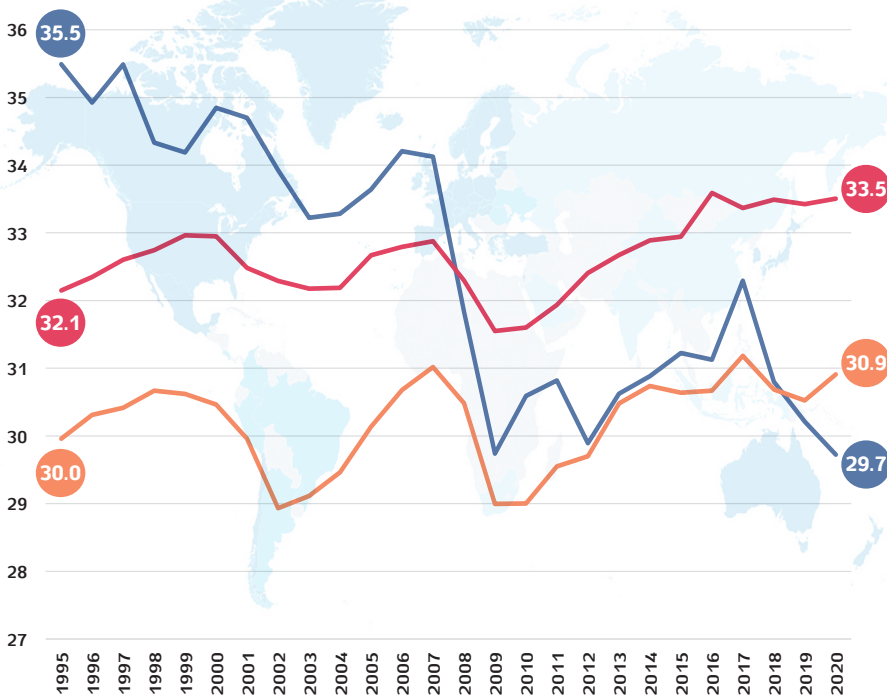
מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ועיבודי אגף הכלכלנית הראשית.

הערות לתרשים:

- "הכנסות בשיעורי מס אחידים" - כאמור, נתוני הגבייה מושפעים משינוי חקיקה, מהפרשי עיתוי ומגבייה בעלת אופי חד פעמי. כדי לעמוד על ביצועי מערכת המס יש לנטרל את ההשפעות של "רעשים" אלו ולנתח את הגבייה "בשיעורים אחידים".
- מסים בשיעורים אחידים - דהיינו לאחר ניטרול של שינוי חקיקה וגבייה בעל אופי חד פעמי.
- בשנת 2020 כאמור, התוצר ירד נומינלית ב-1.2%, ירידת התוצר הריאלית באותה שנה הסתכמה ב-2.2%.

התפתחות נטל המס של הממשלה הרחבה – השוואה בינלאומית (אחוזי תוצר, בשנים 1995-2020)

אחוזי תוצר

ישראל

ממוצע משוקלל OECD

ממוצע פשוט OECD

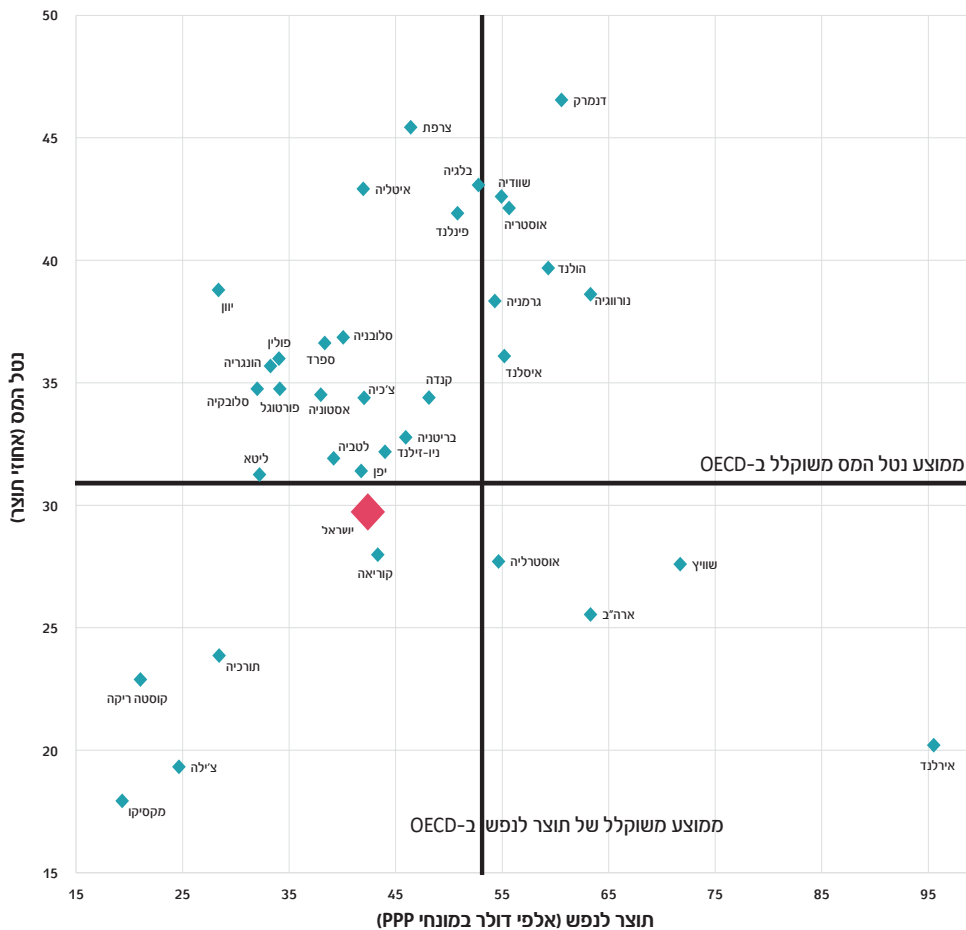
- בעבר נטל המס בישראל היה גבוה מנטל המס ב-OECD, על פי הממוצע המשוקלל, אך הפער הלך וירד - מכ-4 אחוזי תוצר בממוצע בשנים 1995-2002 לכ-3 אחוזי תוצר בממוצע בשנים 2003-2007, עד שנסגר הפער בשנים 2008-2019.
- נתונים היסטוריים חלקיים מצביעים על פער אף של 10 אחוזי תוצר, בממוצע, בשנים 1970-1988. ושל 5 אחוזי תוצר, בממוצע, בשנים 1989-1994.
- נטל המס ירד בחדות בשנים 2008-2009, בהשפעת המשבר הפיננסי העולמי וגדל באיטיות לאחר מכן, כתוצאה מההתאוששות בפעילות ומהעלאה יזומה (בחלק מהמדינות) של שיעורי המס.
- על פי הממוצע המשוקלל, נטל המס במדינות ה-OECD בשנת 2020 דומה לנטל בשנת 2007, ערב המשבר הפיננסי העולמי. למרות שישראל עברה את המשבר באופן פחות חמור מרוב מדינות ה-OECD, נטל המס בישראל בשנת 2020 נמוך מהשיא של שנת 2007 בכ-4.4 אחוזי תוצר. רק באירלנד חלה ירידה גדולה יותר בנטל המס.

מקור: OECD ועיבודי אגף הכלכלנית הראשית.
הערות לתרשים:

- הנתונים לשנת 2020 הם הנתונים העדכניים ביותר שפורסמו על ידי ה-OECD בעת כתיבת הדוח.

נטל המס הממשלה הרחבה לעומת תוצר לנפש (שנת 2020)

- ישראל מאופיינת בנטל מס נמוך במעט מהממוצע המשוקלל של מדינות ה-OECD ובתוצר לנפש נמוך מהממוצע המשוקלל של מדינות ה-OECD.
- לחמש מדינות תוצר גבוה ונטל מס נמוך מישראל - אירלנד, שוויץ, ארה"ב, אוסטרליה וקוריאה.
- המקרה של אירלנד ייחודי בגלל המשקל הרב של חברות בינלאומיות במדינה זו שמנפחות את התוצר אך משלמות מעט מסים.
- המיקום של שוויץ, ארה"ב ואוסטרליה הוא תוצאה של בחירת מודל של "ממשלה רזה".

מקור: OECD ועיבודי אגף הכלכלנית הראשית. הערות לתרשים:

- לוקסמבורג לא מופיעה בתרשים מכיוון שהיא מחוץ לטווח של ציר ה-X. התוצר בלוקסמבורג בשנת 2020 עמד על 118 אלפי דולר, נטל המס עמד על 38 אחוזי תוצר.
- הנתונים לשנת 2020 הם הנתונים העדכניים ביותר שפורסמו על ידי ה-OECD בעת כתיבת הדוח.

התפלגות ההכנסות ממסים (באחוזים מסך הכל, בשנת 2020)

תמהיל המס בישראל מאופיין במשקל גבוה יותר של הכנסות ממע"מ לעומת ממוצע ה-OECD המשוקלל (+12.7%) ובמשקל נמוך יותר במס הכנסה על יחידים (-8.3%) ובחלקם של המעסיקים בדמי ביטוח לאומי (-9.6%), אם כי על מעסיקים בישראל מוטלת חובת פנסיה שלא נכללת בחישוב נטל המס.

■ מס הכנסה על יחידים
 ■ מס חברות
 ■ מס שכר
 ■ מסי רכוש
 ■ מע"מ
 ■ מסים עקיפים אחרים ואגרות
 ■ ביטוח לאומי מעבידים
 ■ ביטוח לאומי ועצמאי

מקור: OECD ועיבודי אגף הכלכלנית הראשית.
הערות לתרשים:

- OECD Europe - מדינות אירופה החברות ב-OECD.
- הנתונים לשנת 2020 הם הנתונים העדכניים ביותר שפורסמו על ידי ה-OECD בעת כתיבת הדוח.

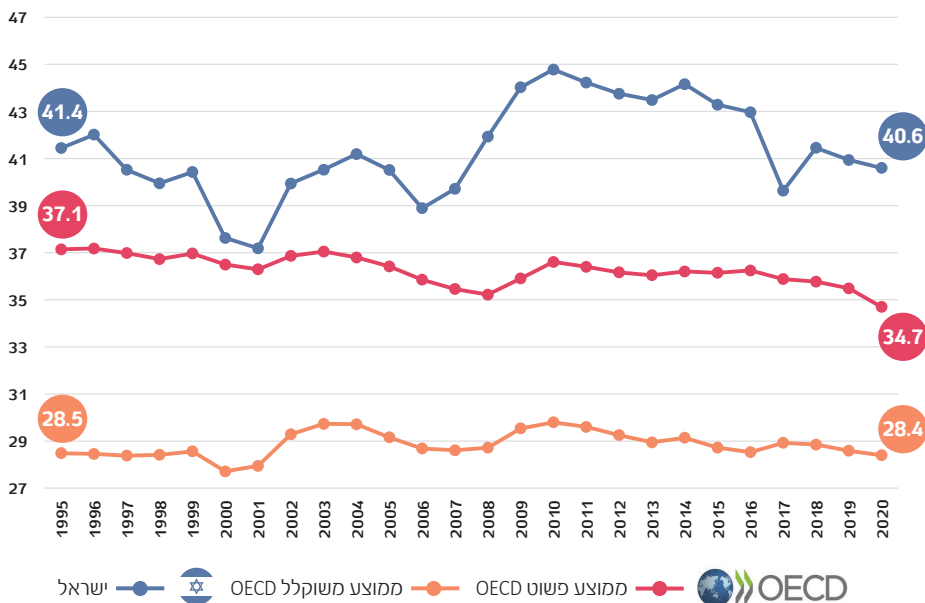

משרד האוצר

אגף הכלכלנית ורואיית
המסות והגזינה מחקר
וקשרים בינלאומיים

משקל המס העקיף מסך המסים, ישראל לעומת ממוצע OECD (באחוזים)

אחוזי תוצר

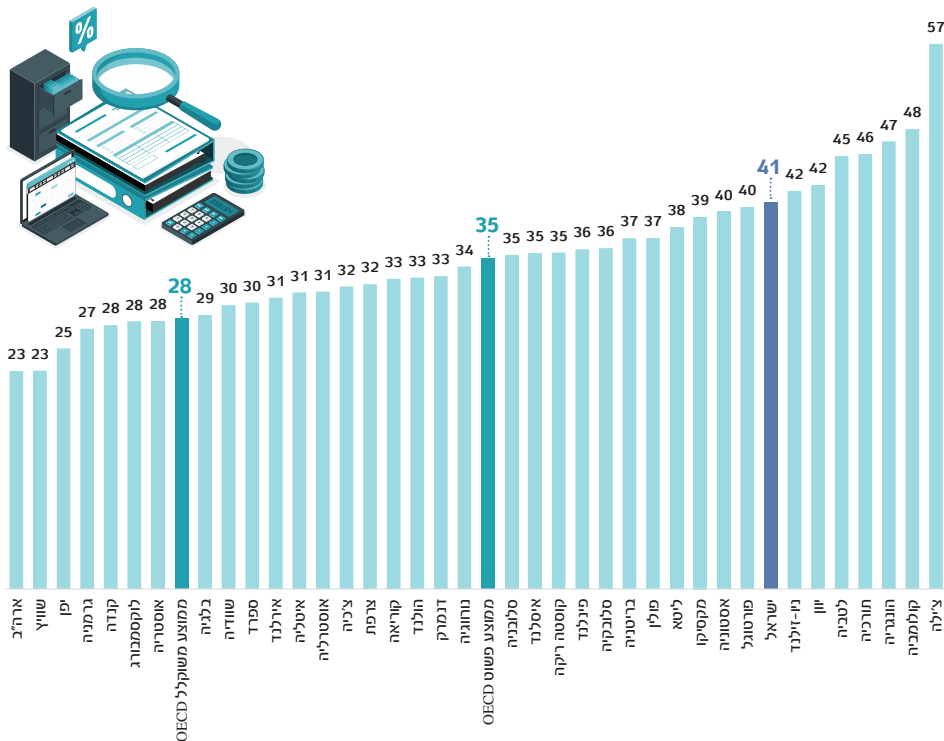

- משקל המסים העקיפים מסך המסים בישראל גבוה בהשוואה לממוצע ה-OECD.
- בשנת 2001 הגיע משקל המס העקיף לשפל של כ-37% מסך המסים. הרפורמה במערכת המס בשנים 2003 ואילך שמה דגש, מטעמי יעילות כלכלית, על הפחתת המס הישיר ומשקל המס העקיף עלה לשיא של כ-45% בשנת 2010.
- לאחר המחאה החברתית של קיץ 2011, השתנה תמהיל המסים וניכרת ירידה הדרגתית במשקל המס העקיף לכ-41% בשנת 2020.

- מס ישיר = מס הכנסה על יחידים ומס חברות + דמי ביטוח לאומי ומס בריאות + מיסי מעסיקים + 50% * (מיסי רכוש + אחר)
- מס עקיף = מסים על סחורות ושירותים + 50% * (מיסי רכוש + אחר)
- סך מסים = מס ישיר + מס עקיף
- הנתונים לשנת 2020 הם הנתונים העדכניים ביותר שפורסמו על ידי ה-OECD בעת כתיבת הדוח.

- מקור:** OECD ועיבודי אגף הכלכלנית הראשית. **הערות לתרשים:**
- חלוקה בין מס ישיר למס עקיף: על פי ה-OECD, מס הכנסה, דמי ביטוח לאומי ומיסי מעסיקים (קטגוריות 1000, 2000 ו-3000 בסיווג המסים של ה-OECD) הם בבירור מסים ישירים בעוד שמסים על סחורות ושירותים (קטגוריה 5000) הם באופן ברור עקיפים. לגבי מיסי רכוש (קטגוריה 4000), ה-OECD פחות החלטי כך, למשל, אפשר לאמר שמס על דירת מגורים הוא מס (ישיר) על עושר או מס (עקיף) על צריכת שירותי דיור. לבסוף, מסים אחרים (קטגוריה 6000 שהיא שארית המאגדת בתוכה מסים שלא ניתן היה לסווג בקטגוריות 1000 עד 5000) לא יכולים בדרך כלל להיות מסווגים כישירים או כעקיפים. לטובת הניתוח להלן, פיצלנו את מיסי רכוש ואת המסים האחרים באופן שווה בין מסים ישירים למסים עקיפים.

משקל המס העקיף מסך המסים, השוואה בינלאומית (אחוזים, שנת 2020)

- מסים עקיפים נוחים יותר לגבייה ולכן הם מהווים מקור ראשוני של הכנסות במדינות פחות מפותחות.
- היכולת לגבות יותר מסים ישירים דורשת שיהיו תושבים בעלי הכנסה מעל סף מינימלי ורשות גבייה בעלת כושר אכיפה גבוה, שמצויים יותר במדינות מפותחות יותר.
- המשקל של המסים העקיפים נמוך במיוחד במדינות עם תוצר לנפש גבוה ונטל מס נמוך, כמו ארה"ב, שוויץ ואוסטרליה.
- גם במדינות מפותחות, היכולת לגבות מסים ישירים בשיעור גבוה עלולה לפגוע בצמיחה ולכן מדינות שבחרו בהוצאה ציבורית גבוהה יפנו גם לגביית מסים עקיפים, כמו רוב מדינות אירופה.

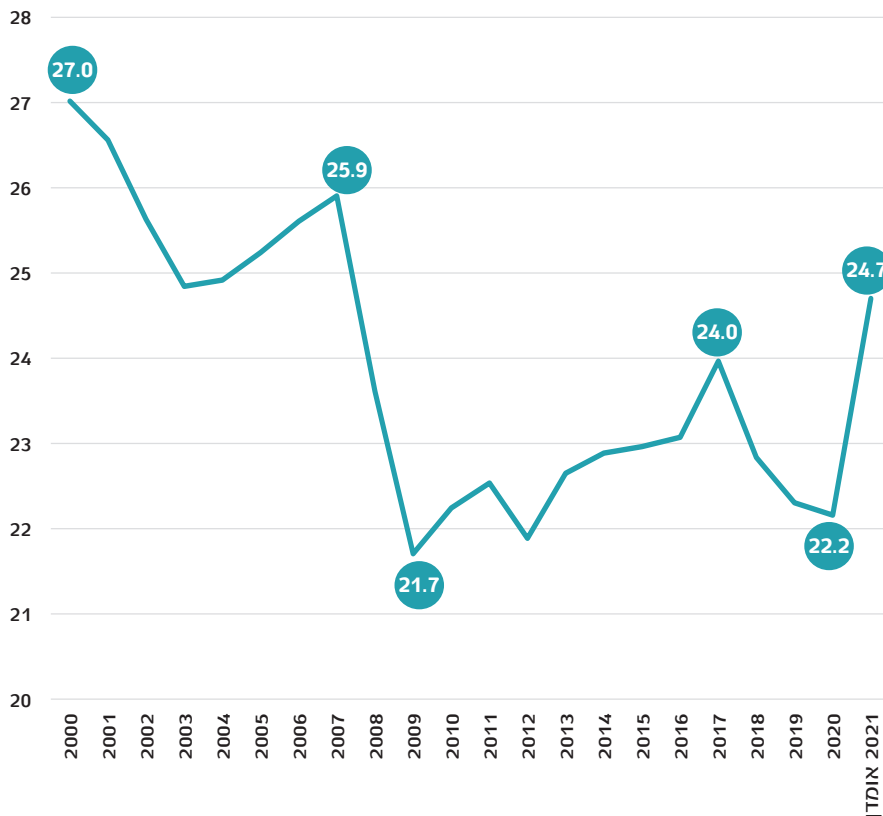
מקור: OECD ועיבודי אגף הכלכלנית הראשית.
הערות לתרשים:

- מס עקיף= מסים על סחורות ושירותים + 50% * (מיסי רכוש + אחר).
- השיעור הגבוה יחסית של המסים העקיפים מסך המיסוי בישראל הוא בעיקר תוצאה של המסים על הרכוש. בישראל המסים על הסחורות והשירותים מהווים כ-36% מסך המסים, גבוה בכ-2 נקודות אחוז מהממוצע הפשוט ב-OECD. על פי מדד זה ישראל ממוקמת במקום ה-15.
- הנתונים לשנת 2020 הם הנתונים העדכניים ביותר שפורסמו על ידי ה-OECD בעת כתיבת הדוח.

נטל המס של המשלה המרכזית (באחוזי תוצר)

אחוזי תוצר

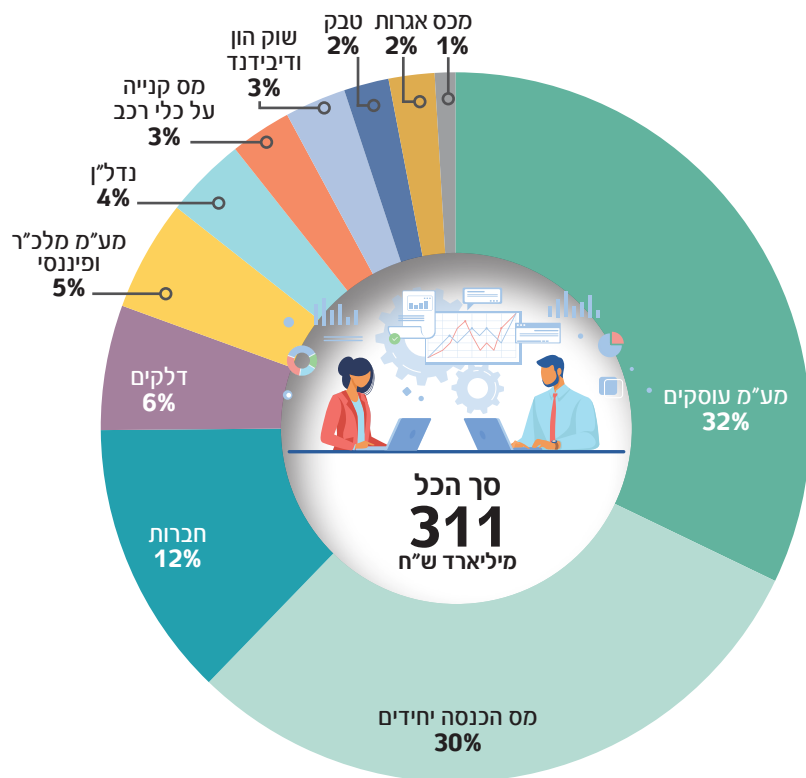
- נטל המס של המשלה המרכזית ירד מ-27.0 אחוזי תוצר בשנת 2000 ל-22.2 אחוזי תוצר בשנת 2020.
- מתוך ירידה מצטברת של 4.8 אחוזי תוצר, יש לייחס להפחתה יזומה של שיעורי המס כ-2.6 אחוזי תוצר. בעיקר הופחתו שיעורי מס הכנסה על יחידים ועל חברות וכן הופחתו מכסים ומסי קנייה.
- השארית מקורה בגורמים רבים, ובניהם:
 - שוני בהיקף מימוש של רווחי הון,
 - ושוני בתמהיל התוצר, לרעת ענפים או מוצרים עתירי מס.
- נטל המס תנודתי על פני מחזור העסקים - בהינתן שיעורי המס, נטל המס גבוה בשנות צמיחה ונמוך בשנות האטה.
- על פי האומדן, נטל המס של המשלה המרכזית בשנת 2021 יעלה לכ-25 אחוזי תוצר.

מקור: אגף הכלכלנית הראשית. הערות לתרשים:

- המסים של המשלה המרכזית כוללים את גביית המס באמצעות רשות המסים (מס הכנסה, מע"מ, מס קניה, מכס, מיסי נדל"ן) ואת גביית האגרות באמצעות משרד המשלה. הם אינם כוללים את גביית המס באמצעות המוסד לביטוח לאומי ובאמצעות הרשויות המקומיות.

הרכב הכנסות הממשלה המרכזית ממסים (שנת 2020, כאחוז מסך המסים של הממשלה המרכזית)

- מע"מ עוסקים הוא מקור ההכנסה הגדול ביותר עם 32% מסך ההכנסות ממסים של הממשלה המרכזית. אם נוסיף לכך את המע"מ על מלכ"רים ומוסדות פיננסיים, המע"מ הוא המקור ל-37% מסך המסים בשנת 2020.
- המקור השני בגודלו הוא מס הכנסה על יחידים עם 30% מסך ההכנסות ממסים.
- מס חברות מהווה 12% מהכנסות הממשלה המרכזית ממסים.
- מס קנייה על דלקים, כלי רכב, טבק ואלכוהול תורם עוד 11% מסך הגבייה.
- משקל שאר המסים - מיסי נדל"ן, המסים על שוק הון ודיבידנדים, אגרות ומכס, עומד על 10%.
- הרכב ההכנסות ממסים בשנת 2020 לא שונה מהותית מהרכב ההכנסות בשנת 2019, פרט לעלייה של 2 נקודות האחוז במשקל מס הכנסה על יחידים על חשבון ירידה דומה במשקל מס חברות.

מקור: אגף הכלכלנית הראשית.
הערות לתרשים:

- לפני הפרשה לקרן פיצויים.
- מע"מ עוסקים- מע"מ עוסקים ללא מע"מ על יבוא ביטחוני.

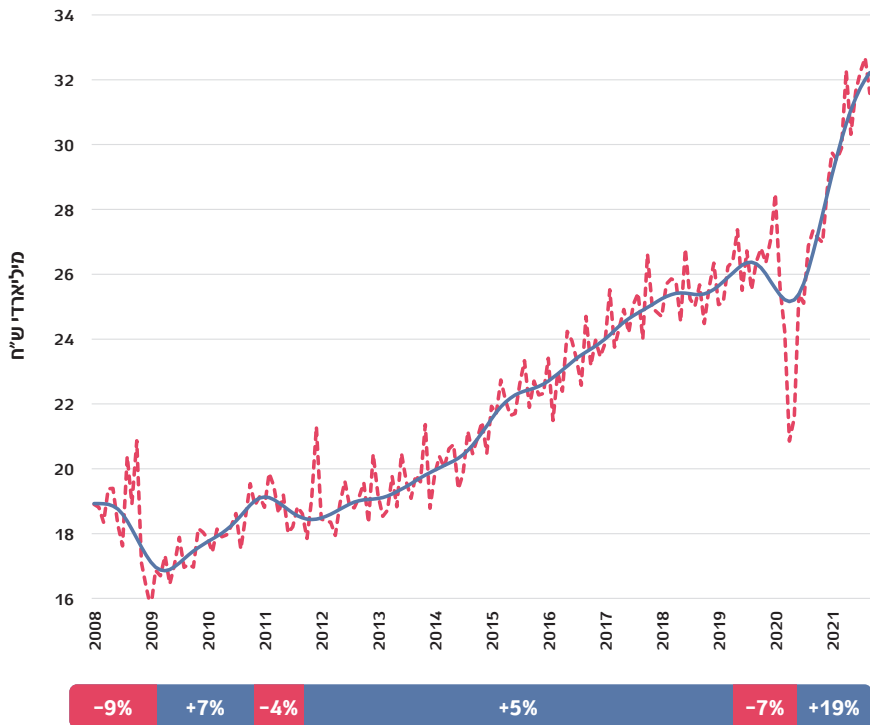
משרד האוצר

אגף הכלכלנית הראשית
המסות ובנייה מחקר
וקשרים בינלאומיים

סך הכל הכנסות הממשלה המרכזית ממסים, בשיעורי מס אחידים – נתוני מגמה

(במיליארדי ש"ח, במחירים קבועים של 2020)

שיעור שינוי בקצב שנתי

מגמה ————— מנוכה עונתיות - - - - -

- התרשים מציג את גביית המסים של הממשלה המרכזית בשיעורי מס אחידים, דהיינו לאחר ניטרול של שינויי חקיקה וגבייה בעל אופי חד פעמי.
- הגבייה במגמת עלייה ארוכת טווח, בהתאם לצמיחת המשק. אולם ניתן לצפות בשלוש תקופות של ירידה מתמשכת:
 - ירידה בקצב שנתי של 9% מסוף שנת 2007 לתחילת שנת 2009, בעקבות המיתון העולמי הגדול.
 - ירידה בקצב שנתי של 4% מסוף שנת 2010 לסוף שנת 2011, כתוצאה מירידות חדות בשוק ההון.
 - ירידה בקצב שנתי של 7% בחלק משנת 2020 בעת משבר הקורונה.
- אחרי כל משבר, גביית המסים עולה בקצב מהיר ובמיוחד ביציאה ממשבר הקורונה עם שיעור גידול חריג של 19% מסוף שנת 2020 עד לחודש ספטמבר 2021, החודש האחרון המוצג בתרשים.

מקור: אגף הכלכלנית הראשית.
הערות לתרשים:

מסים בשיעורים אחידים - דהיינו לאחר ניטרול של שינויי חקיקה וגבייה בעל אופי חד פעמי.

אגף הכלכלנית הראשית
הכנסות המדינה, מחקר
וקשרים בינלאומיים

משרד האוצר

פרק

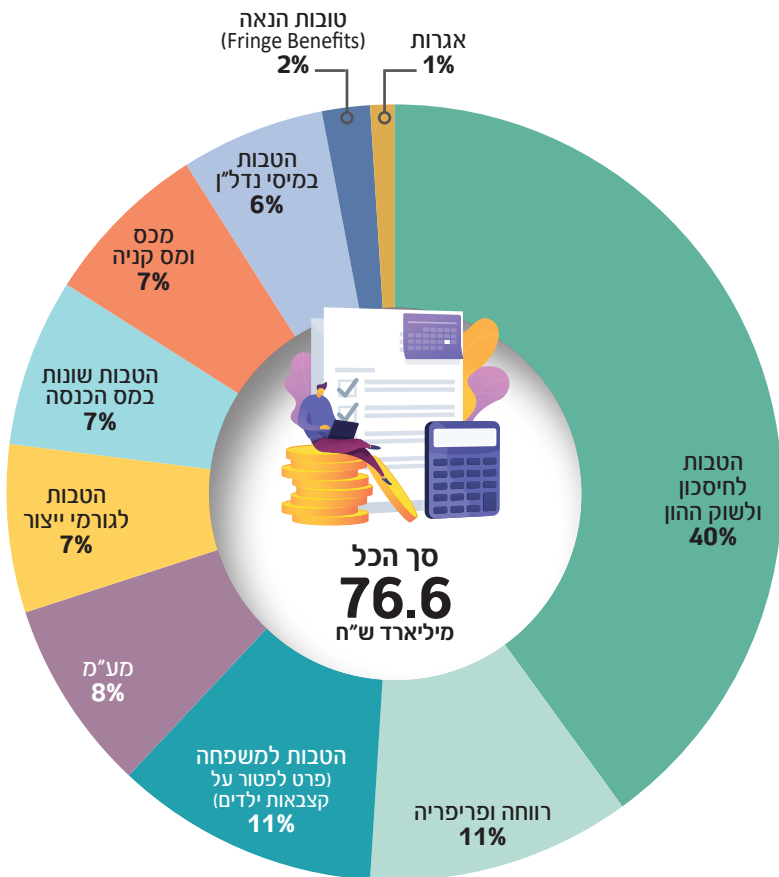
2

הטבות המס

תחזית הטבות המס לשנת 2021, לפי תחומים (במיליארדי ש"ח)

- הטבות המס לשנת 2021 מהוות כ-20 אחוזים מהכנסות המדינה ממסים או כ-5.0 אחוזי תוצר. מתוך סכום זה:
- כ-65 מיליארד ש"ח הם הטבות במס הכנסה ובמסי נדל"ן - מזה כ-31 מיליארד ש"ח לחיסכון ושוק ההון, בעיקר הטבות לפנסיה ולקרנות השתלמות.
- כ-12 מיליארד ש"ח הם ההטבות במסים עקיפים ובאגרות - מזה כ-6 מיליארד ש"ח במע"מ, בעיקר לפירות וירקות.

הגדרות

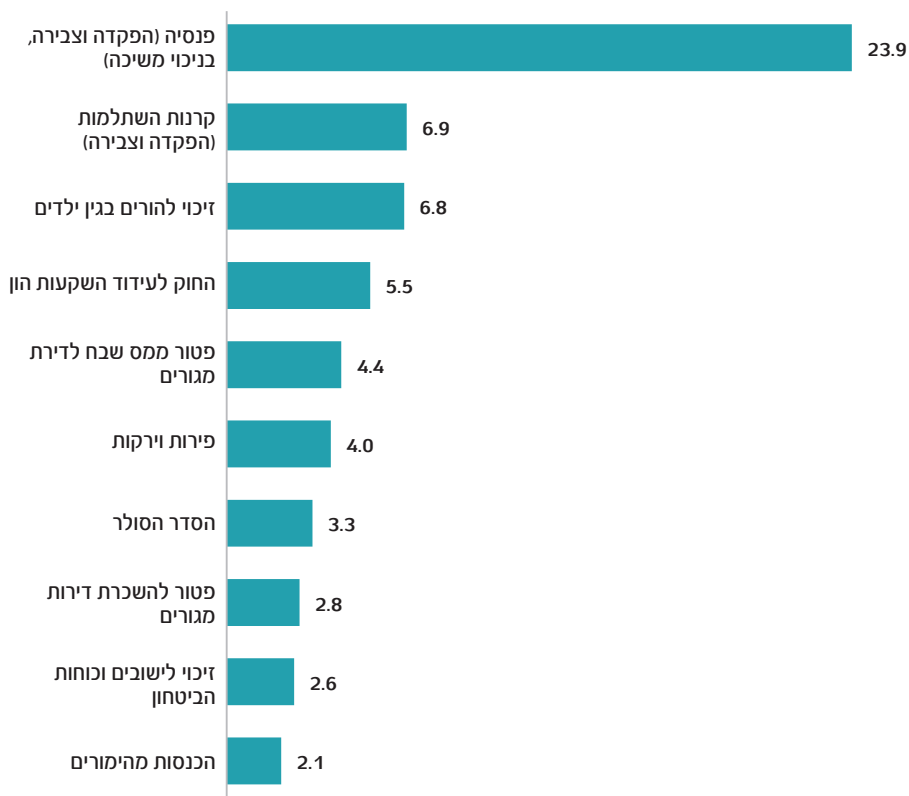
"הטבות המס"

- הטבות המס, או בשמן האחר "הוצאות המס" (Tax Expenditures), הן הפסד הכנסות, הנובע מפטור, ניכוי, זיכוי, הפחתת שיעור מס או דחית תשלום המס, הניתנים לקבוצות שונות של אנשים או לסוגים שונים של פעילות כלכלית.

מקור: אגף הכלכלנית הראשית.

10 ההטבות עם העלות הגבוהה ביותר (מיליארדי ש"ח, תחזית לשנת 2021)

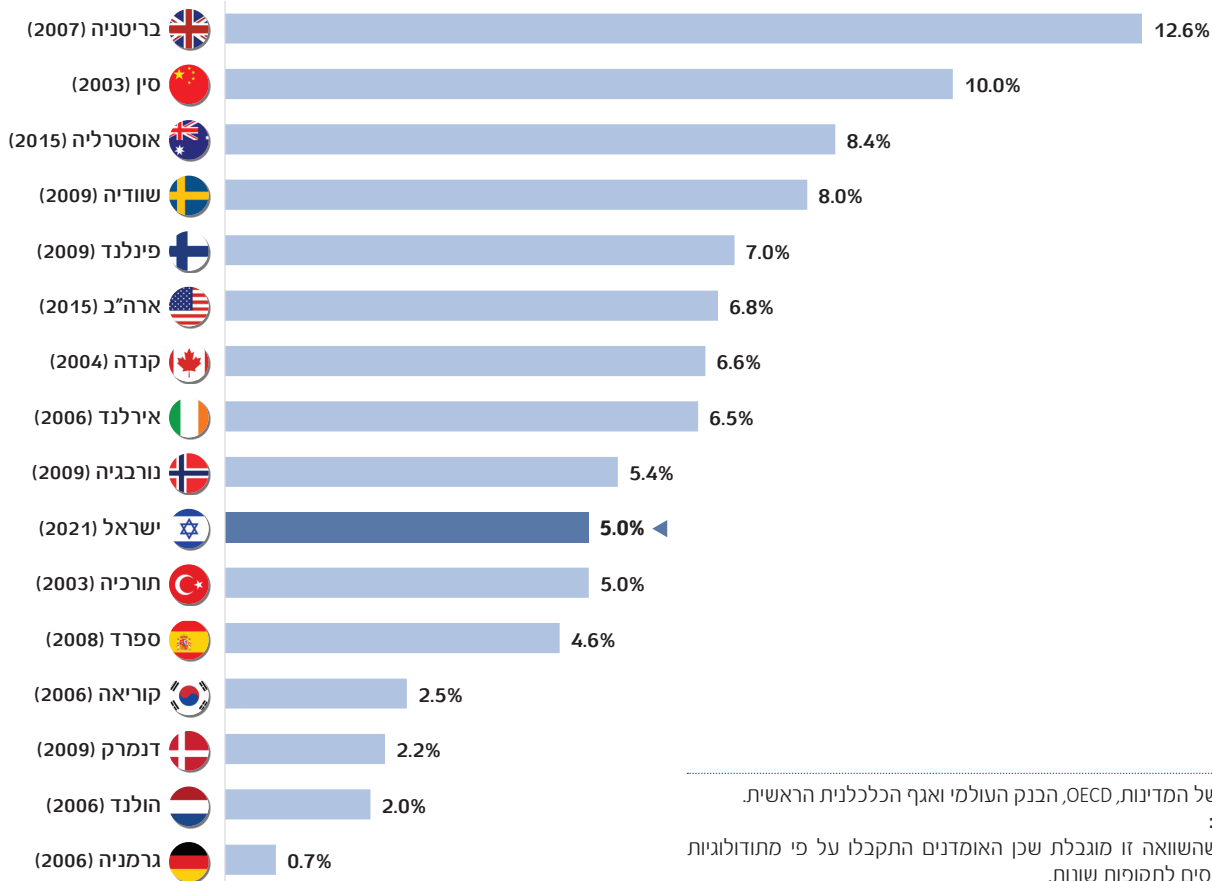

- הטבות המס ריכוזיות למדי.
- ישנן 10 הטבות עם עלות גבוהה מ-2.1 מיליארד ש"ח כל אחת ובסך הכל עלות של 62.3 מיליארד ש"ח, שהם כ-80% מכלל עלות הטבות המס.
- ההטבה הגדולה ביותר היא לפנסיה והיא כוללת את ההקלות במס בגין הפרשות לפנסיה את הפטור על התשואה ואת הפטור החלקי הניתן בתום תקופת החיסכון למקבל הקצבה.
- ההטבה השנייה בגודלה ניתנת לקרנות השתלמות. הפרשת המעביד פטורה בידי העובד, התשואה בעת הצבירה ומשיכת החיסכון אף הן פטורות, בתנאים מסוימים.

מקור: אגף הכלכלנית הראשית.

היקף הטבות המס, במדינות נבחרות (אחוזי תוצר)

מקור: הערכות של המדינות, OECD, הבנק העולמי ואגף הכלכלנית הראשית.
הערות לתרשים:

- יש להדגיש שהשוואה זו מוגבלת שכן האומדנים התקבלו על פי מתודולוגיות שונות ומתייחסים לתקופות שונות.

אגף הכלכלנית הראשית
הכנסות המדינה, מחקר
וקשרים בינלאומיים

משרד האוצר

פרק

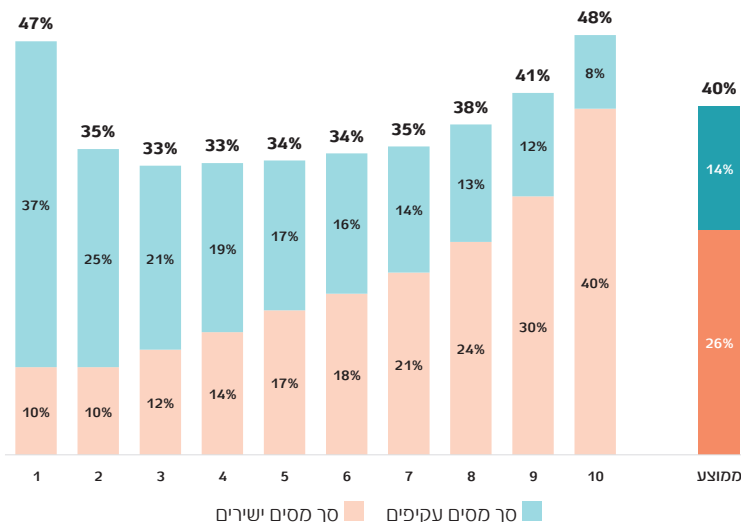
3

תחולת המס

שיעור מסים ישירים ועקיפים כאחוז מההכנסה ברוטו, לפי עשירונים (שנת 2018)

אם נחבר את המסים הישירים והעקיפים, שיעור סך המסים על פי החישוב המורחב עמד על 47% מההכנסה ברוטו בעשירון התחתון, ירד לטווח של 33% עד 38% מההכנסה ברוטו בעשירונים השני עד השמיני, ואז עלה ל-41% ול-48% מההכנסה ברוטו בעשירונים התשיעי והעשירי, בהתאמה.

המסים העקיפים גרסיביים

שיעור המסים העקיפים יורד בצורה עקבית מ-37% עד לשיעור של 8% בלבד בעשירון העליון.

המסים הישירים פרוגרסיביים למדי

השיעור עולה בצורה מתונה עד לשיעור של 24% בעשירון השמיני, ועולה בחדות בעשירונים התשיעי והעשירי, בהתאמה.

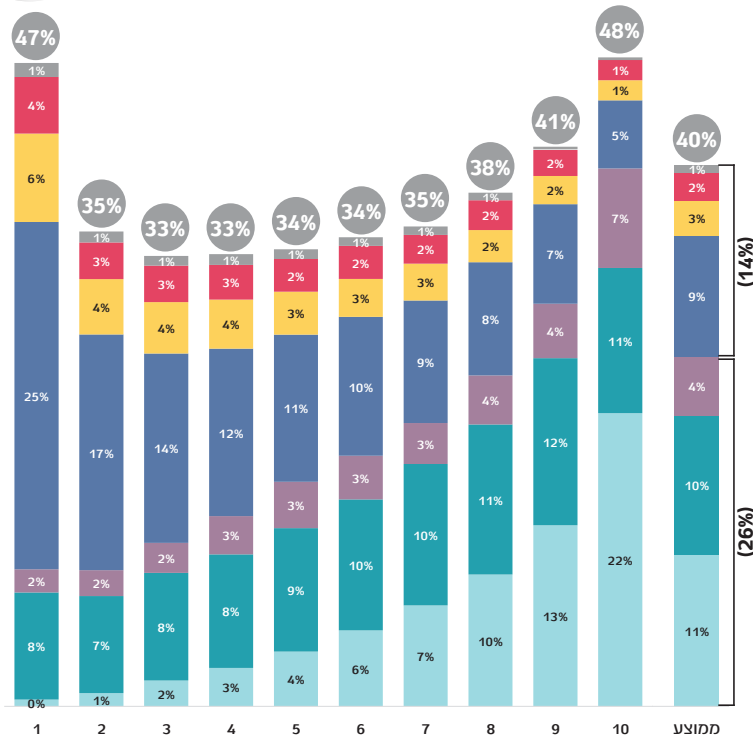
- סיגוריות, אלוהול ומוצרים אחרים, מכס, מסי נדל"ן ממשלתיים (דמי חכירה והוון, מס רכישה, תשלום לטאבו, דמי הסכמה למינהל מקרקעי ישראל ומס שבח מקרקעין), מס רכישה על דירה שלא למגורים, אגרות משרד התחבורה ואגרת רדיו וטלוויזיה.
- מסים על פי חישוב מורחב: כלל המסים הכלולים בחישוב המצומצם והמסים שנוספו לחישוב.
 - הכנסה כספית נטו על פי החישוב המצומצם: הכנסה כספית ברוטו בניכוי המסים על פי חישוב מצומצם.
 - הכנסה כספית נטו על פי החישוב המורחב: הכנסה כספית ברוטו בניכוי המסים על פי חישוב מורחב.
 - מדד ג'ני: מדד למדידת אי-שיוויון בחלוקת הכנסות בין משקי בית. ערך מדד זה נע בין 0 המציין שיוויון מלא, ל-1 המציין אי-שיוויון מלא (מצב שבו משק בית אחד מקבל את כל ההכנסה).
 - המספרים מעוגלים כך שיתכן שסך הכל שונה מסכום הרכיבים.
 - סקר הוצאות לשנת 2018 הוא הסקר העדכני ביותר שפורסם בעת כתיבת הדוח (הסקר פורסם במהלך שנת 2020).

מקור: סקר הוצאות משקי בית, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ועיבודי אגף הכלכלנית הראשית.

הגדרות:

- מסים עקיפים: מע"מ, מסי קניה, מכס, מסי נדל"ן (כולל ארנונה) ואגרות.
- מסים ישירים: מס הכנסה על יחידים, דמי ביטוח לאומי (כולל חלק המעביד), מס בריאות ומס חברות.
- עשירון: העשירונים מחולקים לפי הכנסה כספית ברוטו לנפש סטנדרטית.
- הכנסה כלכלית: סך ההכנסות מעבודה, הכנסה מהון, הכנסה מפנסיה, קרנות השתלמות וקופות גמל (וללא הכנסה מקצבאות ותמיכות).
- הכנסה כספית: הכנסה כלכלית בתוספת הכנסה מקצבאות ותמיכות.
- הכנסה כספית ברוטו: הכנסה כספית לפני הפחתת מסים.
- מסים על פי חישוב מצומצם: מס הכנסה על יחידים, ביטוח לאומי (למעט חלק המעסיק) ומס בריאות, המהווים כשליש מתקבולי המסים.
- מסים שהתווספו לחישוב: מס ערך מוסף, מס חברות, מסים עירוניים (ארנונה למגורים, מסי ישוב, אגרת חינוך, אגרת שמירה ומס אחר). מסי קנייה המוטלים על דלק, מכוניות,

פירוט שיעור מסים כאחוז מההכנסה ברוטו, לפי עשירונים (שנת 2018)

- העשירונים הנמוכים, בגלל הכנסתם הנמוכה, אכן נמצאים מתחת לסף מס הכנסה על יחידים, אך הם משלמים דמי ביטוח לאומי ובעיקר הם משלמים מע"מ בשיעורים גבוהים ביחס להכנסתם.
- מבין המסים הישירים, התשלום לדמי ביטוח לאומי הוא סעיף המס העיקרי עבור משקי בית עד העשירון השמיני.
- מס הכנסה על יחידים ומס החברות פורגרסיביים, שיעורם עולה עם העלייה בעשירוני ההכנסה, ועולה בצורה חדה בעשירון העליון.
- מע"מ הוא מס רגרסיבי ביחס להכנסה. עבור ששת העשירונים הנמוכים, המע"מ מהווה את נטל המס הגבוה ביותר מכלל המסים.
- בעשירון התחתון, שיעור המע"מ עומד על 25% מההכנסה ברוטו שכן ההוצאה, המהווה בסיס לתשלום המע"מ, גבוהה באופן ניכר מההכנסה. אם נתבונן בשיעורי המע"מ מההוצאה ולא מההכנסה נקבל תמונה פחות רגרסיבית (להרחבה ראו עמוד 29).

מקור: סקר הוצאות משקי בית, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ועיבודי אגף הכלכלנית הראשית.

הערות לתרשים:

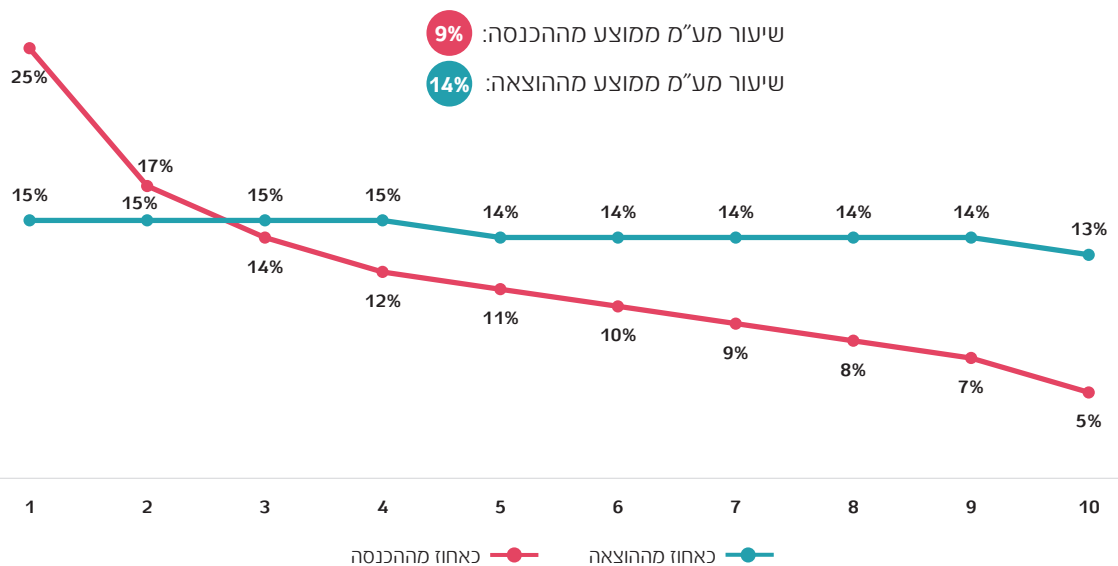
- תחולת דמי ביטוח לאומי: דמי ביטוח לאומי כוללים את החלק שנדרש לשלם המעביד לביטוח לאומי על העובדים השכירים שלו.
- סקר הוצאות לשנת 2018 הוא הסקר העדכני ביותר שפורסם בעת כתיבת הדוח (הסקר פורסם במהלך שנת 2020).

תחולת מס חברות: בהתאם לממצאים מסקירת הספרות, הנחנו שכשליש מנטל מס החברות חל על ההכנסות משכר ושני שלישי על ההכנסות מהון. לכן, נטל מס החברות חל גם על משקי בית מהעשירונים הנמוכים למרות שהכנסתם מהון נמוכה. המספרים מעוגלים כך שיתכן שסך הכל שונה מסכום הרכיבים.

שיעור מע"מ מההכנסה ומההוצאה על פני עשירי הכנסה (שנת 2018)

שיעור המע"מ מההכנסה הכספית ברוטו נותן תמונה נכונה לאותה שנה. אולם הכנסתו השוטפת של הפרט משתנה לאורך מחזור חייו. לרוב הכנסתם של אנשים נמוכה יחסית בצעירותם ובזקנתם, וגבוהה בגילאי הביניים. בנוסף הכנסתו של אדם עשויה להשתנות משנה לשנה, לדוגמה כתוצאה מתקופת אבטלה. לכן מדד מדויק יותר לרמת החיים של הפרט הוא הכנסתו הפרמנטית, או, בקירוב, ההוצאה.

לפי שיעורו מההכנסה המע"מ מס רגרסיבי יורד מ-25% בעשירון הראשון ל-5% בעשירון העליון

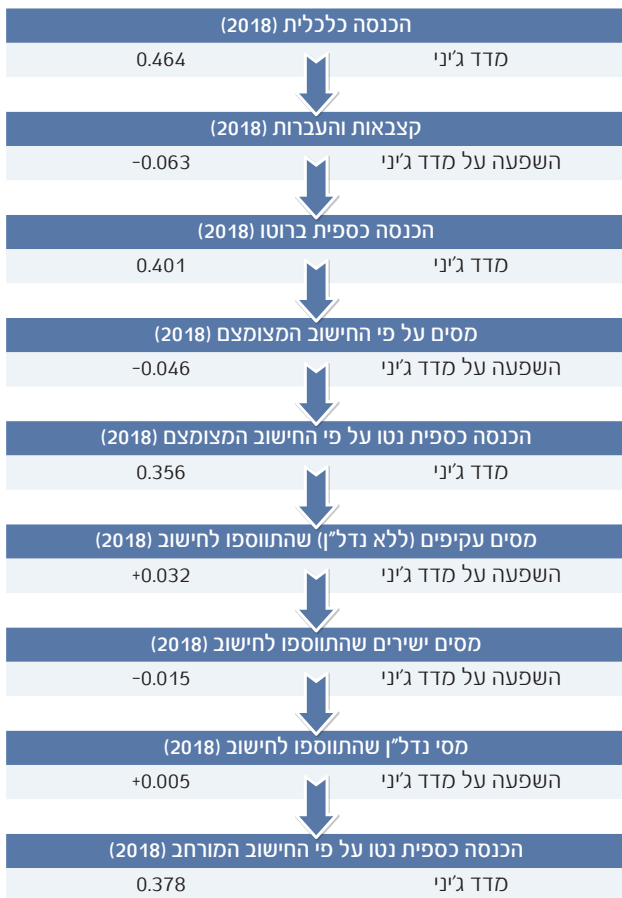
לפי שיעורו מההוצאה המע"מ כמעט מס יחסי נע בטווח שבין 13%-15%

מקור: סקר הוצאות משקי בית, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ועיבודי אגף הכלכלנית הראשית. **הערות לתרשים:**

- ההכנסה וההוצאה של משקי הבית חושבה לפי ההכנסה וההוצאה הכספית (ללא התחשבות בהוצאה וההכנסה בעין).
- סקר הוצאות לשנת 2018 הוא הסקר העדכני ביותר שפורסם בעת כתיבת הדוח (הסקר פורסם במהלך שנת 2020).

השפעת המיסוי על מדד ג'יני

- ההתמקדות במסים לפי החישוב המצומצם (מס הכנסה על יחידים, ביטוח לאומי למעט חלק המעסיק ומס בריאות) נותנת תמונה לא מלאה של פרוגרסיביות מערכת המס.
- אם נוסיף לחישוב את שאר המסים (אשר תחולתם ניתנת לחישוב) נקבל שצמצום אי השוויון כתוצאה ממסים נמוך מההשפעה של מערך הקצבאות וההעברות על צמצום אי השוויון.
- מערכת המס כולה מצמצמת את אי השוויון ב-0.024 נקודות בעוד שמערך הקצבאות וההעברות מצמצם את אי השוויון ב-0.063.

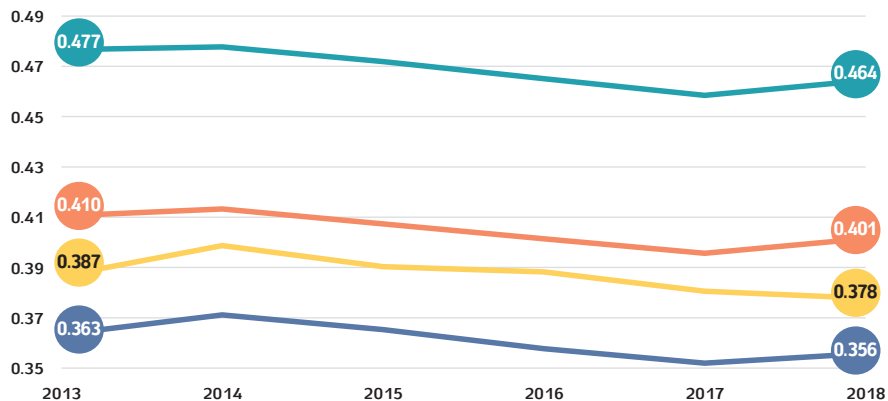
מקור: סקר הוצאות משקי בית, הלשכה מרכזית לסטטיסטיקה ועיבודי אגף הכלכלית הראשית.

הערות לתרשים:

- המספרים מעוגלים כך שיתכן שסך הכל שונה מסכום הרכיבים.
- סקר הוצאות לשנת 2018 הוא הסקר העדכני ביותר שפורסם בעת כתיבת הדוח (הסקר פורסם במהלך שנת 2020).
- מסים על פי חישוב מצומצם: מס הכנסה על יחידים, ביטוח לאומי (למעט חלק המעסיק) ומס בריאות, המהווים כשליש מתקבולי המסים.
- מסים שהתווספו לחישוב: מס ערך מוסף, מס חברות, מסים עירוניים (ארנונה למגורים, מסי ישוב, אגרת חינוך, אגרת שמירה ומס אחר), מסי קנייה המוטלים על דלק, מכוניות, סיגריות, אלכוהול ומוצרים אחרים, מס, מסי נדל"ן ממשלתיים (דמי חכירה והוון, מס רכישה, תשלום לטאבו, דמי הסכמה למינהל מקרקעי ישראל ומס שבח מקרקעין), מס רכישה על דירה שלא למגורים, אגרות משרד התחבורה ואגרת רדיו וטלוויזיה.
- מסים על פי חישוב מורחב: כלל המסים הכלולים בחישוב המצומצם והמסים שנוספו לחישוב.

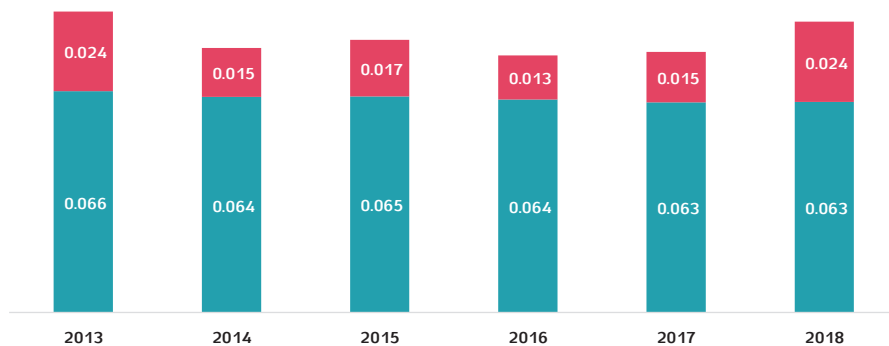
השפעת המיסוי על מדד ג'יני

מדד ג'יני

— הכנסה כלכלית
— הכנסה כספית ברוטו
— הכנסה כספית נטו על פי החישוב המורחב
— הכנסה כספית נטו על פי החישוב המצומצם

שינוי במדד ג'יני

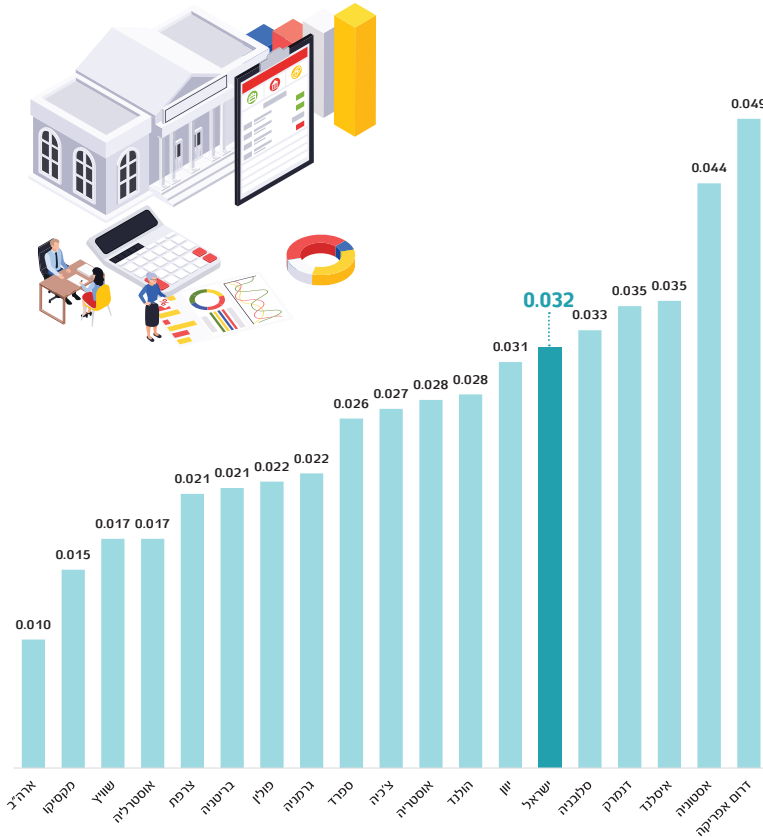

■ מסים
■ קצבאות והעברות

אגף הכלכלית הראשית
המסות הנדוניה מחקר
וקשרים בינלאומיים

גידול אי השוויון כתוצאה מהמיסוי העקיף, השוואה בינלאומית (על פי השינוי במדד ג'יני)

- סקירת ספרות מגלה שרוב המחקרים בעולם ובישראל הבוחנים את השפעת המסים על אי השוויון מתייחסים להשפעת המסים הישירים בלבד.
- מחקר יוצא דופן של Blasco, Guillaud & Zemmour (2020) העלה שבעוד המסים הישירים מצמצמים אי שוויון, המסים העקיפים מגדילים אי שוויון.
- תרומת המסים העקיפים לאי השוויון נמדדת כאן על ידי ההפרש בין מדד ג'יני של ההכנסה הכספית ברוטו בניכוי המסים הישירים בלבד למדד ג'יני של ההכנסה הכספית ברוטו לאחר תשלום כלל המסים, כולל המסים העקיפים.
- על פי מדד זה, המסים העקיפים ללא נדל"ן מעלים את אי השוויון ב-0.032 נקודות. גידול גבוה יחסית בהשוואה ל-19 מדינות שנכללו במחקר.
- יחסית למסים הישירים, המסים העקיפים נוטים אומנם להגדיל את אי השוויון, אולם מנגד הפגיעה של המסים העקיפים בצמיחה היא קטנה יותר.

מקור: מאמר Blasco, Guillaud & Zemmour (2020) ועיבודי אגף הכלכלית הראשית.

הערות לתרשים:

- התרשים חושב על בסיס נתונים משנת 2010, למעט בדנמרק (2004), בריטניה (2013) וישראל (2018).
- Julien Blasco & Elvire Guillaud & Michaël Zemmour, 2020 "Consumption Taxes and Income Inequality. An International Perspective with Microsimulation," LIS Working papers 785, LIS Cross-National Data Center in Luxembourg.
- מסים שנכללו בחישוב המס העקיף במחקר: מע"מ, מיסי קניה, מכס ואגרות מדינות שנכללו במחקר: ארה"ב, אוסטרליה, ספרד, יוון, בריטניה, פולין, אסטוניה, שווייץ, צרפת, גרמניה, אוסטריה, צ'כיה, הולנד, סלובניה, איסלנד, דנמרק ומקסיקו.

אגף הכלכלנית הראשית
הכנסות המדינה, מחקר
וקשרים בינלאומיים

משרד האוצר

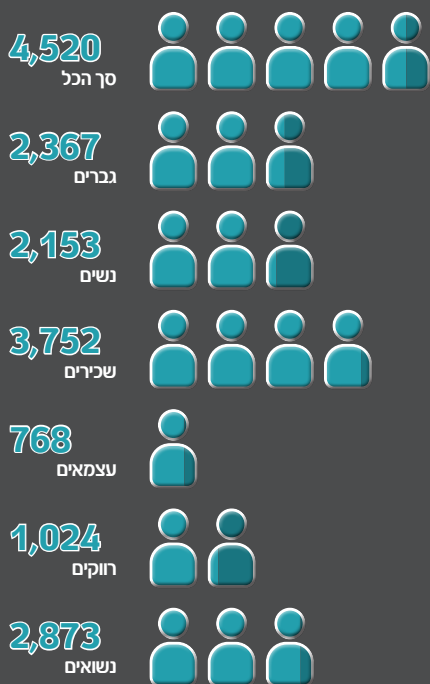
פרק

4

מס הכנסה ודמי ביטוח לאומי על יחידים

אוכלוסיית בעלי הכנסה חייבת (באלפים)

- הנתונים כוללים בתוכם כל יחיד שבמהלך שנת המס הייתה לו הכנסה החייבת במס הכנסה, מכל סוג.
- בשנת 2021 עמדה אוכלוסיית מודל המס על כ-4.52 מיליון יחידים. נתון זה נרשם גם בשנת 2018. למרות שחל גידול באוכלוסיית המודל בשנת 2019, משבר הקורונה הוביל לצמצום באוכלוסיית בעלי הכנסה החייבת.
- ב-2012, לשם השוואה, עמדה אוכלוסיית המודל על כ-3.57 מיליון יחידים. במשך כעשור נרשם גידול שנתי ממוצע של 2.7%.
- משקל העצמאים מתוך אוכלוסיית המודל גדל מ-14% בשנת 2012 ל-17% בשנת 2021. משקל השכירים קטן בהתאם.
- בחלוקה לפי מגדר, גברים מהווים 52% מכלל אוכלוסיית מודל המס לעומת הנשים שמהוות 48% ממנה. בקרב העצמאים יש לגברים ייצוג יתר - 69% לעומת 31% נשים. בקרב השכירים משקלם של הגברים נמוך יותר - 49% לעומת 51% נשים.
- בחלוקה לפי מצב משפחתי, יותר מ-63% מקרב אוכלוסיית מודל המס הם נשואים, כ-23% רווקים וכ-9% גרושים.

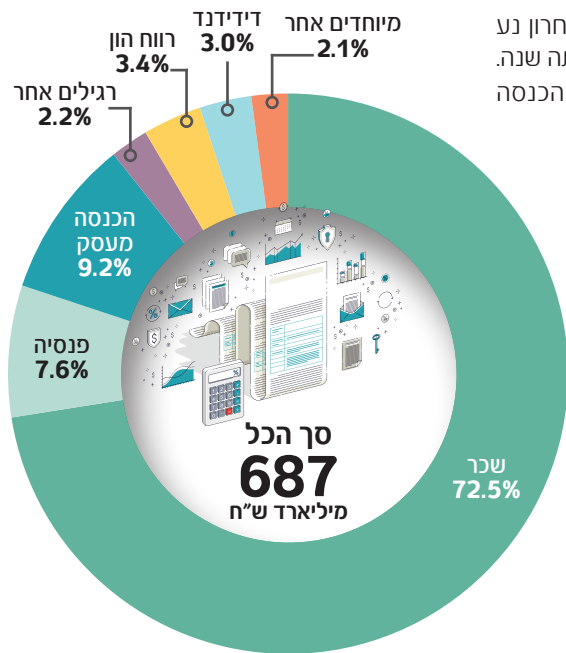
מקור: מודל המס של מינהל הכנסות המדינה, אגף הכלכלית הראשית.
הערות לתרשים:

מודל המס מתבסס על נתונים של שנת 2018 מקודמים לשנת 2021, כיוון ששנת 2018 היא השנה האחרונה שלגביה היו זמינים נתוני ההכנסות על פי דיווחי המעסיקים ומגיש הדוחות למס הכנסה בעת כתיבת הדוח באופן מקיף מספיק. נתוני 2018 קודמו לשנת 2021 על ידי "ניפוח" של מספר היחידים והכנסתם, בהתאם לצפי הגידול במספר השכירים ובשכר הממוצע במשך משנת 2018 לשנת 2021.
יש לציין שקיימים אומנם נתונים לשנת 2019, אך הם חלקיים ביותר.
לגבי פירוט הנתונים לפי מצב משפחתי, בנוסף לרווקים ונשואים ישנם גם גרושים, אלמנים וכן "אחר או לא ידוע", כולל פרודים וידועים כציבור שאינם מוצגים כנפרד בתרשים.

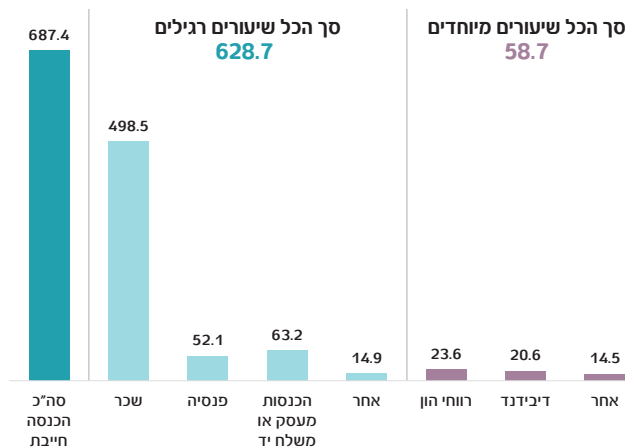
ההכנסה החייבת של היחיד לפי מקורות הכנסה

(אומדן לשנת 2021)

- שיעורה של ההכנסה החייבת מתוך התוצר עמד בשנת 2021 על 46.7%. בעשור האחרון נע שיעור זה בין 45% ל-50%, לכד מחריגה בשנת 2017 בשל "מבצע דיבידנד" שנערך באותה שנה.
- סך ההכנסות משכר ב-2021 נאמדו ב-498.5 מיליארד ש"ח, שהינם כ-72.5% מסך ההכנסה החייבת. מדובר בכ-33.9% מהתוצר.

הכנסה במיליארדי ש"ח

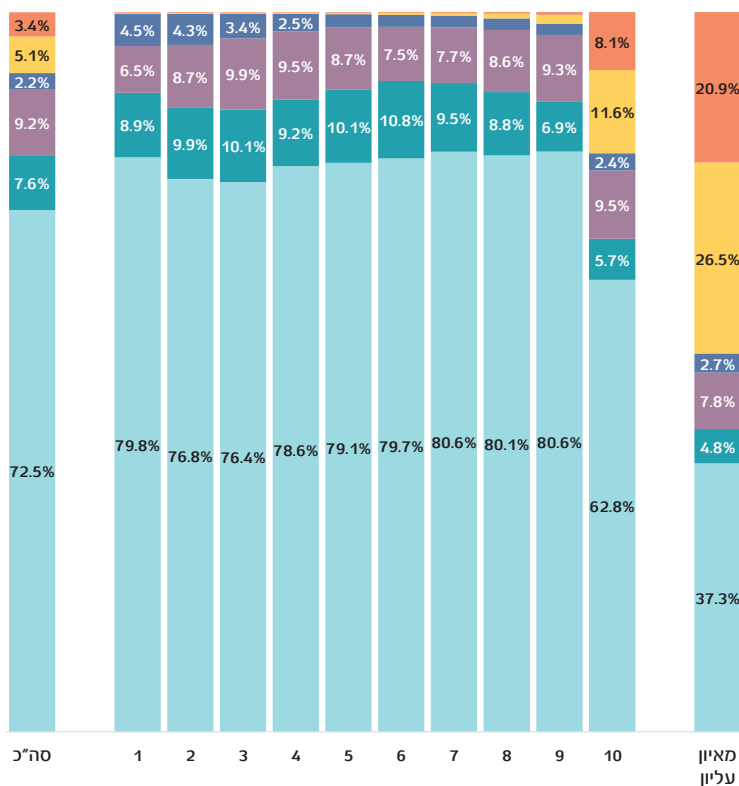
- כלל העוגה מהווה 100% מההכנסה החייבת במודל המס, וכל חלק מייצג את השיעור של הכנסה כלשהי מתוך ההכנסה החייבת.
- שיעורים רגילים מתייחס למדרגות מס ההכנסה. שיעורים מיחדים הינם הכנסות עם שיעור מס פרטני לאותה הכנסה - כמו למשל הכנסות מהון.
- הכנסות השכירים אינן כוללות שכירים שלא מגישים דוח הכנסות נוספות, כמו רווחים מריבית, רווחי הון מבורסה, הכנסות משכר דירה והכנסות מחו"ל, שאין בידינו נתונים מדויקים לגביהם ואשר מוערכים בכמה מיליארדי ש"ח.
- המספרים מעוגלים כך שיתכן שסך הכל שונה מסכום הרכיבים.

מקור: מודל המס של מינהל הכנסות המדינה, אגף הכלכלנית הראשית, **הערות לתרשים:**

- מודל המס מתבסס על נתונים של שנת 2018 מקודמים לשנת 2021, כיוון ששנת 2018 היא השנה האחרונה שלגביה היו זמינים נתוני ההכנסות על פי דיווחי המעסיקים ומגיש הדוחות למס הכנסה בעת כתיבת הדוח באופן מקיף מספיק. נתוני 2018 קודמו לשנת 2021 על ידי "ניפוח" של מספר היחידים והכנסותם, בהתאם לצפי הגידול במספר השכירים ובשכר הממוצע במשק משנת 2018 לשנת 2021.
- יש לציין שקיימים אומנם נתונים לשנת 2019, אך הם חלקיים ביותר.

הרכב ההכנסה החייבת לפי עשירונים, (אומדן לשנת 2021)

■ רווח הון ■ הכנסות אחרות בשיעורים מיוחדים ■ הכנסות אחרות בשיעורים רגילים
■ עסק ■ פנסיה ■ שכר

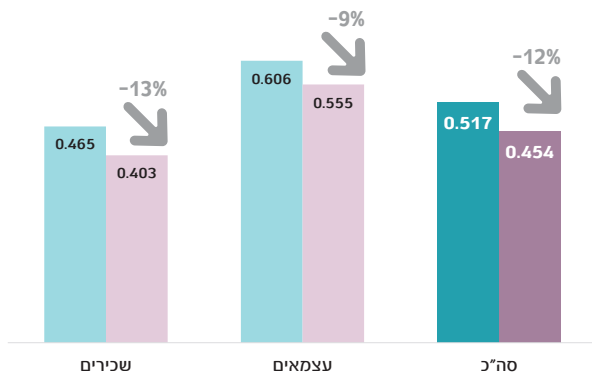
- בעשירונים הראשון עד התשיעי השכר מהווה כ-80% מההכנסה החייבת. יתר ההכנסה הוא בעיקר מהכנסות בשיעורים רגילים, מרביתן מעסק ומפנסיה.
- בעשירון העליון, וביתר שאת במאון העליון, יורד חלקו של השכר בהכנסה באופן ניכר, ל-63% ו-37% בהתאמה. חלקן של ההכנסות מרווחי הון והכנסות אחרות בשיעורים מיוחדים גדל בהתאם.
- לסיכום, ככל שרמת ההכנסה עולה משקל ההכנסה מעבודה קטן ומשקל ההכנסה מהון גדל.

מקור: מודל המס של מינהל הכנסות המדינה, אגף הכלכלנית הראשית.
הערות לתרשים:

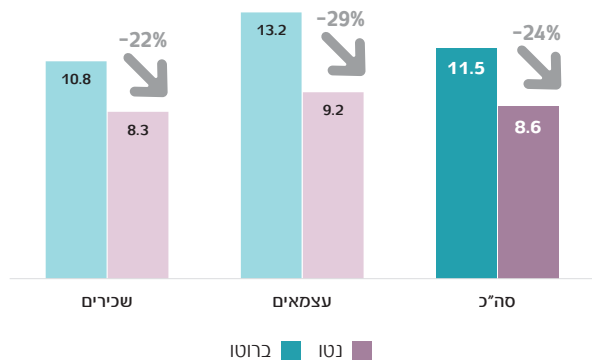
- מודל המס מתבסס על נתונים של שנת 2018 מקודמים לשנת 2021, כיוון ששנת 2018 היא השנה האחרונה שלגביה היו זמינים נתוני ההכנסות על פי דיווחי המעסיקים ומגיש הדוחות למס הכנסה בעת כתיבת הדוח באופן מקיף מספיק. נתוני 2018 קודמו לשנת 2021 על ידי "ניפוח" של מספר היחידים והכנסתם, בהתאם לצפי הגידול במספר השכירים ובשכר הממוצע במשק משנת 2018 לשנת 2021.
- יש לציין שקיימים אומנם נתונים לשנת 2019, אך הם חלקיים ביותר. עשירונים מייצגים עשירוני הכנסה ברוטו של כלל האוכלוסייה.
- המספרים מעוגלים כך שיתכן שסך הכל שונה מסכום הרכיבים.
- לגבי שכירים שאינם מגישים דוחות, הכנסותיהם לא כוללות הכנסות שאינן משולמות על ידי המעסיק, כגון הכנסות מריבית, מרווחי הון בבורסה, הכנסות משכר דירה והכנסות מחו"ל, שאין בידינו נתונים מדויקים לגביהן ואשר מוערכות בכמה מיליארדי שקלים.

מדדי אי-שיוויון נבחרים (אומדן לשנת 2021)

מדד ג'יני

מדד 90P/10P

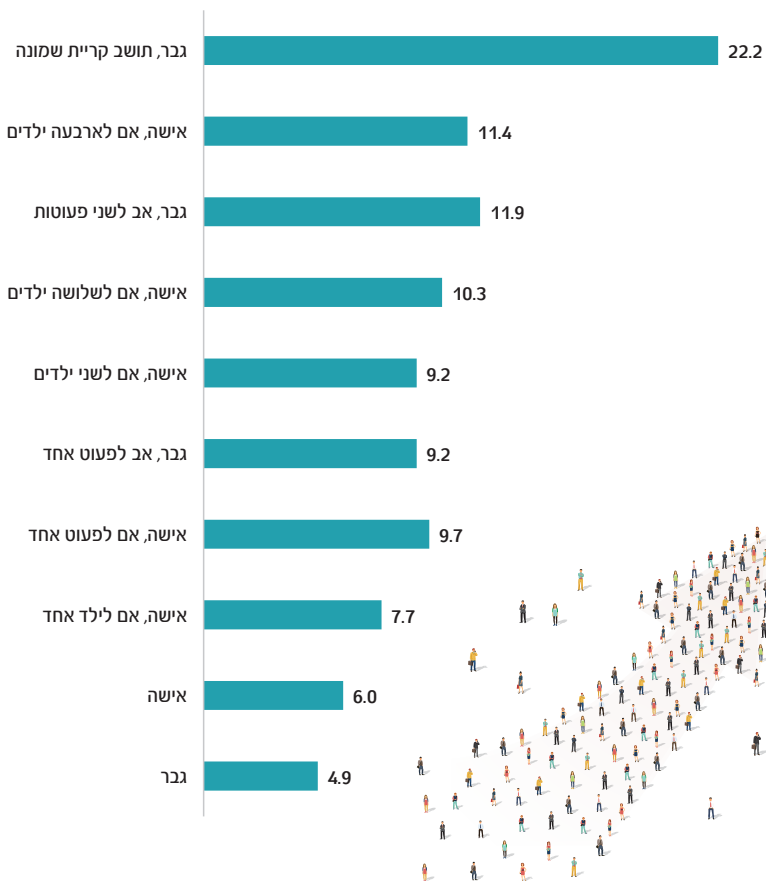

- אי השיוויון בהכנסה יוצג באמצעות שני מדדים: מדד ג'יני ומדד יחס האחוזונים (P90/P10)
- מדד ג'יני מודד את אי השיוויון הכולל בחלוקת ההכנסות. בשנת 2021 צמצם המיסוי את אי השיוויון ב-12%.
- מדד יחס האחוזונים (P90/P10) מודד את היחס בין הכנסת הפרט באחוזון 90 להכנסת הפרט באחוזון 10. המיסוי הקטין יחס זה בשנת 2021 ב-24%.
- שני המדדים מצביעים על אי-שיוויון גדול יותר בין העצמאים לבין השכירים. עם זאת, על פי מדד ג'יני המיסוי צמצם את אי השיוויון בקרב השכירים במידה רבה יותר בהשוואה לעצמאים - בעוד שמדד יחס האחוזונים הצביע על צמצום רב יותר דווקא בקרב העצמאים.

מקור: מודל המס של מינהל הכנסות המדינה, אגף הכלכלית הראשית.
הערות לתרשים:

- מודל המס מתבסס על נתונים של שנת 2018, מקודמים לשנת 2021 כיוון ששנת 2018 היא השנה האחרונה שלגביה היו זמינים נתוני ההכנסות על פי דיווחי המעסיקים ומגיש הדוחות למס הכנסה בעת כתיבת הדוח באופן מקיף מספיק. נתוני 2018 קודמו לשנת 2021 על ידי "ניפוח" של מספר היחידים והכנסתם, בהתאם לצפי הגידול במספר השכירים ובשכר הממוצע במשך משנת 2018 לשנת 2021.
- יש לציין שקיימים אומנם נתונים לשנת 2019, אך הם חלקיים ביותר.
- ההכנסה ברוטו וההכנסה נטו לא מתוקננות למספר חודשי עבודה.
- ההכנסה נטו לשנת 2021 היא ההכנסה ברוטו לשנת 2018 מקודמת ל-2021, בניכוי מס ישיר לפי שיעורי המס של שנת 2021.
- מס ישיר: מס הכנסה, ביטוח לאומי (חלק העובד) ומס בריאות.

סף מס ההכנסה לטיפוסים נבחרים (אלפי ש"ח, שנת 2021)

ההכנסה שמתחתיה
אין תשלום מס הכנסה

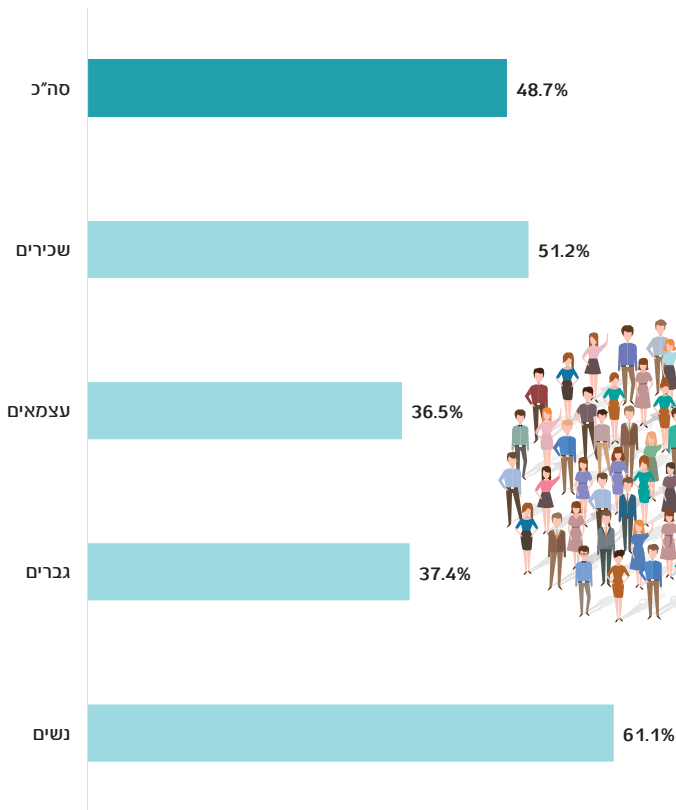
סף מס
ההכנסה

- הפער בין סף מס ההכנסה לגברים לבין סף מס ההכנסה לנשים נובע מחצי נקודת הזיכוי הנוספת שממנה נהנות נשים בישראל.
- ילד עד גיל 6 מזכה את הוריו ב-2.5 נקודות זיכוי בשנה, כך שהורים לפעוט אחד יתחילו לשלם מס רק מעל להכנסה של כ-9,000 ש"ח לחודש, גם כאן עם פער בין הגבר לבין האישה.
- אימהות לילדים בני 7-18 נהנות מנקודת זיכוי אחת בגין כל ילד, כך שאם לארבעה ילדים בגילאים אלו תידרש לשלם מס מעל להכנסה של 11,400 ש"ח לחודש.
- תושבים בחלק מישובי הפריפריה נהנים אף הם מזיכוי נוסף ממס הכנסה. לדוגמה, תושב קריית שמונה יקבל זיכוי בגובה של 20% מהכנסתו (עד תקרה מסוימת), כך שסף המס לגבר המתגורר בעיר זו עמד ב-2021 על 22,200 ש"ח.

מקור: מודל המס של מינהל הכנסות המדינה, אגף הכלכלנית הראשית.

שיעור אוכלוסיה מתחת לסף מס הכנסה לפי סוג נישום

(אומדן לשנת 2021)

- כמחצית מבעלי ההכנסה החייבת נמצאים מתחת לסף מס הכנסה בשנת 2021.
- כ-75% מבין אלו הנמצאים מתחת לסף מס הכנסה הם בעלי הכנסה חייבת בשיעורים רגילים בשיעור מס שולי של 10%, עם הכנסה של עד 6,290 ש"ח בחודש. היתר הנהנים מהכנסה גבוהה יותר, אך מקבלים זיכויים נוספים - כגון זיכוי בגין ילדים או זיכוי לתושבים באזורי פיתוח, או שהם בעלי הכנסה פטורה מתוקף נכות.
- עם זאת, יש להדגיש שאוכלוסיה זו משלמת מסים אחרים - דמי ביטוח לאומי ומס בריאות על ההכנסה וכן מע"מ ומסים עקיפים אחרים על ההוצאה.
- ההכנסה ברוטו של נשים נמוכה יחסית לגברים, ובנוסף הן זוכות לנקודות זיכוי רבות יותר. כתוצאה מכך 61% מהנשים לא משלמות מס הכנסה, לעומת 37% מהגברים.

מקור: מודל המס של מינהל הכנסות המדינה, אגף הכלכלנית הראשית.
הערות לתרשים:

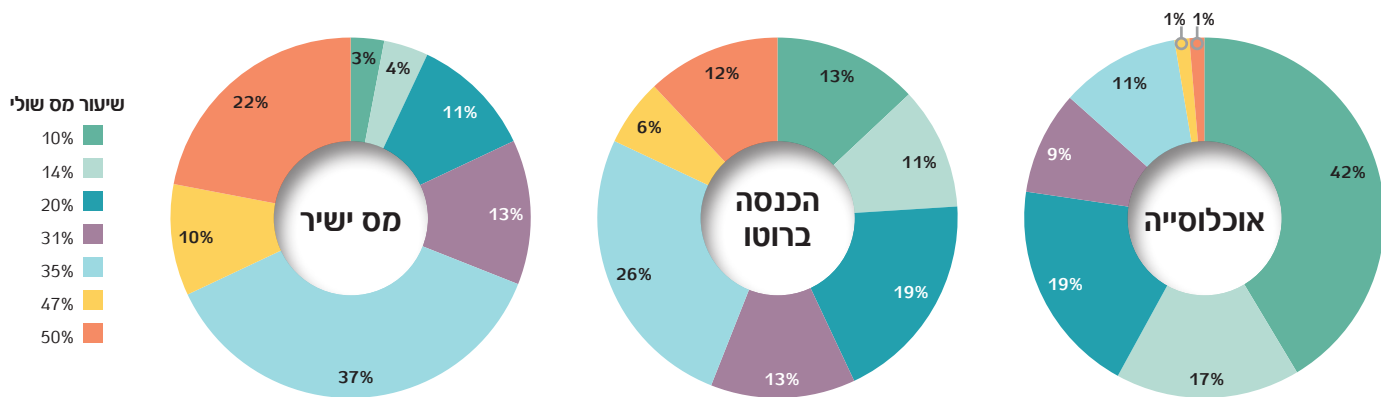
- מודל המס מתבסס על נתונים של שנת 2018, מקודמים לשנת 2021 כיוון ששנת 2018 היא השנה האחרונה שלגביה היו זמינים נתוני ההכנסות על פי דיווחי המעסיקים ומגיש הדוחות למס הכנסה בעת כתיבת הדוח באופן מקיף מספיק. נתוני 2018 קודמו לשנת 2021 על ידי "ניפוח" של מספר היחידים והכנסתם, בהתאם לצפי הגידול במספר השכירים ובשכר הממוצע במשק משנת 2018 לשנת 2021.
- יש לציין שקיימים אומנם נתונים לשנת 2019, אך הם חלקיים ביותר.

התפלגות אוכלוסייה, הכנסה ברוטו ומס ישיר

לפי שיעור מס הכנסה שולי (אומדן לשנת 2021)

- השוואה בין התפלגות ההכנסה החייבת והתפלגות המס מעידה על פרוגרסיביות של המס הישיר בישראל.
- כ-42% ממשלמי המס הם בעלי הכנסות (בשיעורים רגילים) עד 6,290 ש"ח לחודש ועל כן חייבים במס שולי של 10%. אוכלוסיה זו מקבלת כ-13% מכלל ההכנסה החייבת, אך משלמת בפועל רק כ-4% מהמס הישיר, כיוון שמרביתה נמצאת מתחת לסף מס הכנסה. המס שמשולם על ידי אוכלוסייה זו הוא בעיקר דמי ביטוח לאומי ומס בריאות.
- כ-13% מהאוכלוסייה משלמים מס הכנסה (בנוסף לדמי ביטוח לאומי ומס בריאות) כ-3 השיעורים הגבוהים, העומדים על 35%, 47% ו-50%. אותם כ-13% מהאוכלוסייה משלמים כ-69% מהמס הישיר.

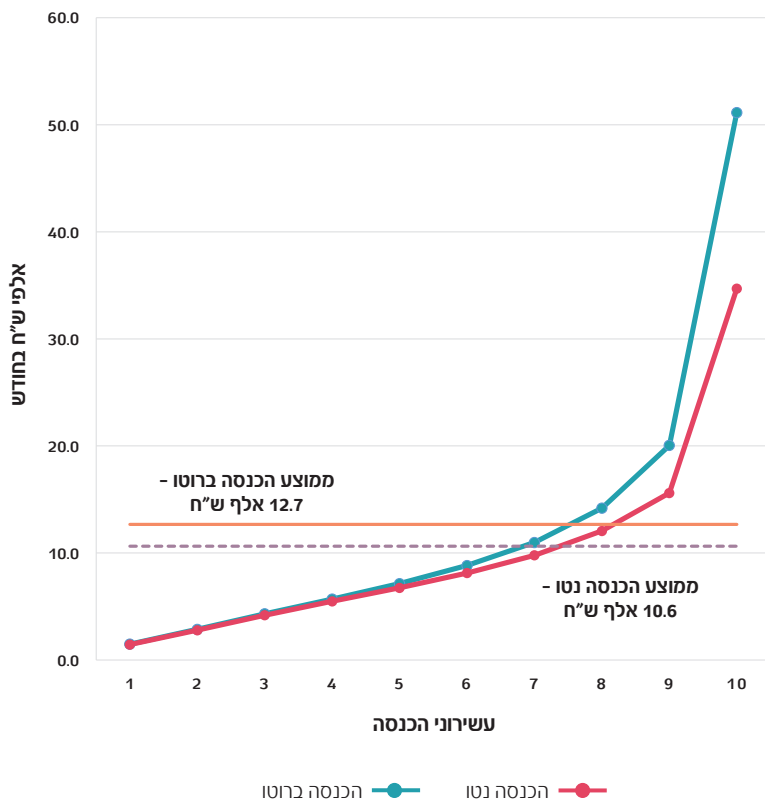
- יש לציין שקיימים אומנם נתונים לשנת 2019, אך הם חלקיים ביותר.
- שיעור מס הכנסה שולי: שיעור המס הגבוה ביותר שאותו נדרש לשלם כל נישום.
- השיעורים המוצגים הם שיעורי המס החלים על הכנסה בשיעורים רגילים.
- ההכנסה ברוטו והמס הישיר כוללים את כל מקורות ההכנסה, כולל הכנסות בשיעורים מיוחדים, ואת המס החל עליהם.
- האוכלוסייה המוצגת היא כלל היחידים בעלי הכנסה חייבת.
- המספרים מעוגלים כך שיתכן שסך הכל שונה מסכום הרכיבים.

מקור: מודל המס של מינהל הכנסות המדינה, אגף הכלכלנית הראשית.
הערות לתרשים:

- מודל המס מתבסס על נתונים של שנת 2018, מקודמים לשנת 2021 כיוון ששנת 2018 היא השנה האחרונה שלגביה היו זמינים נתוני ההכנסות על פי דיווחי המעסיקים ומגיש הדוחות למס הכנסה בעת כתיבת הדוח באופן מקיף מספיק. נתוני 2018 קודמו לשנת 2021 על ידי "ניפוח" של מספר היחידים והכנסתם, בהתאם לצפי הגידול במספר השכירים ובשכר הממוצע במשק משנת 2018 לשנת 2021.

הכנסה ממוצעת ברוטו ונטו לפי עשירוני הכנסה

(אלפי ש"ח בחודש, אומדן לשנת 2021)

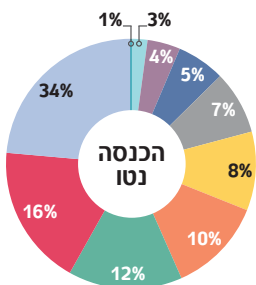
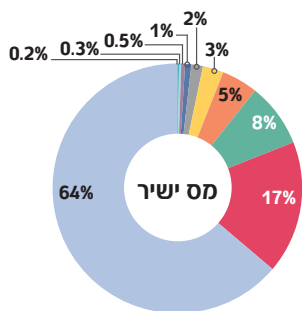
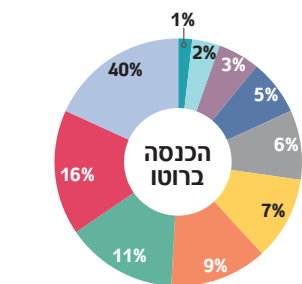
- בחמשת העשירונים הנמוכים אין הבדל ניכר בין ההכנסה נטו לבין ההכנסה ברוטו. אוכלוסייה זו נמצאת ברובה מתחת לסף מס ההכנסה ועל כן משלמת מעט מס הכנסה - ורוב המס שהיא משלמת הוא דמי ביטוח לאומי ומס בריאות.
- הפערים הולכים וגדלים מעשירון לעשירון - הן בהכנסה, והן בהפרש שבין ההכנסה נטו להכנסה ברוטו.
- עבור היחידים בעשירון השישי, לדוגמה, ההפרש בין ההכנסה נטו להכנסה ברוטו הוא כ-700 ש"ח, שיעור של כ-8% מההכנסה ברוטו. האוכלוסייה בעשירון השישי משלמת 2.7% מהמס הישיר בסך הכול.
- בעשירון העשירי, לעומת זאת, ההפרש בין ההכנסה נטו להכנסה ברוטו הוא כ-16,400 ש"ח, שיעור של כ-32% מההכנסה ברוטו. אוכלוסייה זו משלמת 63.8% מסך המס הישיר.
- עוד ניתן להוסיף כי על הכנסה ברוטו של 176,500 ש"ח לחודש שילמו המאיון העליון מס בסכום של 59,400 ש"ח, שיעור של כמעט 34% מהכנסתם ברוטו.

מקור: מודל המס של מינהל הכנסות המדינה, אגף הכלכלית הראשית.
הערות לתרשים:

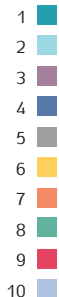
- מודל המס מתבסס על נתונים של שנת 2018, מקודמים לשנת 2021 כיוון ששנת 2018 היא השנה האחרונה שלגביה היו זמינים נתוני ההכנסות על פי דיווחי המעסיקים ומגיש הדוחות למס הכנסה בעת כתיבת הדוח באופן מקיף מספיק. נתוני 2018 קודמו לשנת 2021 על ידי "ניפוח" של מספר היחידים והכנסתם, בהתאם לצפי הגידול במספר השכירים ובשכר הממוצע במשק משנת 2018 לשנת 2021.
- יש לציין שקיימים אומנם נתונים לשנת 2019, אך הם חלקיים ביותר.

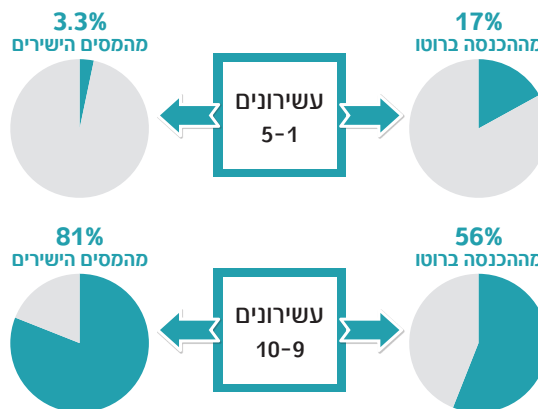
התפלגות הכנסה ברוטו, מס ישיר והכנסה נטו לפי עשירונים ברוטו (אומדן לשנת 2021)

עשירון

- בעוד שהכנסת העשירון העליון מהווה כ-40% מההכנסה החייבת ברוטו, היחידים בעשירון זה משלמים כ-64% מהמס הישיר וכתוצאה מכך חלקם בהכנסה נטו יורד לכ-34%.
- חלקם של העשירונים התשיעי והעשירי בהכנסות ברוטו גדול יותר מחלקם בהכנסות נטו. ביתר העשירונים המגמה הפוכה - החלק בהכנסות נטו גדול מהחלק בהכנסות ברוטו.

מקור: מודל המס של מינהל הכנסות המדינה, אגף הכלכלית הראשית.
הערות לתרשים:

- מודל המס מתבסס על נתונים של שנת 2018, מקודמים לשנת 2021 כיוון ששנת 2018 היא השנה האחרונה שלגביה היו זמינים נתוני ההכנסות על פי דיווחי המעסיקים ומגיש הדוחות למס הכנסה בעת כתיבת הדוח באופן מקיף מספיק. נתוני 2018 קודמו לשנת 2021 על ידי "ניפוח" של מספר היחידים והכנסתם, בהתאם לצפי הגידול במספר השכירים ובשכר הממוצע במשך משנת 2018 לשנת 2021.
- יש לציין שקיימים אומנם נתונים לשנת 2019, אך הם חלקיים ביותר.

אגף הכלכלנית הראשית
הכנסות המדינה, מחקר
וקשרים בינלאומיים

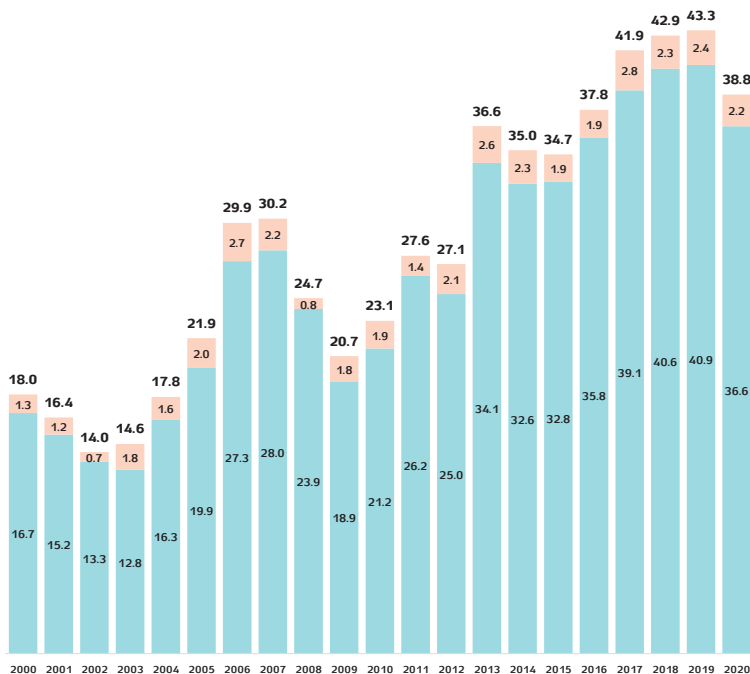
משרד האוצר

פרק

5

מס חברות

מע"מ על הרווח של מוסדות כספיים ■ מס חברות בניכוי מע"מ על רווח של מוסדות כספיים

- בשנת 2020, הגביה ממס חברות (ללא מע"מ על רווח של מוסדות כספיים) ירדה ריאליית ב-9.9%, לאחר גידול ריאלי בקצב שנתי של 3.6% בשנים 2000-2019, הירידה בגביית מס החברות בשנת 2020 היא הגדולה ביותר מאז שנת 2009.
- ניתן לייחס כארבע חמישיות מהירידה בגביית מס חברות (ללא מע"מ על רווח של מוסדות כספיים) למשבר הקורונה. שאר הירידה בגבייה הוא תוצאה מאוחרת של הפחתת שיעור מס חברות בשנת 2018 מ-24% ל-23%.
- מוסדות כספיים, בשונה משאר העוסקים, אינם משלמים מע"מ בשיטה הרגילה, אלא משלמים מס על ערך מוסף באופן ישיר (על השכר שמשולם לעובדים במוסדות אלו ועל הרווח שלהם) - את המע"מ על הרווח הם משלמים יחד עם מס חברות.
- בשנים 2000-2020 היווה המע"מ על רווח של מוסדות כספיים בממוצע 7% מסך גביית מס החברות. מע"מ זה הינו תנודתי יותר משאר גביית מס החברות, בעל מקדם השתנות של 0.32, יחסית למקדם השתנות של 0.15 בגביית מס חברות ללא מע"מ על מוסדות כספיים.
- מכיוון שהמע"מ המוטל על רווח של מוסדות כספיים הוא מצד אחד מע"מ ומצד שני מס המוטל על רווח, ניתן להתייחס אליו כחלק ממס החברות או כחלק מגביית המע"מ.

(להרחבה בנושא ההבדל בין גביית המס לחבות המס ראו ע"מ 48).
מקדם השתנות - סטיית התקן של הסדרה (במקרה זה גביית מס החברות בשנים 2000-2020) באחוזי תוצר לחלק לממוצע באחוזי תוצר.
המספרים מעוגלים כך שיתכן שסך הכל שונה מסכום הרכיבים.

מקור: ש"מ ועיבודי אגף הכלכלנית הראשית.
הערות לתרשים:
המקור של חלק מגביית המס בשנה מסוימת, הוא בחבות מס המשנים הקודמות, לכן גביית המס בשנת 2020 מושפעת מיירידה במס החברות שהתרחשה בשנת 2018

גביית מס חברות על פני שנים

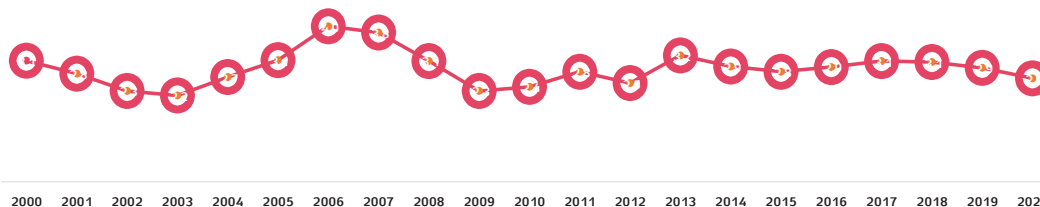
(ללא מע"מ על מוסדות כספיים, כאחוז מכלל המסים וכאחוז מהתוצר)

- מס החברות הוא המקור השלישי בגודלו בהכנסות המדינה ממסים, אחרי המע"מ ומס ההכנסה על יחידים.
- בשנת 2020 קטן חלקו של מס החברות מסך הכנסות המדינה ממסים ומהתוצר. עובדה זו מצביעה על כך שהירידה בגביית מס החברות בשנת 2020, הייתה גדולה יותר מהירידה בסך גביית המסים ומהירידה בתוצר. הסיבה לכך היא התנודתיות הגבוהה של רווחי החברות, יחסית לסך גביית המס ולתוצר.

12.1 אחוז ממוצע מסך הכל הכנסות הממשלה המרכזית:

2.9 גביה ממוצעת באחוזי תוצר:

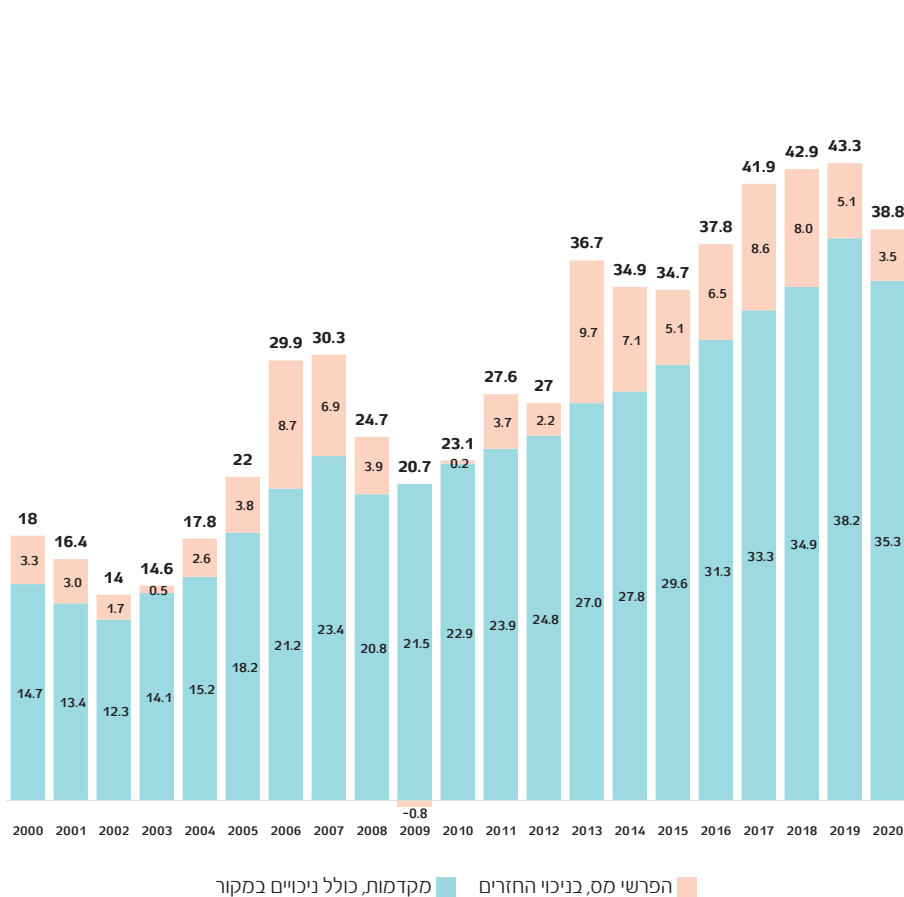

2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020

—●— אחוזי תוצר —●— כאחוז מסה"כ הכנסות המדינה ממסים

מקור: שע"מ ועיבודי אגף הכלכלנית הראשית.

התפלגות גביית מס חברות ממקדמות והפרשי מס (מיליארדי ש"ח)

הגביה השנתית של מס החברות (כולל מע"מ על רווח של מוסדות כספיים) מורכבת משני חלקים:
1. מקדמות- גביית מס בגין מיסוי על רווחי חברות בשנת הגביה.

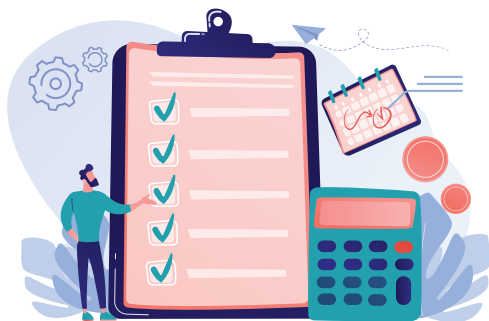
2. הפרשי המס בניכוי החזרים - השלמות גבייה בגין רווחי חברות בשנים קודמות.

- מס חברות תנודתי למדי - הוא בעל מקדם השתנות של 0.15, הגבוה ביותר מבין המסים המרכזיים.

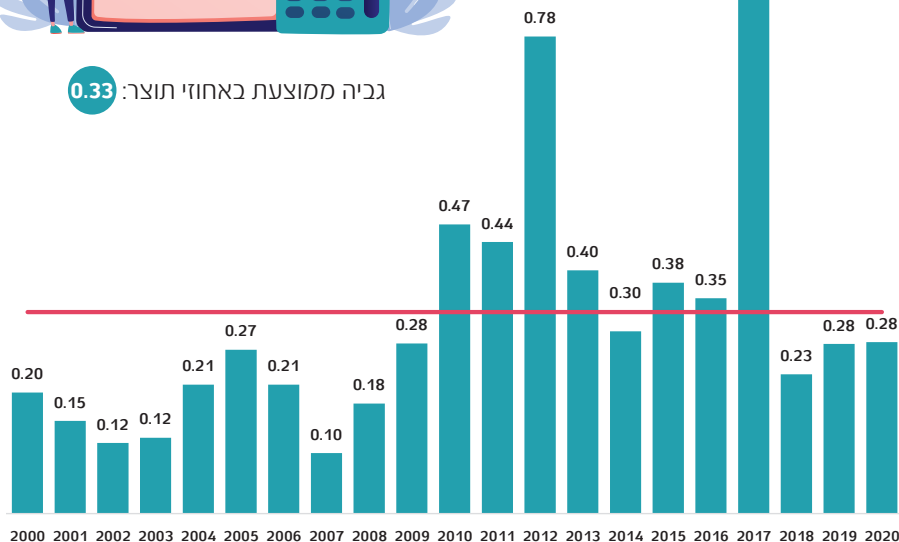
- המקדמות מהוות את עיקר גביית המס - 85% בממוצע. אמנם רכיב הפרשי המס בניכוי החזרים מהווה רק כ-15% בממוצע מגביית מס החברות, אולם עקב השונות הגבוהה המאפיינת אותו (מקדם השתנות של 0.64 יחסית ל-0.08 בלבד של רכיב המקדמות), הוא הגורם העיקרי לתנודתיות מס החברות.

מקור: ש"מ ועיבודי אגף הכלכלנית הראשית.
הערות לתרשים:

- מקדם השתנות- סטיית התקן של הסדרה (במקרה זה גביית מס החברות בשנים 2000-2020) באחוזי תוצר לחלק לממוצע באחוזי תוצר.
- מס החברות בתרשים כולל מע"מ על רווח של מוסדות פיננסיים.
- המספרים מעוגלים כך שיתכן שסך הכל שונה מסכום הרכיבים.

גביה ממוצעת באחוזי תוצר: 0.33

ניכוי במקור מדיבידנד (אחוזי תוצר)

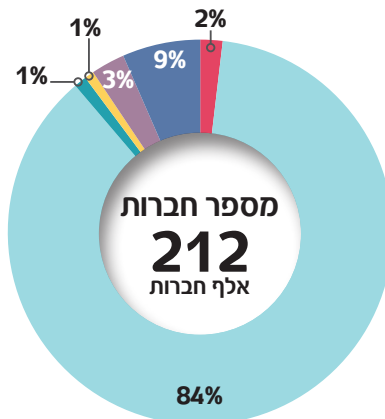
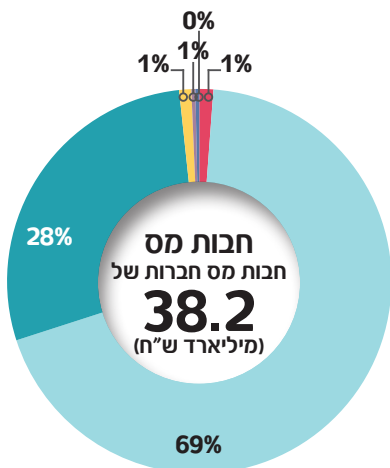
על הרווח של חברה ובעלי מניותיה מוטל מיסוי דו שלבי. תחילה מוטל על החברה מס חברות ובשלב השני, בעת חלוקת הרווח לבעלי המניות (דיבידנד), מוטל מס על דיבידנד.

- גביית המס מדיבידנד היא תנודתית ביותר ובעלת מקדם השתנות של 0.75.
- כשליש מגביית המס מדיבידנד מאז שנת 2000 התבצעה בשנים 2012 ו-2017. בשנים אלו בוצעו "מבצעי" דיבידנד ואפשרו למשוך דיבידנד בשיעורי מס מופחתים.
- מהשוואה בין הגבייה מדיבידנד לגבייה ממס חברות, ניתן לחשב שכ-9.2% מרווחי החברות, לאחר תשלום מס חברות, חולקו לבעלי המניות החייבים במס על דיבידנד. סכום זה נמוך יחסית לממוצע בשנים 2000-2019 העומד על 14.6%. שאר הרווח חולק לבעלי מניות שאינם חייבים במס על דיבידנד (למשל דיבידנד שחולק לחברת אם) או לא חולק כלל ונשאר בחברה.

מקור: ש"מ ועיבודי אגף הכלכלנית הראשית.
הערות לתרשים:

- מקדם השתנות- סטיית התקן של הסדרה (במקרה זה גביה מדיבידנד בשנים 2000-2020) באחוזי תוצר לחלק לממוצע באחוזי תוצר.
- "מבצע" הדיבידנד ב-2012 כלל רק רווחים מהמסלול הפטור ממס.

התפלגות מספר חברות וחבות מס לפי סוג תיק (שנת 2018)

■ חברה שאינה עיסקית אלא: רכוש, השכרה, רבית וכו' ■ אחר ("חברות רגילות") ■ פשמ"ג, חברות גדולות ■ קבוץ, מושב, אגודה שיתופית חקלאית וכדומה ■ חברות ללא פעילות עסקית ■ מלכ"ר

- חברות ללא פעילות עסקית הן חברות בשלבים שונים בתהליך הסגירה.
- תיקים של חברות לרוב מנוהלים אצל פקיד שומה באזור הפעילות שלהן, תיקים של חברות גדולות מכל הארץ מנוהלים אצל פקיד שומה ייעודי, פקיד שומה לחברות גדולות (פשמ"ג). חבות המס הממוצעת של חברות אלו עמדה בשנת 2018 על 5 מיליון ש"ח (לשם השוואה חבות המס הממוצעת של כלל החברות עמדה על 180 אלף ש"ח).

הגדרות

"חבות" מס חברות

מיסוי שחברות נדרשות לשלם בגין רווחים של אותה שנה. ניתוח חבות המס מתבסס על הדוחות של החברות אשר מוגשים למס הכנסה לאחר תום שנת המס. בתרשימים הבאים נתייחס לחבות המס של שנת 2018.

חלק מחבות המס ישולם באותה שנה דרך המקדמות ובתום שנת המס החברה תגיש דוח על פעילותה שבעזרתו תחושב חבות המס של החברה. במקרה שחבות המס גבוהה מהמקדמות, החברה תידרש לשלם את הפרשי המס ובמקרה שהמקדמות עלו על חבות המס תקבל החברה החזר מס.

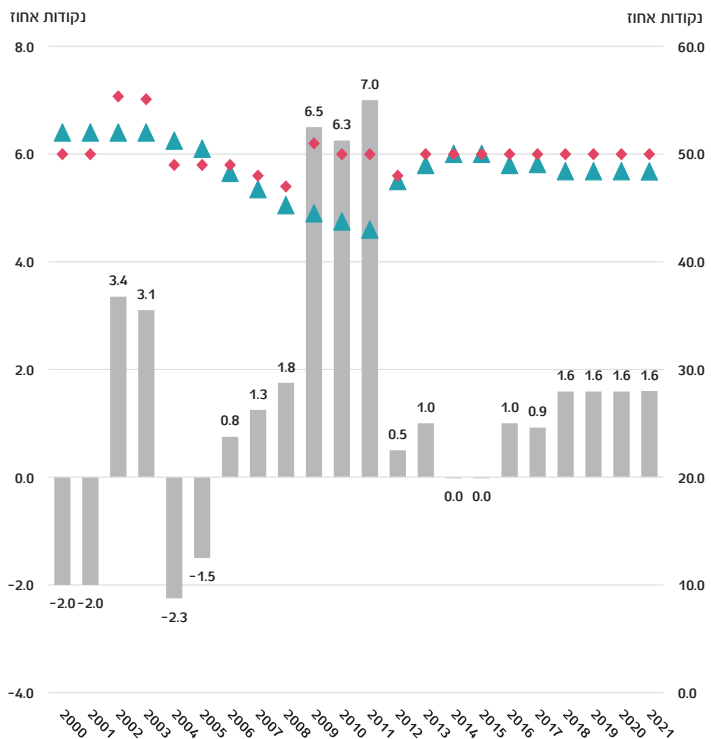
"גביית" מס חברות

- סך המסים ששולמו
- כשנה מסוימת על ידי חברות בגין רווחיהן כהווה ובעבר.
- הניתוחים בעמודים 44-47 התייחסו לגבייה ממס חברות.

מקור: שע"מ ועיבודי אגף הכלכלנית הראשית.
הערות לתרשים:

- נתוני חבות המס לשנת 2018 הם הנתונים המלאים העדכניים ביותר בעת כתיבת הדוח. יש לציין שקיימים אומנם נתונים לשנת 2019, אך הם חלקיים ביותר.

שיעורי המס על רווחי חברות ויחידים והפער ביניהם

◆ שיעור מס שולי עליון על רווחי חברות (ציר ימני) ▲ שיעור המס על רווחי חברות מחולקים (ציר ימני)
■ פער (ציר שמאלי)

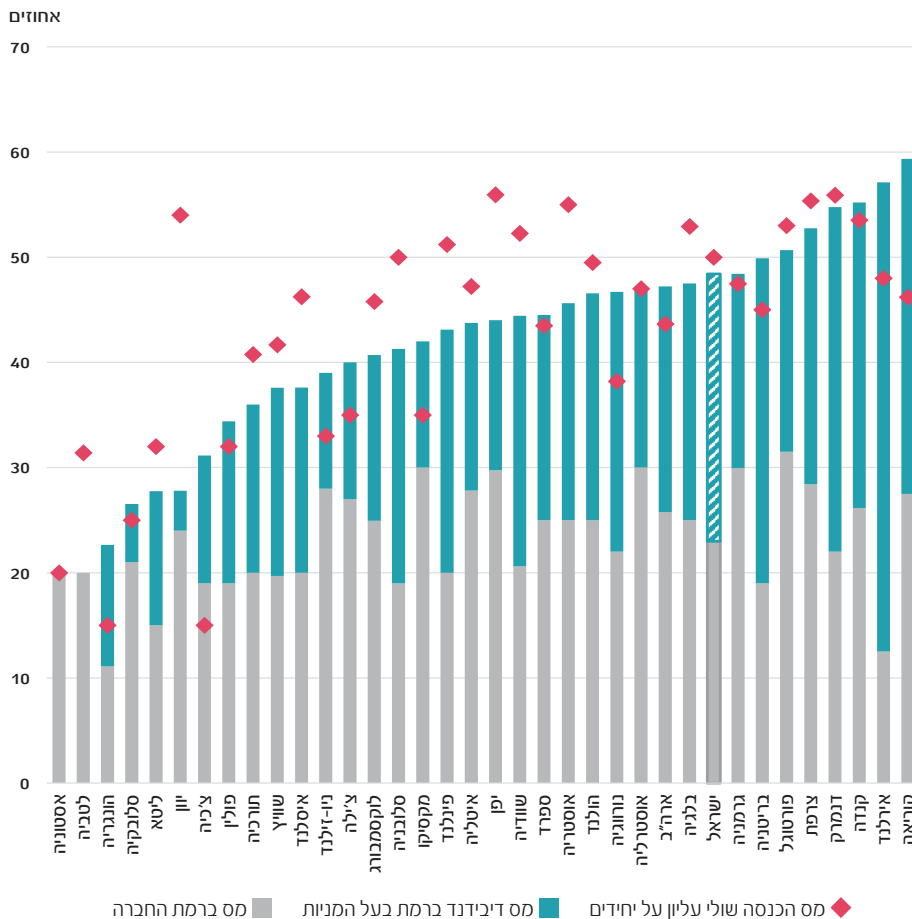
- על רווחים מחולקים כדיבידנד (רווח לאחר תשלום מס חברות) חל, בשנת 2021, מס של 25%, ולבעל מניות מהותי - מס של 30%. על הכנסה של יחידים העולה על כ-648 אלף ש"ח לשנה, חל מס נוסף של 3%, כך ששיעור המס המרבי על דיבידנד עומד על 33% ויחד עם מס חברות, חל מס כולל של 48.4% על הרווח המחולק. שיעור זה נמוך בכ-1.6 נקודות אחוז מהשיעור המרבי של 50% החל על הכנסות היחיד.
- בשנים 2003-2002 ובשנים 2011-2009 שיעור המס השולי העליון על היחיד היה גבוה משמעותית משיעור המס על רווחי חברות מחולקים. כתוצאה מכך התרחש מעבר של יחידים ל"חברות ארנק".
- "חברות הארנק" הם עצמאיים או שכירים שמציעים את שירותיהם במסגרת חברה, מושכים חלק מהרווח כשכר ואת החלק הנותר, במקרה הטוב, הם מושכים כדיבידנד, או, לחלופין, לא מושכים כלל דיבידנד ומוצאים דרכים ליהנות מרווחי החברה ללא תשלום מס (לדוגמה באמצעות משיכות בעלים).
- מכאן החשיבות לשמור על האיזון בין המס על היחיד והמס על החברה.
- להרחבה על תופעת "חברות הארנק" ראו עמוד 51.

מקור: פקודת מס הכנסה, החוק לעידוד השקעות הון ועיבודי אגף הכלכלית הראשית. הערות לתרשים:

- מס על דיבידנד החל על בעל מניות מהותי (המחזיק מעל ל-10% מאמצעי השליטה) שהכנסתו מכל המקורות גבוהה מ-647,640 ש"ח לשנה. נכון לשנת 2021.
- בתאריכים ינואר עד ספטמבר 2017 היה מס על דיבידנד לבעל מניות מהותי 25% בשל מבצע דיבידנד.
- שיעור המס המירבי החל על הכנסות היחיד כולל: מס הכנסה, מס בריאות וחלק העובד בדמי ביטוח לאומי וכן מס יסף (על הכנסות גבוהות מ-647,640 ש"ח בשנת 2021).

מס חברות על רווחים מחולקים לעומת מס שולי מירבי על יחידים

(בשנת 2021, במדינות OECD)

- כאמור בעמוד הקודם, עדיף לשמור על איזון בין מס ההכנסה השולי העליון לבין המיסוי על רווחי חברות מחולקים. פער זה בישראל אכן נמוך בערכו המוחלט, בשש מדינות בלבד, מבין 36 מדינות ה-OECD שנכללות בהשוואה, קיים פער נמוך יותר.
- ב-19 מדינות מס ההכנסה השולי העליון על יחידים גבוה משיעור המס על רווחי חברות מחולקים.

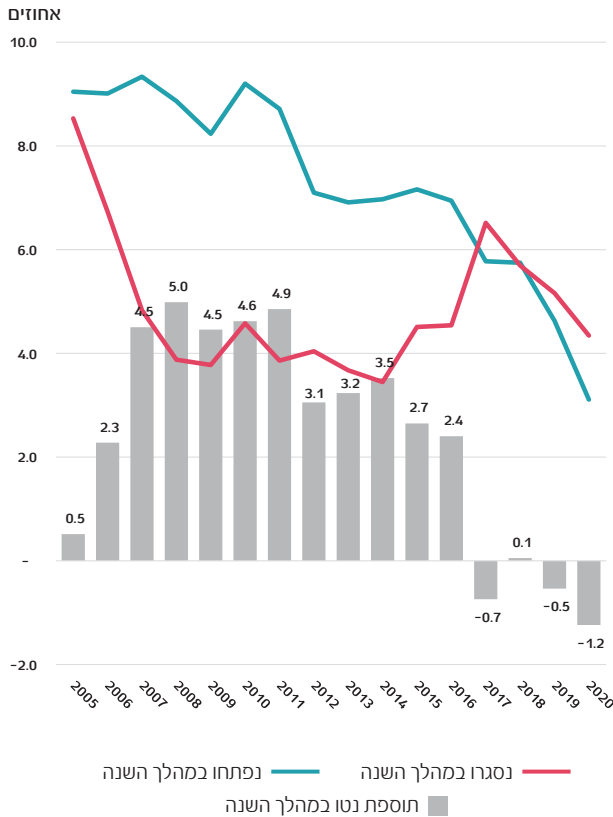
מקור: OECD ועיבודי אגף הכלכלית הראשית.
הערות לתרשים:

- שיעור מס הכנסה עליון על יחידים מעודכן לשנת 2020. נתון זה הוא העדכני ביותר שפורסם על ידי ה-OECD בעת כתיבת הדוח.

דמוגרפיה של חברות - פתיחה, סגירה והשינוי נטו

(אחוז ממספר החברות בתחילת שנה)

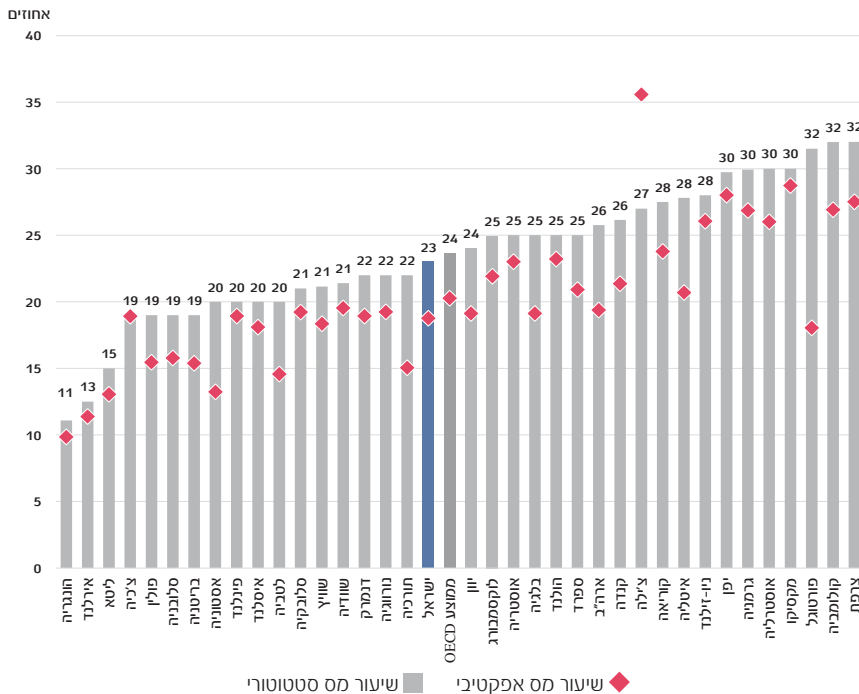
- בשנים 2005-2020 שיעור הפתיחה של חברות עמד, בממוצע, על 7.3% לשנה ואילו שיעור הסגירה עמד על 4.9%.
- בשנים 2007-2011 נפתח פער בין שיעור המס השולי העליון על יחיד ושיעור המס על רווחי חברות מחולקים (כפי שניתן לראות בעמוד 49), פער זה יצר תמריץ ליחידים לפעול בתור חברות (תופעה שמכונה "חברות ארנק"). בשנים אלו קצב הגידול השנתי של חברות עמד על 4.7% בממוצע (שיעור הפתיחה והסגירה של 8.9% ו-4.2% בהתאמה), מהיר יותר מקצב הגידול של עסקים שבראשם עמד יחיד. יתכן שיחידים רבים בתקופה זו העדיפו לפעול כחברות, חלקם משיקולי מס.
- בשנת 2012 פער המס בין שיעור המס השולי העליון על היחיד ושיעור המס על רווחי חברות מחולקים הצטמצם בצורה משמעותית. לאחר השינוי, בשנים 2012-2016 ירד ל-7.0% שיעור הפתיחה של חברות. שיעור הסגירה הממוצע של החברות בשנים אלו לא השתנה בצורה משמעותית ועמד על 4.0%.
- בתחילת 2017 נכנס לתוקף תיקון 235 לפקודת מס הכנסה (תשע"ז-2016) שאמור היה לצמצם את תופעת "חברות הארנק". מתחילת שנת 2017 עד לסוף שנת 2019, יתכן בעקבות תיקון 235 לפקודה, הופסק הגידול במספר החברות ואף ירד מספרן. שיעור הפתיחה של חברות ירד בשנים אלו ל-5.4% בממוצע ואילו שיעור הסגירה עלה ל-5.8%.
- בשנת 2020 פקד את המשק משבר הקורונה, בשנה זו נמשכה ואף החריפה הירידה בשיעור הפתיחה של חברות חדשות. בשנת 2020 נפתחו 6,500 חברות, כ-3.1% ממספר החברות בתחילת השנה. למרות המשבר, שיעור הסגירה של חברות ירד ל-4.3%, שיעור דומה לשיעור הסגירה הממוצע בשנים 2007-2016. אולי שיעור הסגירה היחסית נמוך הוא תוצאה של תמיכה ממשלתית בעסקים במשבר.

מקור: ש"מ ועיבודי אגף הכלכלנית הראשית.
הערות לתרשים:

- חברות פעילות כולל חברות עם הכנסות מרוכש, קיבוצים, מושבים ואגודות שיתופיות.
- סוגי תיק 61-64 בלבד.

שיעור מס חברות (שנת 2020)

- שיעור מס החברות הסטטוטורי בישראל עמד בשנת 2020 על 23% (שיעור מס החברות נשאר ברמה זו גם בשנת 2021). שיעור זה נמוך בכ-0.6 נקודות אחוז מהשיעור הממוצע הפשוט ב-OECD. לפי מדד זה ישראל ממוקמת במקום ה-20 מבין 37 מדינות ה-OECD שנכללות בהשוואה.
- שיעור מס החברות האפקטיבי בישראל עמד בשנת 2020 על 18.8%. שיעור זה נמוך ב-1.5 נקודות אחוז מהשיעור הממוצע הפשוט ב-OECD. לפי מדד זה ישראל ממוקמת במקום ה-25 מבין 37 מדינות ה-OECD.
- צ'ילה היא המדינה היחידה שבא המס האפקטיבי גבוה מהמס הסטטוטורי. הסיבה לכך היא שבצ'ילה נכסים לא מוחשיים לא ניתנים להפחתה.
- בשאר המדינות שיעור המס הסטטוטורי גבוה מהשיעור האפקטיבי, כאשר הפער עומד בממוצע על 3.7 נקודות אחוז. בפורטוגל הפער הוא הגבוה ביותר - 13.5 נקודות אחוז.

מקור: OECD ועיבודי אגף הכלכלנית הראשית.

הערות לתרשים:

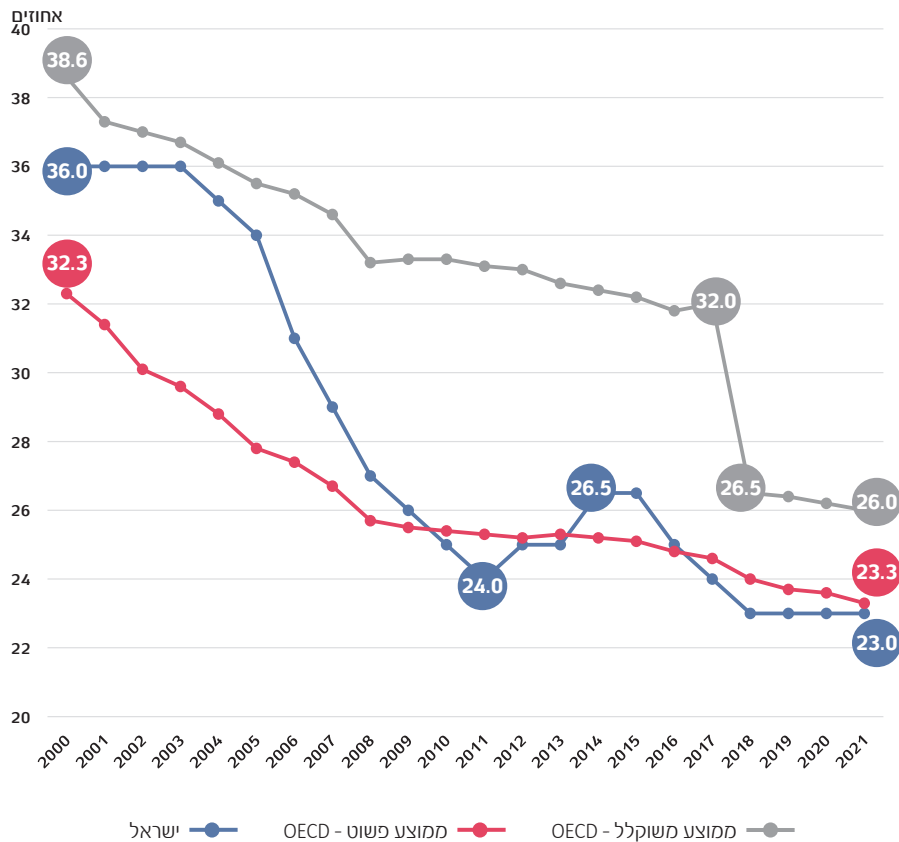
- שיעור מס אפקטיבי: שיעור מס החברות האפקטיבי הוא שיעור המס אשר חברות משלמות לאחר התחשבות בפרמטרים נוספים - ניכויים, זיכויים, שיעורי פחת, כללי קיזוז הפסדים והקלות נוספות. תחשיב זה אינו מתחשב בכל הטבות המס. לדוגמה, במקרה של ישראל, הוא אינו לוקח בחשבון את ההטבות מכוח חוק עידוד השקעות הון.
- נתוני שיעור מס החברות האפקטיבי לשנת 2020, הם הנתונים העדכניים ביותר שפורסמו על ידי ה-OECD בעת כתיבת הדוח. לכן גם מס החברות הסטטוטורי מוצג

לפי נתוני 2020. נתוני מס החברות הסטטוטורי קיימים גם לשנת 2021 והם מוצגים בעמוד 50.

- החישוב לכל מדינה ומדינה מבוסס על שיעורי ריבית ושיעורי אינפלציה באותה מדינה. לפרוט מתודולוגית החישוב ראו: Hanappi, T. (2018), "Corporate Effective Tax Rates: Model Description and Results from 36 OECD and Non-OECD Countries", OECD Taxation Working Papers, No. 38, OECD Publishing, Paris
- הנתונים עבור תורכיה מבוססים על שנת 2019.

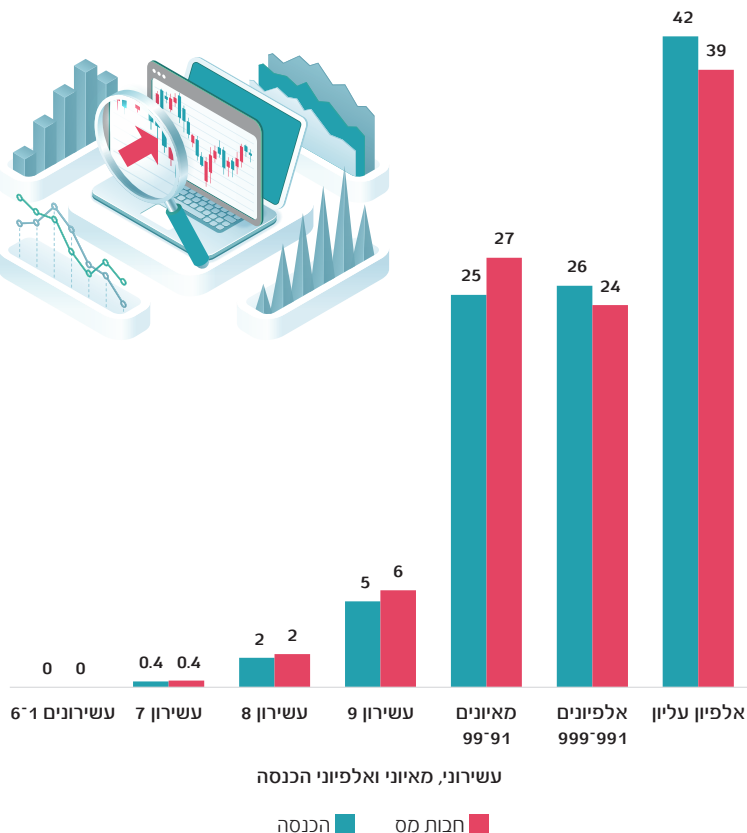
שיעור מס חברות, השוואה בינלאומית

- בשנים 2000-2021 ירד שיעור מס החברות בישראל ב-13.0 נקודות אחוז, לעומת 9.0 נקודות לפי ממוצע פשוט ב-OECD ו-12.6 נקודות לפי ממוצע משוקלל בתוצר.
- הפער בשיעור מס החברות הסטטוטורי הממוצע ב-OECD בין הממוצע הפשוט והמשוקלל, הוא תוצאה של שיעור מס גבוה יותר במדינות גדולות. יש לציין שבמדינות אלה ירד שיעור המס בשנים 2000-2021 באופן מהיר יחסית, כך שהפער בין הממוצע הפשוט למשוקלל הצטמצם.
- בשנת 2018 שיעור מס חברות ממוצע ב-OECD (לפי ממוצע משוקלל) ירד בצורה חדה. את הירידה ניתן לייחס בעיקר לירידה של 13.0 נקודות אחוז במס החברות בארה"ב.

מקור: OECD ועיבודי אגף הכלכלנית הראשית.

התפלגות הכנסות וחבות מס לפי אחוזנים (שנת 2018)

- ההכנסה של 21 אלף חברות בעשירון העליון מהווה 92% מסך ההכנסה של חברות. חברות אלו משלמות 91% ממס החברות.
- בתוך כך, החברות במאיון העליון מהוות 67% מסך ההכנסה, וכ-64% מהמס.
- 212 החברות באלפיון העליון מרכזות 42% מההכנסה ומשלמות 39% מהמס. שיעור המס האפקטיבי הממוצע של חברות אלו עמד על 19.2%, נמוך בכ-1.1 נקודות אחוז משיעור המס האפקטיבי הממוצע של שאר החברות (בעלות הכנסה חיובית), מכיוון שחברות שנהנות מהטבות מכח חוק עידוד השקעות הון משתייכות בעיקר למאיון העליון.
- בשנת 2018, 59.7% מהחברות לא דיווחו על רווח ולכן לא שילמו מס.
- מתוכן 16% הן מלכ"רים, 4% הן חברות שנמצאות בתהליך סגירה. שאר החברות הן חברות הפועלות על בסיס פעילות שולית: חברות שמייצרות לבעלי המניות תעסוקה והכנסות משכר. יש לציין שקבוצה זו היא דינמית ויתכן שחברות שנמצאו בשנה אחת בקבוצת החברות שאינן מרוויחות, יימצאו בשנה העוקבת בקבוצת החברות המרוויחות.

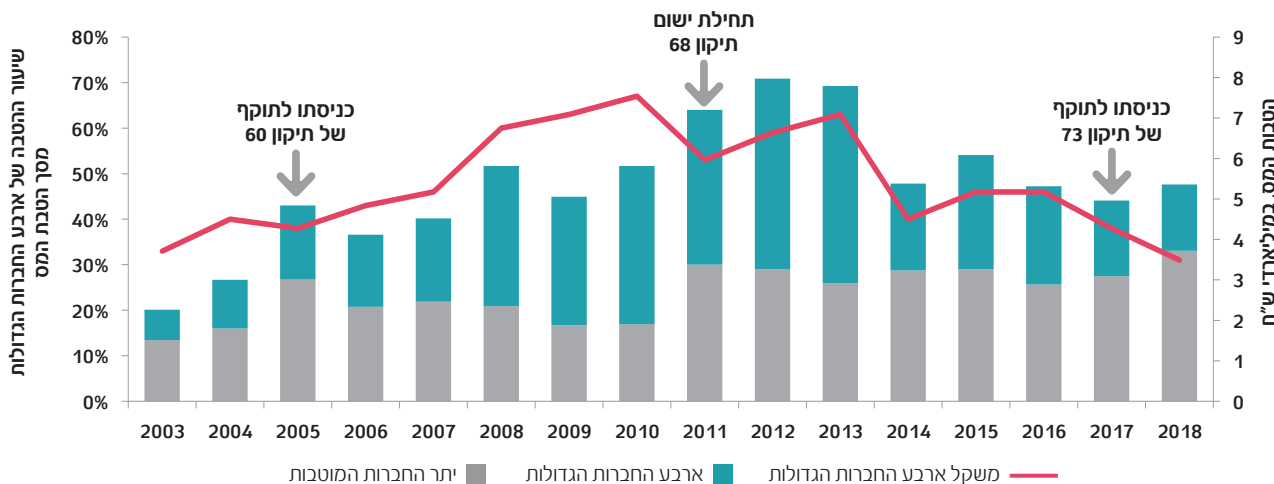
מקור: שע"מ ועיבודי אגף הכלכלנית הראשית.
הערות לתרשים:

- הכנסה: רווח לפני מס.
- שיעור המס האפקטיבי חושב לפי חלוקה של סך חבות המס בסך הרווח.
- נתוני חבות המס לשנת 2018 הם הנתונים המלאים העדכניים ביותר בעת כתיבת הדוח. יש לציין שקיימים אומנם נתונים לשנת 2019, אך הם חלקיים ביותר.

התפתחות הטבות המס לפי חוק עידוד השקעות הון 2003-2018

בניתוח התפתחות הטבות המס בשני העשורים האחרונים, בולט גידול חד בהטבות המס בשנים 2005-2012, לאחר תיקון 60, במקביל לגידול חד במשקל ארבע החברות הגדולות בסך ההטבות. ביטול המסלול המקנה אפס אחוז מס חברות וירידה משמעותית ברווחי ארבע החברות הגדולות הביאו לירידה בסך הטבות המס וצמצום חד במשקל ארבע החברות האמורות בסך ההטבות, חזרה אל שיעורם בתחילת שנות האלפיים. בשנים 2016-2018 התייצבה סך הטבת המס בחוק עידוד השקעות הון על כ-5 מיליארד ש"ח לשנה.

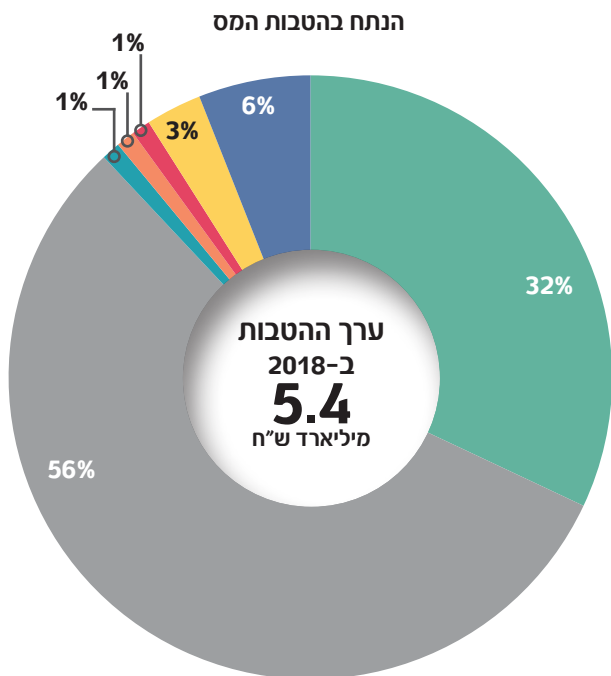
- תיקון 60 כלל הוספה של שני מסלולי הטבות מס במקביל למסלול המענקים שנשאר זהה. מסלול "אירלנד" שהעניק מס מופחת לעשר שנים ומסלול "אסטרטגי" שהעניק פטור לעשר שנים. שני המסלולים חלו על מפעל הממוקם באזור פיתוח א' בלבד.
- תיקון 68 החליף את המסלולים הקודמים וכלל מסלול הטבת מס שכולל שיעורי מס מופחתים אך ללא פטור ממס. ההטבות ניתנו בהתאם למיקום המפעל בשני אזורים ("אזור פיתוח א'" ואזור אחר).
- תיקון 73 הוסיף הטבות מס למפעלים טכנולוגיים. ההטבות ניתנו בהתאם למיקום המפעל בשני אזורים ("אזור פיתוח א'" ואזור אחר).

מקור: שע"מ ועיבודי אגף הכלכלנית הראשית.
הערות לתרשים:

- נתוני חבות המס לשנת 2018 הם הנתונים המלאים העדכניים ביותר בעת כתיבת הדוח. יש לציין שקיימים אומנם נתונים לשנת 2019, אך הם חלקיים ביותר.
- עד תיקון 60 היו שני מסלולי הטבות מיסוי, מסלול מענקים ומסלול "חלופי". בשני המסלולים ניתן פטור ממס לתקופות מסוימות בהתאם למיקום המפעל בשלושה אזורים (שני "אזורי פיתוח" ואזור אחר).

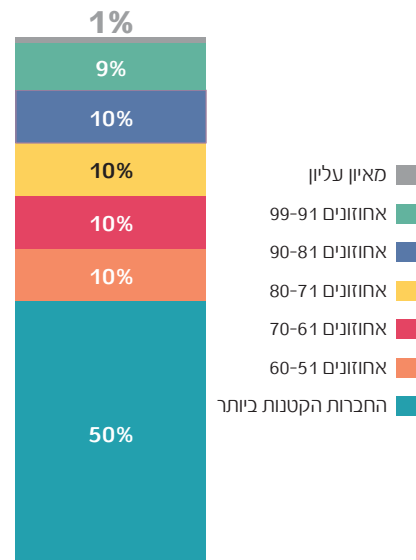

ריכוזיות הטבות המס לפי חוק עידוד השקעות הון ב-2018

80-71 אחוזונים 90-81 אחוזונים 99-91 אחוזונים מאיון עליון
החברות הקטנות ביותר 60-51 אחוזונים 70-61 אחוזונים

שיעור החברות המוטבות

המאיון העליון של החברות המוטבות, המונה 13 חברות בלבד, זוכה לכ-56% מסך הטבת המס בשנת 2018

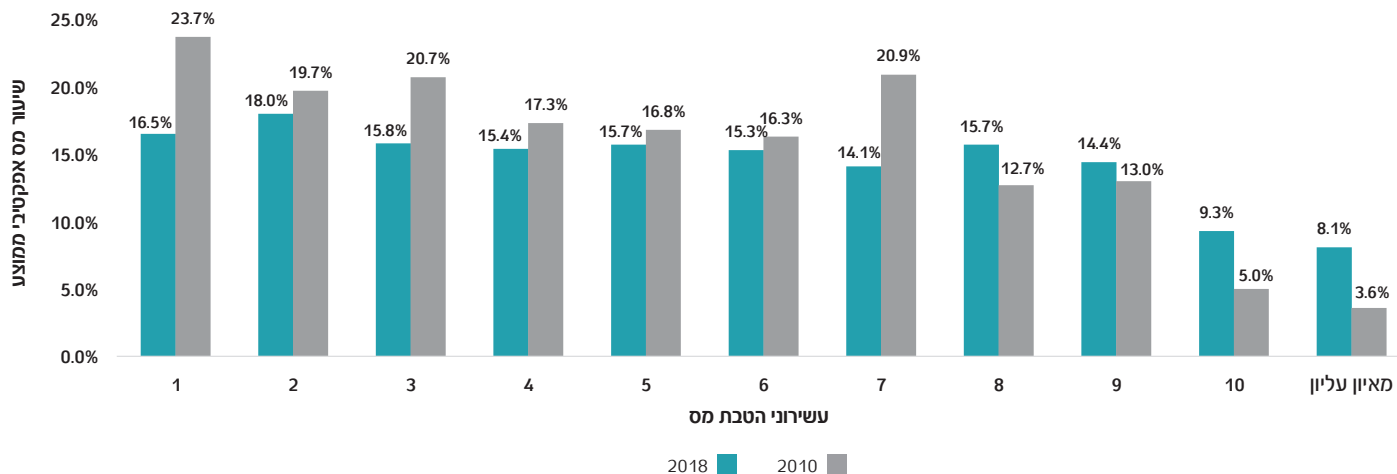
מקור: שע"מ ועיבודי אגף הכלכלנית הראשית.
הערות לתרשים:

- נתוני חבות המס לשנת 2018 הם הנתונים המלאים העדכניים ביותר בעת כתיבת הדוח. יש לציין שקיימים אומנם נתונים לשנת 2019, אך הם חלקיים ביותר.
- חלוקת החברות לאחוזונים נעשתה לפי גודל ההטבה.

שיעור המס האפקטיבי לפי עשירוני הטבת מס, 2018 לעומת 2010

רקע - לפני תיקון 68 לחוק עידוד השקעות הון בשנת 2011, החברות הגדולות נהנו משיעורי מס נמוכים משמעותית מאשר אלו של החברות הקטנות, ובכך תרמו לריכוזיות הגבוהה בהטבות המס (הגורם האחר שמשפיע על ריכוזיות ההטבות הוא גובה הרווחים). תיקון 68 נעשה באופן כזה שיביא להעלאת שיעור המס האפקטיבי של החברות הגדולות, ולהפחתת שיעור המס האפקטיבי לחברות הקטנות. ממצאי התרשים להלן מראים שמטרה זו הושגה. כך במאיון העליון של החברות המוטבות עלה שיעור המס האפקטיבי הממוצע מ-3.6% בלבד בשנת 2010 לשיעור מס ממוצע של 8.1% בשנת 2018. כל זאת מבלי שנפגע קצב הגידול במספר המועסקים בחברות אלו.

מקור: שע"מ ועיבודי אגף הכלכלנית הראשית.

הערות לתרשים:

- נתוני חבות המס לשנת 2018 הם הנתונים המלאים העדכניים ביותר בעת כתיבת הדוח. יש לציין שקיימים אומנם נתונים לשנת 2019, אך הם חלקיים ביותר.
- קבוצת החברות אשר "הנחת" מהטבות תחת חוק עידוד שונות בין שנת 2010 לשנת 2018.
- לפני תיקון 68 החוק כלל מסלולי הטבות מס שהעניקו תקופות פטור למפעל בהתאם למיקומו.
- תיקון 68 החליף את המסלולים הקודמים וכלל מסלול הטבת מס שכולל שיעורי מס מופחתים אך ללא פטור ממס וב-2017 נוספו הטבות ממוקדות לחברות טכנולוגיה.

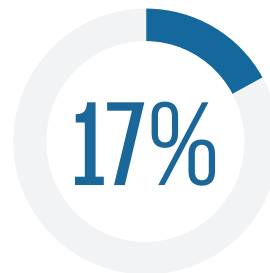
אגף הכלכלנית הראשית
הכנסות המדינה, מחקר
וקשרים בינלאומיים

משרד האוצר

פרק

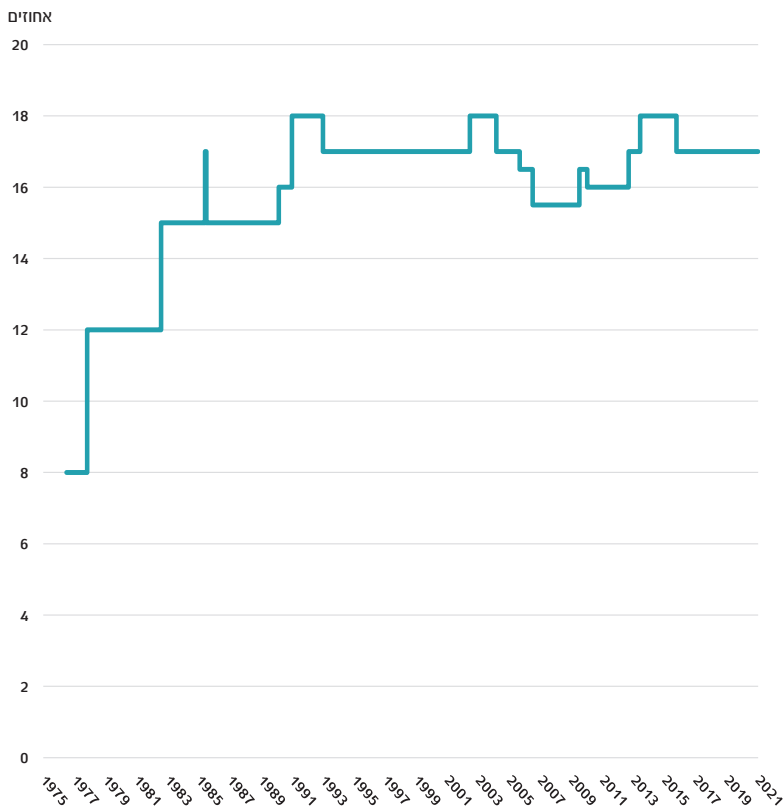
6

מע"מ

התפתחות שיעורי המע"מ בישראל (באחוזים)

- חוק מע"מ נכנס לתוקף בתאריך 1.7.1976.
- ניתן לחלק את השינויים בשיעור המע"מ לשלוש תקופות:
- 1976-1982: בתקופה של שבע שנים עלה שיעור המע"מ 3 פעמים (כל 2.3 שנים בממוצע) ובסוף התקופה עמד שיעור המע"מ על 15%. זהו דפוס אופייני למערכות מע"מ בעולם - כניסה עם שיעור נמוך יחסית ועלייה מהירה, כך שהמע"מ תופס את מקומם של מסים עקיפים אחרים והופך למקור מרכזי במימון הוצאות המדינה.
- 1983-2001: בתקופה של 19 שנים שונה שיעור המע"מ 5 פעמים בלבד (כל 3.8 שנים בממוצע).
- 2002-2021: בתקופה של 20 שנים שונה שיעור המע"מ 9 פעמים (כל 2.2 שנים בממוצע). ניתן לחלק את התקופה לשתי תתי תקופות:
 - 2002-2015: בתקופה של 14 שנים שונה שיעור המע"מ 9 פעמים (כל 1.5 שנים). בתקופה זו מדיניות המסים בתחום המע"מ הייתה פרו-מחזורית ומלווה בשינויים דחופים בשיעור המע"מ. כל עת שגביית המסים ירדה ועלה הגירעון התקציבי כתוצאה מהאטה או ממיתון, הועלה שיעור המע"מ. לעומת זאת בעתות שגשוג ועלייה בגבייה, הופחת שיעור המע"מ.
 - מאז שנת 2015 שיעור מע"מ עוסקים עומד על 17%.

מקור: חוק מע"מ ועיבודי אגף הכלכלית הראשית.

הערות לתרשים:

השינוי הזמני בשיעור המע"מ שהתרחש בשנת 1985 לא נכלל בספירת מספר השינויים בשיעור המע"מ.

מספר שינויי שיעור המע"מ, ישראל לעומת מדינות נבחרות

(בשנים 2002–2021)

- התדירות של שינוי שיעור המע"מ בישראל חריגה בהשוואה בינלאומית.
- בין 42 מדינות, מה-OECD ומה-EU, שבע מדינות לא שינו את שיעור המע"מ כלל ו-30 מדינות שינו את שיעור המע"מ בין פעם אחת ל-3 פעמים.
- בתחילת שנת 2002 עמד שיעור המע"מ בישראל על 17%, זהה לשיעורו היום, במהלך כל התקופה גם שיעור המע"מ הממוצע עמד על כ-17%.
- שינוי בשיעור המע"מ משית עלויות התאמה על עסקים ועלויות היערכות של רשות המסים למצב החדש.

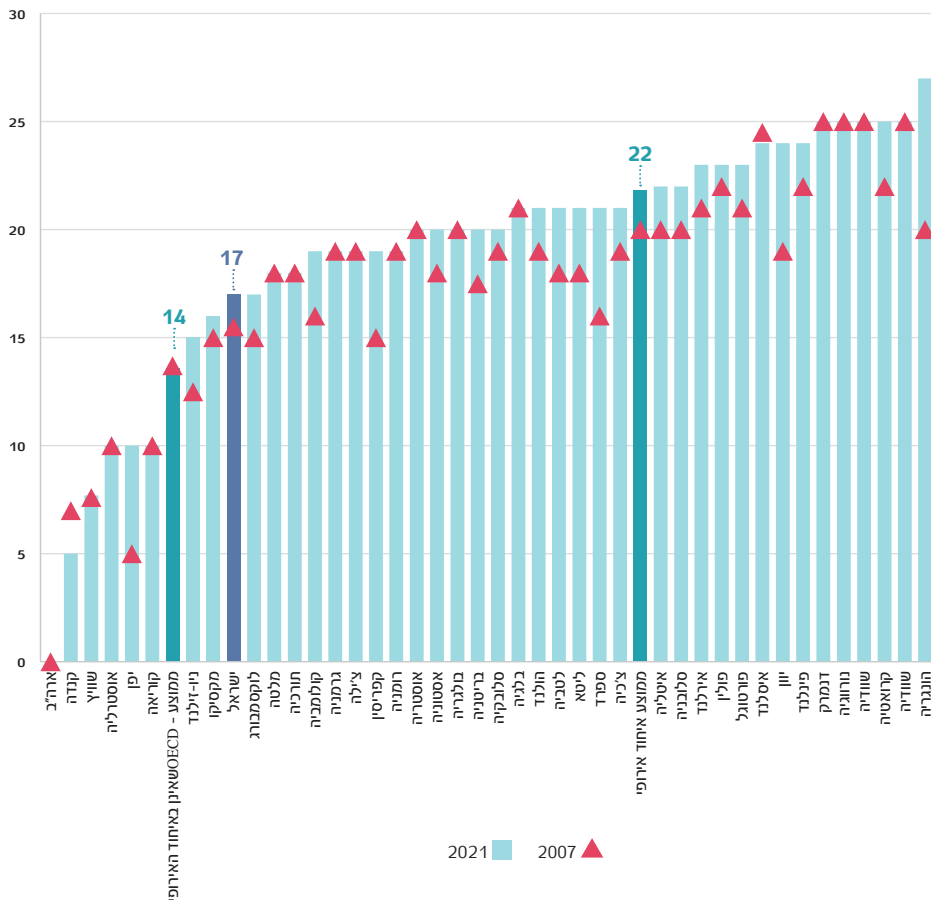

מקור: האיחוד האירופי, OECD ועיבודי אגף הכלכלנית הראשית.
הערות לתרשים:

- נספרו שינויים בשיעור המע"מ הסטנדרטי בלבד.
- בארה"ב לא קיים מסיו מע"מ, מכיוון שמצב זה לא שונה בתקופה המדוברת, ההתייחסות לארה"ב היא כמדינה שלא שינתה את שיעור המע"מ (או במילים אחרות השאירה את שיעור המע"מ על 0 במהלך התקופה).

שיעורי המע"מ הסטנדרטי במדינות שונות, נכון לתאריכים 01/01/2021 ו-01/01/2007

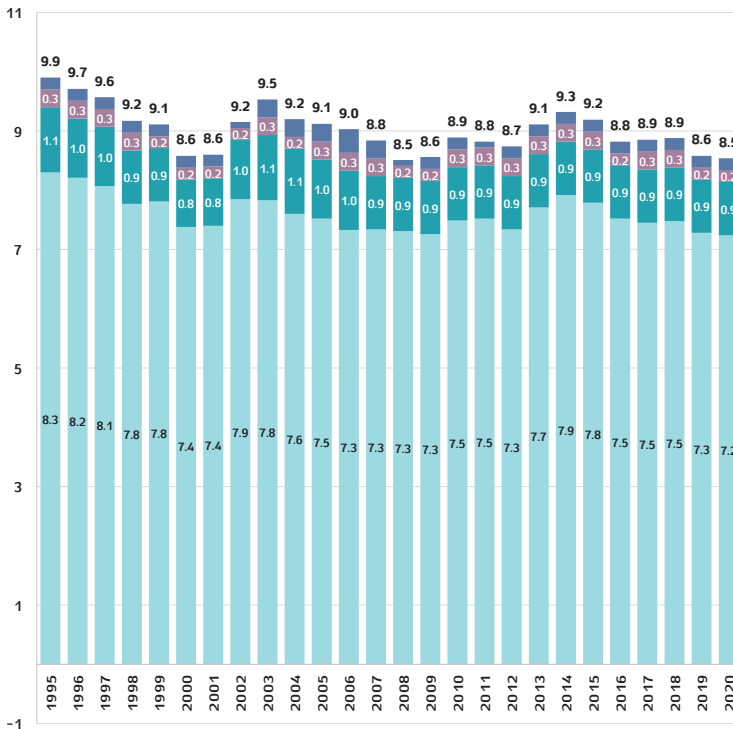
אחוזים

- המשבר הכלכלי של 2008 פגע בהכנסות ממסים ברוב מדינות העולם וכדי לפצות על הירידה בהכנסות מדינות רבות העלו את שיעור המע"מ הסטנדרטי.
- מ-01.01.2008 ועד 01.01.2014, מתוך 42 מדינות שבהשוואה, 25 מדינות העלו את שיעור המע"מ הסטנדרטי בין 0.4 נקודות האחוז ל-7 נקודות האחוז. בשאר 17 המדינות, שיעור המע"מ בתחילת 2014 היה זהה לשיעור בתחילת התקופה. בתקופה זו, שיעור המע"מ עלה בישראל ב-2.5 נקודות האחוז - מ-15.5% ל-18%.
- בשנת 2014 התהליך הגיע לסימום, בעקבות יציאה איטית מהמשבר, כך שמתאריך זה עד תחילת 2021 רק קולומביה, יוון ויפן העלו את שיעור המע"מ, בעוד שווייץ, רומניה וישראל הפחיתו את שיעור המע"מ. בשאר המדינות שיעור המע"מ נשאר ללא שינוי.

מקור: האיחוד האירופי, OECD ועיבודי אגף הכלכלית הראשית.

אחוזי תוצר

■ מע"מ שחר מוסדות כספיים
■ מע"מ רווח מוסדות כספיים
■ מע"מ מלכ"ר
■ עוסקים

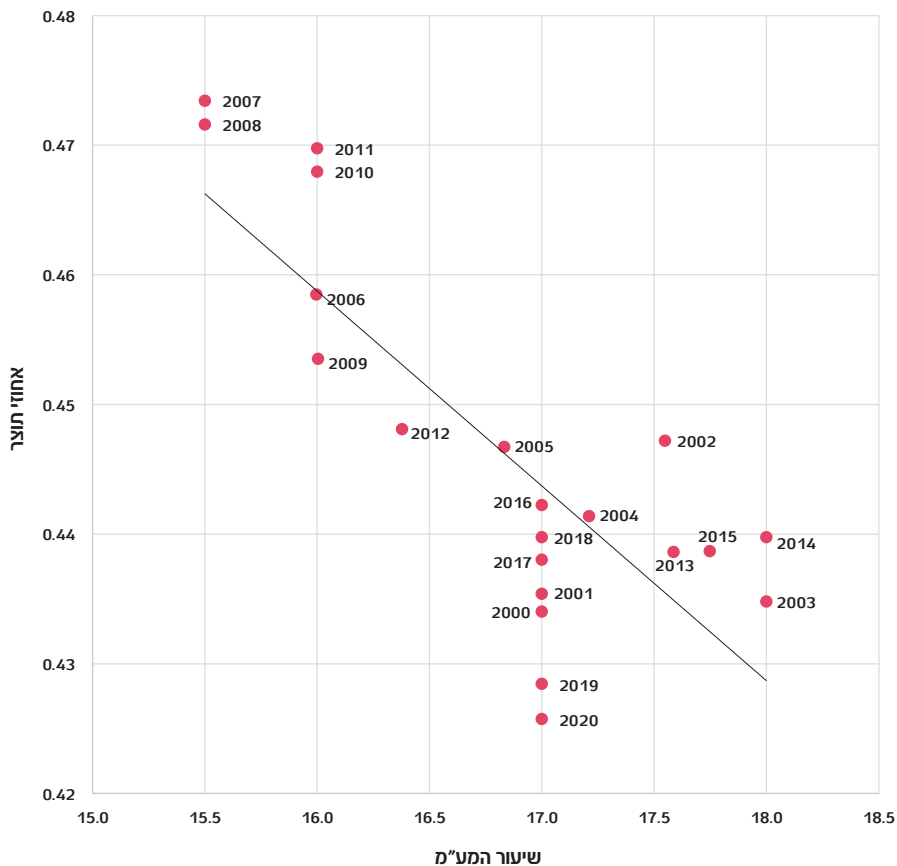
- עד כה התייחסנו למע"מ עוסקים בלבד. ההכנסות ממע"מ עוסקים הסתכמו בשנת 2020 בכ-7.2 אחוזי תוצר.
- על זה יש להוסיף גבייה של 1.3 אחוזי תוצר ממע"מ על מלכ"רים ועל מוסדות כספיים, לפי הפירוט הבא:
- מע"מ על הוצאות שכר של מלכ"רים - 0.92 אחוזי תוצר.
- מע"מ על הוצאות שכר של מוסדות כספיים - 0.22 אחוזי תוצר.
- מע"מ על הרווח של מוסדות כספיים - 0.16 אחוזי תוצר.
- נטל המע"מ על רווח של מוסדות כספיים מתאפיין בתנדטיות גבוהה כפי שעולה מקדם ההשתנות של משתנה זה שעומד על 0.29, גבוה בצורה משמעותית ממקדמי ההשתנות של נטל המע"מ על מלכ"רים ועל שכר של עובדים במוסדות כספיים וכן של מע"מ עוסקים אשר עומדים על 0.07, 0.04 ו-0.08 בהתאמה.
- יש לציין שניתן להתייחס למע"מ המוטל על רווח של מוסדות כספיים גם כחלק ממיסוי חברות (ראו עמוד 44).
- בשנים 1995-2020 עמד נטל מע"מ העוסקים על 7.6 אחוזי תוצר בממוצע. משנת 2014 ניכרת מגמת ירידה, המוסברת בחלקה בהפחתת שיעור המע"מ מ-18% ל-17% בשנת 2015.

מקור: רשות המסים, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ועיבודי אגף הכלכלית הראשית.

הערות לתרשים:

- מהימנות נתוני הגבייה של מע"מ מלכ"רים ומע"מ מוסדות כספיים נמוכה בשל בעיית סיווג, ועל כן הנתונים שבתרשים הם אומדן בלבד.
- מקדם השתנות - סטיית התקן של הסדרה (במקרה זה גביית מס החברות בשנים 2000-2020) באחוזי תוצר לחלק לממוצע באחוזי תוצר.
- המספרים מעוגלים כך שיתכן סך הכל שונה מסכום הרכיבים.

המתאם בין שיעור המע"מ לגבייה ממע"מ לכל אחוז מע"מ, בשנים 2000-2020 (אחוזי תוצר)

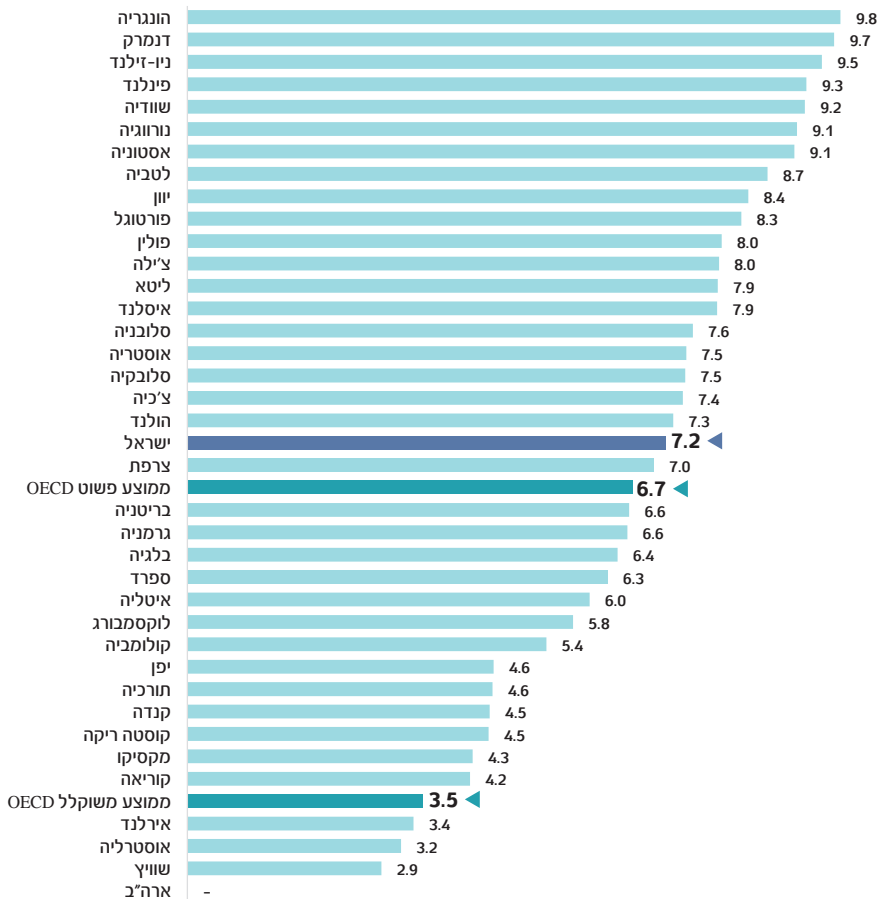

- בשנת 2020 גביית מע"מ עוסקים הסתכמה כאמור ב-7.2 אחוזי תוצר. מכיוון ששיעור המע"מ עומד על 17 נקודות אחוז, על כל אחוז מע"מ הסתכמה הגבייה ב-0.43 אחוזי תוצר.
- קיימים משתנים נוספים אשר משפיעים על הגבייה ממע"מ. עדות לכך היא שהגבייה מכל אחוז מע"מ מישתנה, גם בין שנים שבהן שיעור המע"מ זהה.
- בתרשים מוצג קו מגמה לינארי המתאר את המתאם בין שיעור המע"מ לגבייה. אולם קיימת אפשרות שהמתאם אינו לינארי והשפעת שינוי שיעור המע"מ תלויה בשיעור המע"מ לפני השינוי.
- למרות מגבלות התרשים, ניתן בכל זאת להתרשם שקיים מתאם שלילי בין שיעור המע"מ לגביית המע"מ על כל אחוז מע"מ.
- בשנת 2020 גביית מע"מ העוסקים על כל אחוז מע"מ מסתכמת בכ-6 מיליארד ש"ח. אולם סביר להניח שהעלאה של נקודת אחוז בשיעור המע"מ תגדיל את הגבייה בסכום נמוך יותר.

מקור: חוק מע"מ, רשות המסים, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ועיבודי אגף הכלכלית הראשית.

נטל מע"מ עוסקים בשנת 2020, במדינות OECD (אחוזי תוצר)

• ברוב מדינות אירופה, על חלק מהצריכה מוטלים שיעורי מע"מ מופחתים במקום השיעור הסטנדרטי. בעוד שבשראל תופעה זו מצומצמת. זאת הסיבה העיקרית לכך שלמרות שיעור המע"מ הסטנדרטי, היחסית נמוך בישראל (כפי שניתן לראות בעמוד 62) גביית המע"מ גבוהה מהממוצע במדינות ה-OECD.

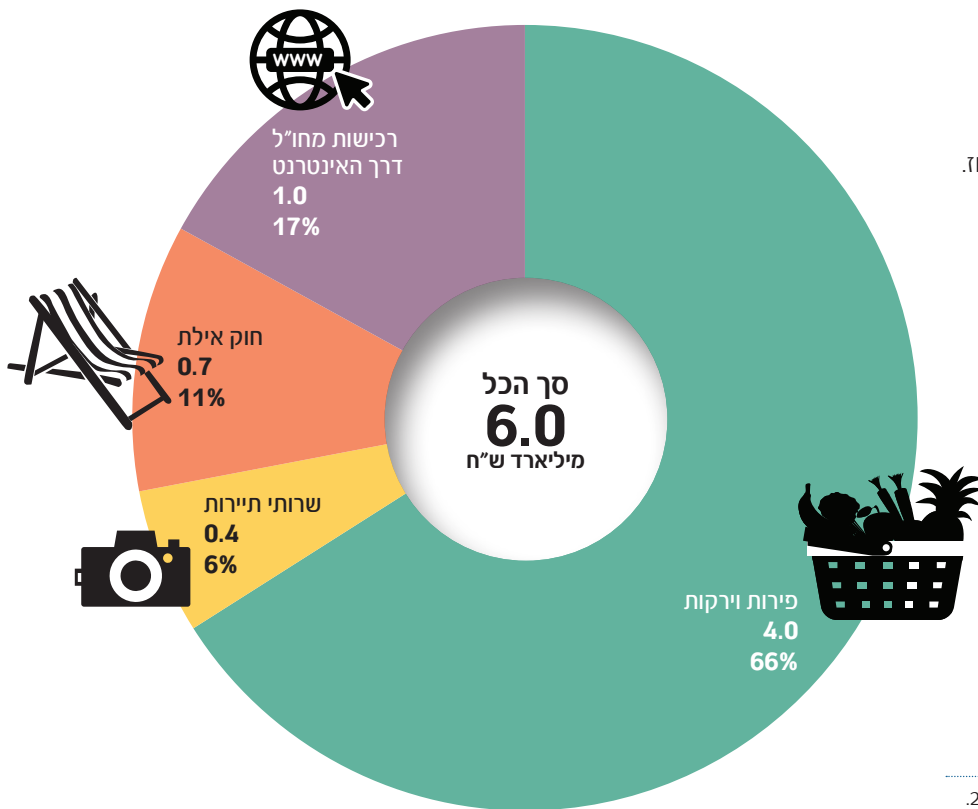
• מדינות עם נטל מע"מ גבוה מישראל הן מדינות קטנות יחסית. להונגריה, נטל מע"מ הגבוה ביותר, 9.8 אחוזי תוצר. לעומת זאת, מדינות עם נטל מע"מ נמוך מהנטל בישראל, הן מדינות גדולות יחסית. בקצה התחתון, ארה"ב היא המדינה היחידה בין מדינות ה-OECD ללא מע"מ.

מקור: OECD ועיבודי אגף הכלכלנית הראשית.
הערות לתרשים:

- ממוצע ה-OECD חושב לפי הממוצע הפשוט.
- נתוני 2020 הם הנתונים העדכניים ביותר שפורסמו על ידי ה-OECD בעת כתיבת הדוח.

התפלגות ההטבות הניתנות במע"מ בשנת 2021 (סך הכל 6.0 מיליארד ש"ח)

- על פי תחזית הטבות המס לשנת 2021, יסתכמו ארבע ההטבות במע"מ הניתנות לכימות ב-6.0 מיליארד ש"ח.
- ביטול ארבע ההטבות האלה היה מממן הפחתת שיעור המע"מ ביותר מנקודת אחוז.

מקור: חוברת עיקרי תקציב המדינה לשנים 2021-2022.
הערות לתרשים:

- המספרים מעוגלים כך שייתכן שסך הכל שונה מסכום הרכיבים.

אגף הכלכלנית הראשית
הכנסות המדינה, מחקר
וקשרים בינלאומיים

משרד האוצר

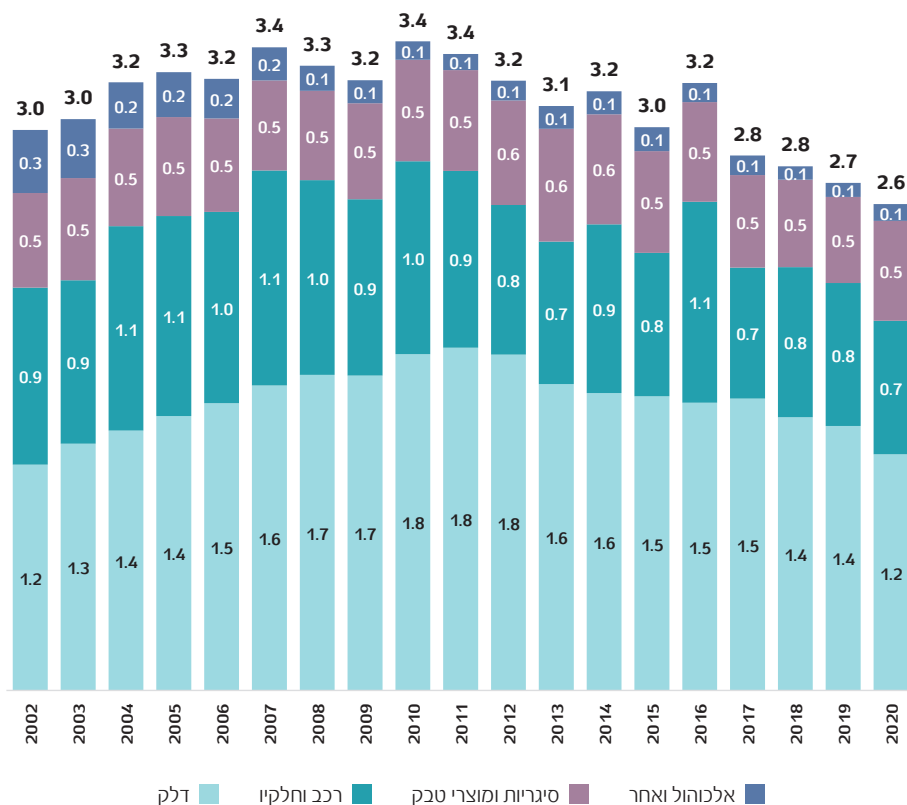
פרק

7

מס קנייה

הכנסות ממס קניה לפי קבוצות מוצרים (אחוזי תוצר)

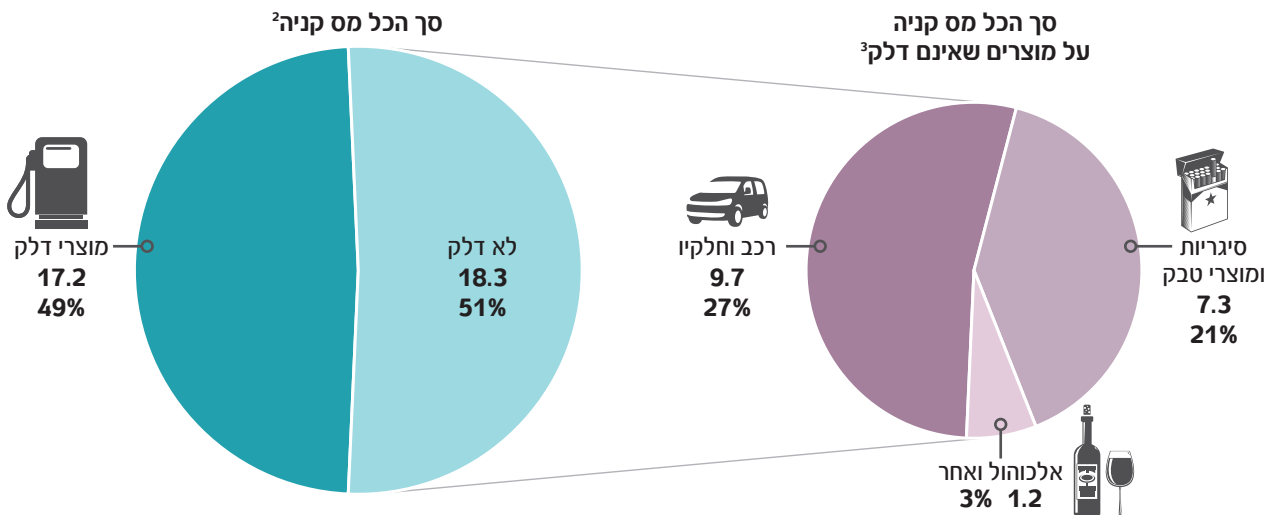
- מס הקניה הוא המקור החמישי בגודלו בהכנסות הממשלה הרחבה, אחרי המע"מ, מס ההכנסה על יחידים, דמי ביטוח לאומי ומס בריאות ומס החברות.
- ניתן לחלק את מיסי הקניה לארבע קבוצות עיקריות:
 - מס קניה על דלקים - 1.2 אחוזי תוצר.
 - מס קניה על כלי רכב וחלקיו - 0.7 אחוזי תוצר.
 - מס קניה על סיגריות - 0.5 אחוזי תוצר.
 - מס קניה על אלכוהול ואחר - 0.1 אחוזי תוצר.
- משנת 2010 לשנת 2020 ירדה הגבייה ממס קנייה ב-0.8 אחוזי תוצר - ירידה של 0.5 אחוזי תוצר במס על דלקים ושל 0.3 אחוזי תוצר במס קניה על כלי רכב.

מקור: רשות המסים ועיבודי אגף הכלכלנית הראשית.
הערות לתרשים:

- ההכנסות הן בניכוי העברות לרשות הפלשתינית.
- המספרים מעוגלים כך שיתכן שסך הכל שונה מסכום הרכיבים.

התפלגות מס קניה לפי קבוצות מוצרים (שנת 2020, מיליארדי ש"ח ואחוזים מסך הכל)

- מס קניה חל בעיקר על מוצרים בעלי השפעות חיצוניות שליליות - דלקים, כלי רכב, טבק ואלכוהול.
- ביום 18.10.2021 נחתמו על ידי שר האוצר צווים המטילים מס קניה על כלים חד פעמיים¹ ומשקאות ממותקים¹.
- כ-22.11.2021 נחתם על ידי שר האוצר צו המשווה את המיסוי על סיגריות אלקטרוניות למיסוי המוטל על סיגריות רגילות¹.
- מטרת הצווים היא להפנים את ההשפעות החיצוניות השליליות מצריכת מוצרים אלה.
- מסי קניה על דלק מהווים כמחצית מסך הגביה ממסי קניה. מס קניה על דלקים שמשמשים לתחבורה מהווה כ-95% ממס הקניה על דלקים.
- בשנת 2020 מיסי קניה על תחבורה (מס קניה על רכב, חלקי חילוף ודלקים המשמשים לתחבורה) היוו 73% מסך מיסי הקניה. נתון זה נמוך מהממוצע בשנים 2011-2020 שעומד על 83%.

2. ההכנסות הן בניכוי העברות לרשות הפלשתינית.
 3. המספרים מעוגלים כך שייתכן שסך הכל שונה מסכום הרכיבים.

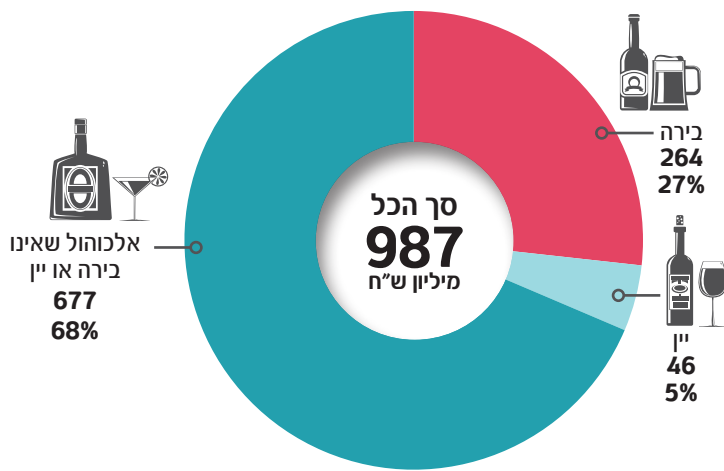
מקור: רשות המסים בישראל ועיבודי אגף הכלכלנית הראשית.
הערות לתרשים:

1. הצווים אושרו בוועדת הכספים.

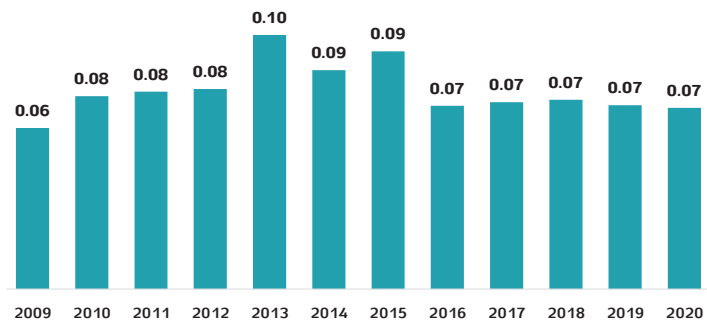

מס קניה ומכס על אלכוהול

התפלגות לפי סוג מוצר (מיליוני ש"ח, שנת 2020)

גביה, אחוזי תוצר

אלכוהול שאינו בירה או יין	יין	בירה	
✓	-	✓	מס קניה
-	✓	-	מכס

- בשנת 2012 הועלה שיעור המס על בירה ובשנת 2013 הועלה שיעור המס על אלכוהול אחר. העלאות אלה בוטלו בסוף שנת 2015, דבר המסביר את השיא בגביה בשנים 2013-2015.
- יין אשר מיוצר בישראל הינו המוצר האלכוהולי היחידי שאינו חייב במס נוסף למע"מ.

מקור: רשות המסים בישראל ועיבודי אגף הכלכלנית הראשית.

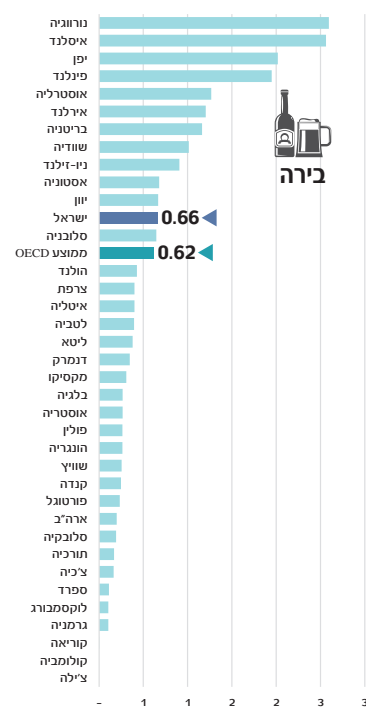
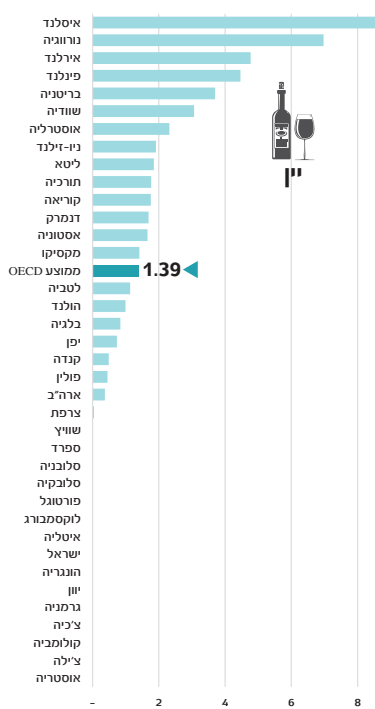
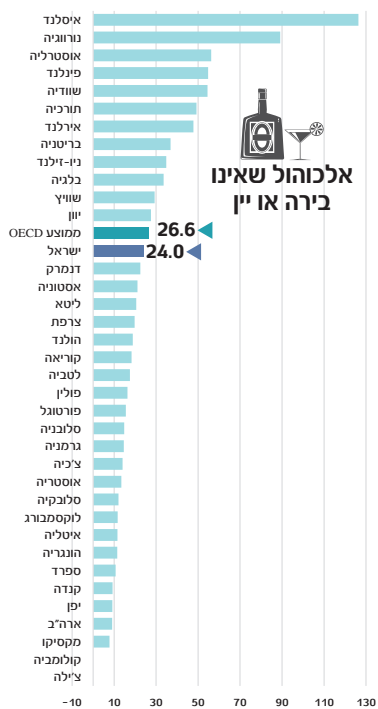
הערות לתרשים:

- אומדן מס קניה מיוצר מקומי מכל סוגי האלכוהול.

מס קניה על אלכוהול במדינות ה-OECD (שנת 2020)

(דולר לליטר משקה לבירה ויין ודולר לליטר אלכוהול אחר)

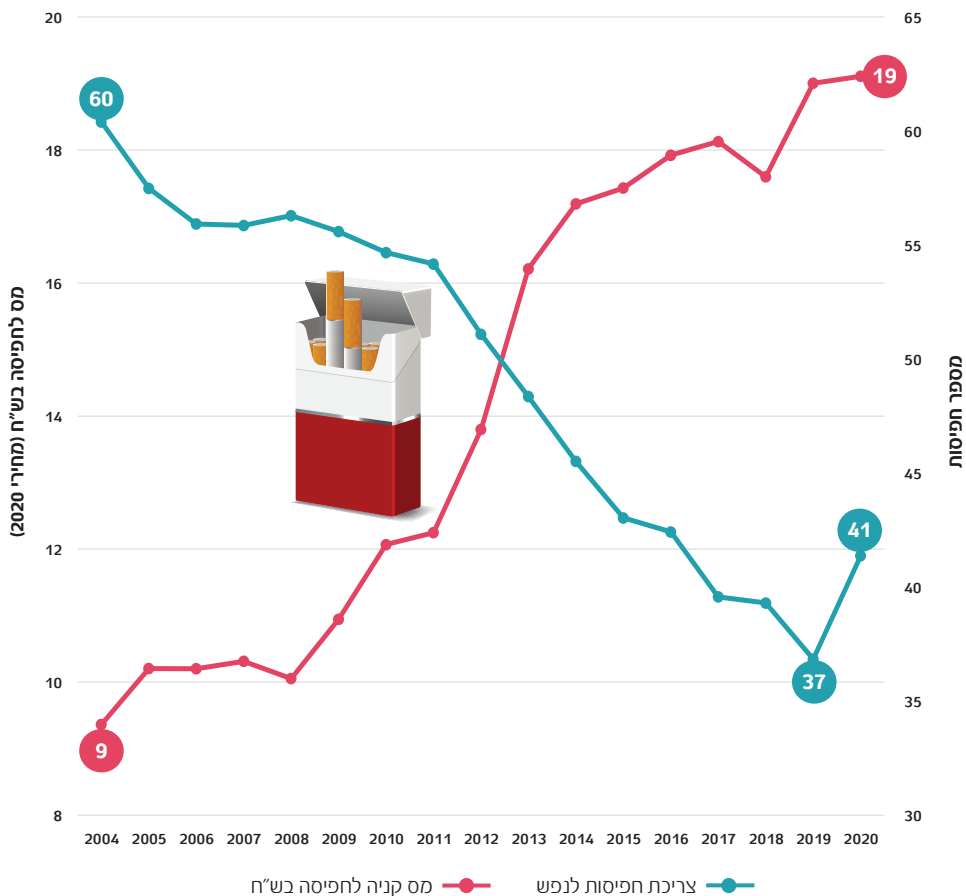
- בישראל מס הקניה על אלכוהול שאינו בירה או יין עומד על 24.0 דולר לליטר אלכוהול. על ליטר משקה המכיל לדוגמה 40%, יוטל מס של 9.6 דולר.
- 15 מדינות OECD, וביניהן ישראל, אינן מטילות מס קניה על יין. כאמור, על יין בישראל חל מס.

מקור: OECD Consumption Tax Trends, ועיבודי אגף הכלכלנית הראשית. הערות לתרשים:

- שיעורי המס מפורסמים על ידי ה-OECD. שיעור המס בדולרים חושב לפי שיעור המס נכון ל-1.1.2020, ולפי שער החליפין הממוצע בשנת 2019.

מס קניה לחפיסת סיגריות (בש"ח, במחירי 2020) ומספר חפיסות לאדם

- יש לציין שנתוני הצריכה כוללים רק סיגריות שחל עליהן מס קניה ולא כוללים סיגריות שנרכשו ב-Duty free או בשוק השחור.
- בשנים 2004-2019 מספר חפיסות הסיגריות לאדם ירד ב-39%. במקביל מס הקניה לחפיסת סיגריה עלה ריאלית ב-103%. העלאת המס נועדה להפנים את ההשפעות החיצוניות של העישון ולתרום לצמצום הצריכה.
- בשנת 2020, בניגוד למגמה, עלה מספר החפיסות הממוצע לאדם ב-12%, כנראה בגלל משבר הקורונה וצמצום הקניות ב-Duty free.

מקור: רשות המסים בישראל ועיבודי אגף הכלכלנית הראשית.

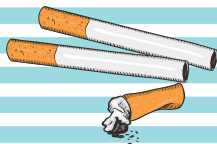
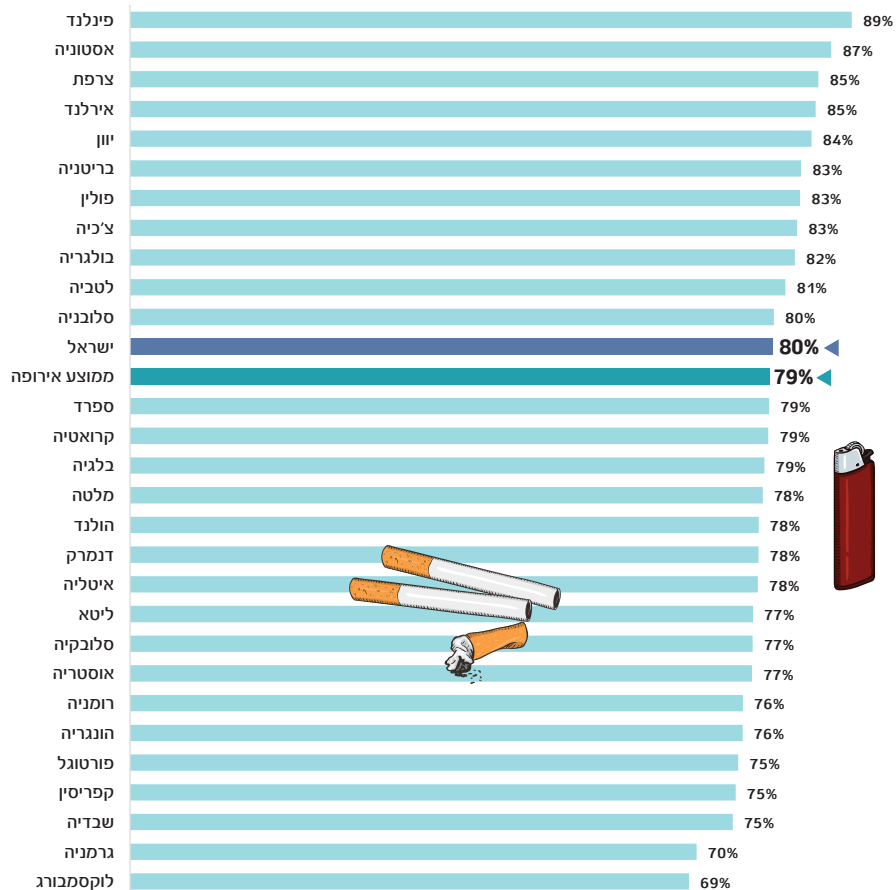
הערות לתרשים:

- צריכת סיגריות כוללת טבק לסיגריות, בהנחה שק"ג אחד של טבק שווה ערך ל-1,429 סיגריות או ל-71.4 חפיסות בקירוב, דהיינו 0.7 גרם טבק לסיגריה.
- ב-22.11.2021 נחתם על ידי שר האוצר צו המשווה את המיסוי על סיגריות אלקטרוניות למיסוי המוטל על סיגריות רגילות, הצו אושר בוועדת הכספים.

שיעור כלל המסים על סיגריות (מס קניה ומע"מ)

מהמחיר לצרכן בישראל ובמדינות האיחוד האירופי ב-1.3.2020

כיוון ששיעור המע"מ בישראל נמוך בכ-5 נקודות האחוז מהממוצע באיחוד, שיעור מס הקניה בלבד גבוה בישראל כ-5 נקודות האחוז מהממוצע באיחוד האירופי.

מקור: נציבות האיחוד האירופי ועיבודי אגף הכלכלית הראשית.

הערות לתרשים:

- החישוב מתייחס לממוצע המשוקלל של המחיר לצרכן של סיגריות.
- עבור ישראל שיעור המס מהמחיר לצרכן בתרשים מתייחס לסיגריות בלבד, בעוד שבעמוד 72 הוא כולל טבק לסיגריות.

אגף הכלכלנית הראשית
הכנסות המדינה, מחקר
וקשרים בינלאומיים

משרד האוצר

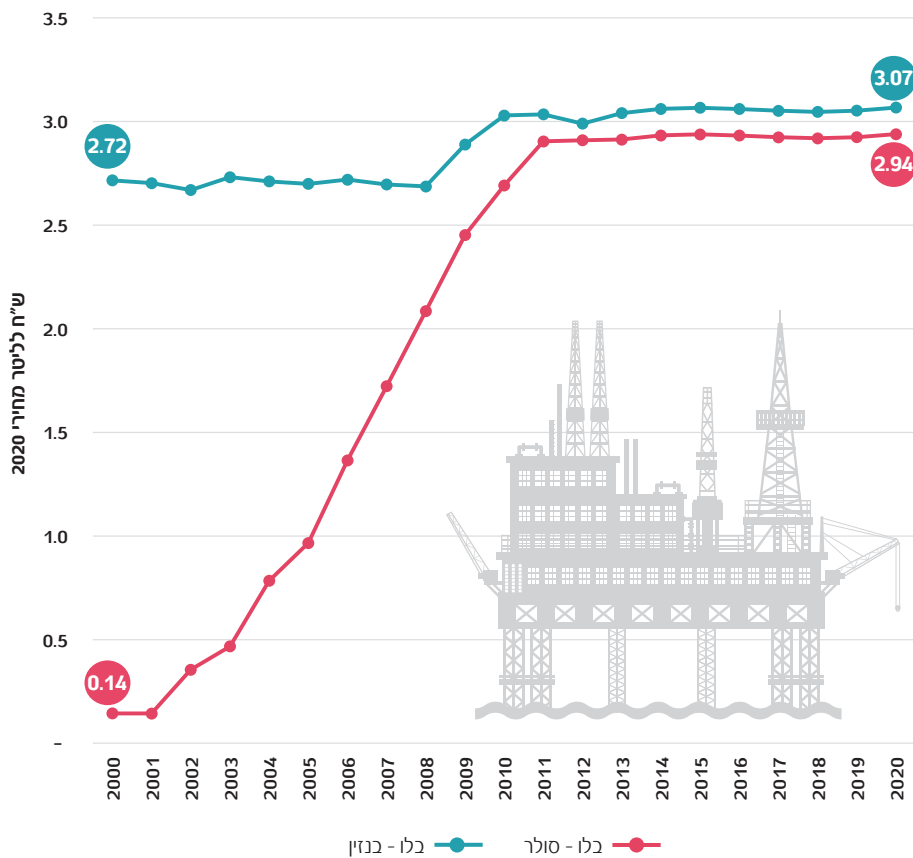
פרק

8

דלקים

בלו בנזין וסולר לפי שנים (מחירי 2020, ש"ח לליטר)

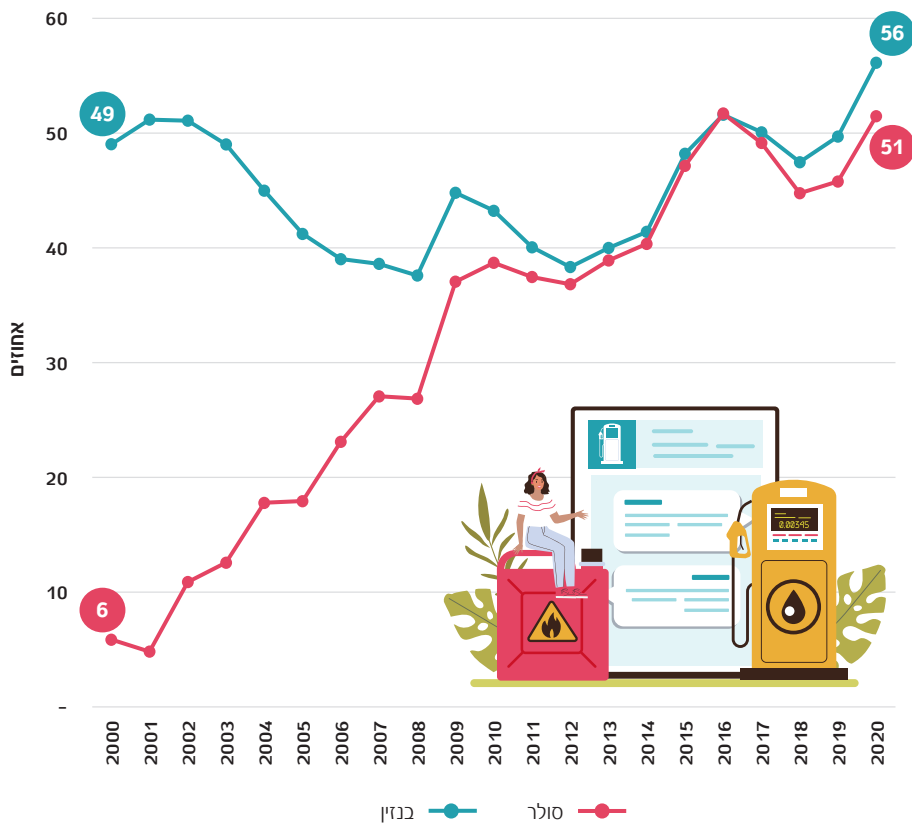

- הבלו על סולר עמד על 2.94 ש"ח לליטר. אולם כיוון שחלק מהבלו מוחזר לתעשייה ולעסקים במסגרת הסדר הסולר, הבלו האפקטיבי עמד על 1.80 ש"ח לליטר.
- משנת 2000 הבלו על בנזין עלה ריאלית ב-13%. העליה האחרונה חלה בשנת 2009 ומאז לא חל שינוי מהותי בבלו.
- לעומת זאת חלה עליה ריאלית חדה בבלו על הסולר בשנים 2002-2011.
- בתחילת הדרך עמד הפער בבלו בין שני הדלקים על כ-2.6 ש"ח לליטר.
- כיוון שאלה דלקים תחליפיים, הוחלט לאחד את שני השיעורים, כך שעד שנת 2011 צומצם הפער ל-0.13 ש"ח לליטר, פער שנשאר ללא שינוי עד שנת 2020.

מקור: תערוף המכס, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האנרגיה ועיבודי אגף הכלכלית הראשית.

משקל הבלו מהמחיר לצרכן לפי סוג דלק (אחוזים)

- כיוון שהבלו קצוב ושיעורו לא השתנה ריאלית, פרט להעלאה בשנת 2009, התנודות בשיעור הבלו מהמחיר לצרכן משקפות תנודות במחיר הבינלאומי של הנפט - כאשר הנפט מתייקר, משקל הבלו מהמחיר לצרכן יורד.
- לגבי הסולר, העלייה בשיעור הבלו מהמחיר לצרכן עד שנת 2011 נובעת, כאמור, מייקור הבלו בשנים אלו.

מקור: תעריף המכס, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האנרגיה ועיבודי אגף הכלכלית הראשית.

הערות לתרשים:

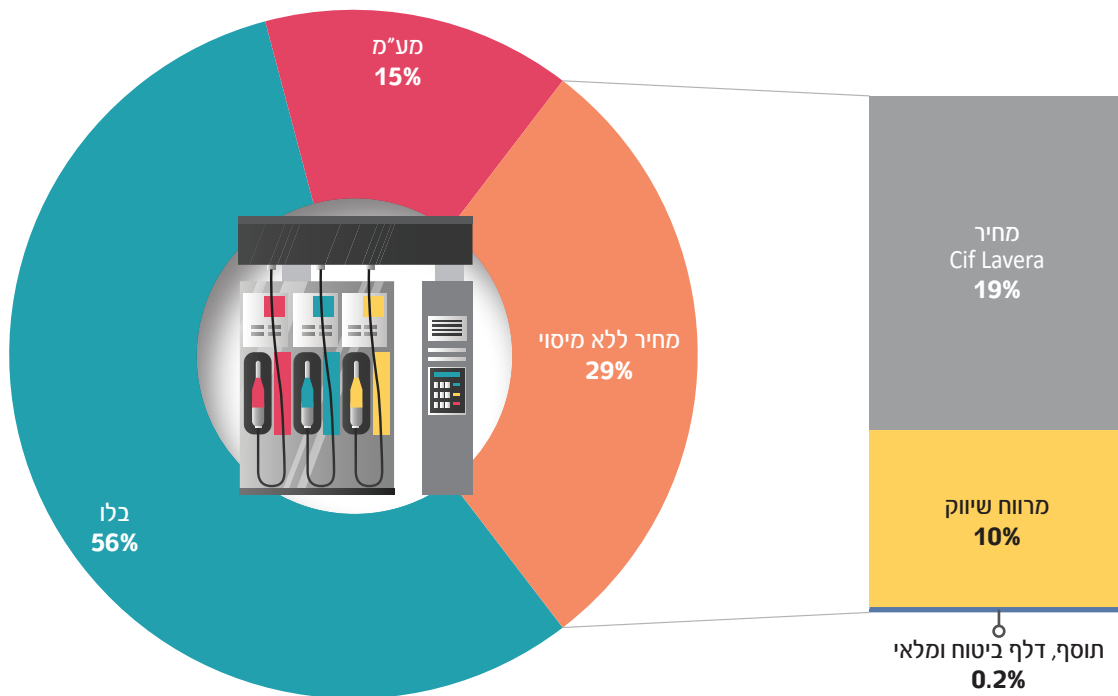
- מחיר הבנזין לצרכן הינו המחיר המפוקח המתפרסם בתחילת כל חודש על ידי משרד האנרגיה. המחיר המוצג בלוח זה אינו כולל תוספת שירות מלא, שעומדת על סך של 21 אגורות לליטר, נכון לשנת 2020. מחיר הסולר לצרכן, שאינו נתון לפיקוח, הינו המחיר כפי שנדגם על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בתחנות הדלק, בניכוי התוספת לשירות מלא.
- כ-39% מהסולר מוחזר דרך מנגנון ההישובון לכן שיעור הבלו האפקטיבי נמוך יותר ממה שמוצג בתרשים.

הרכב המחיר לצרכן של ליטר בנזין בשירות עצמי נכון לדצמבר 2020

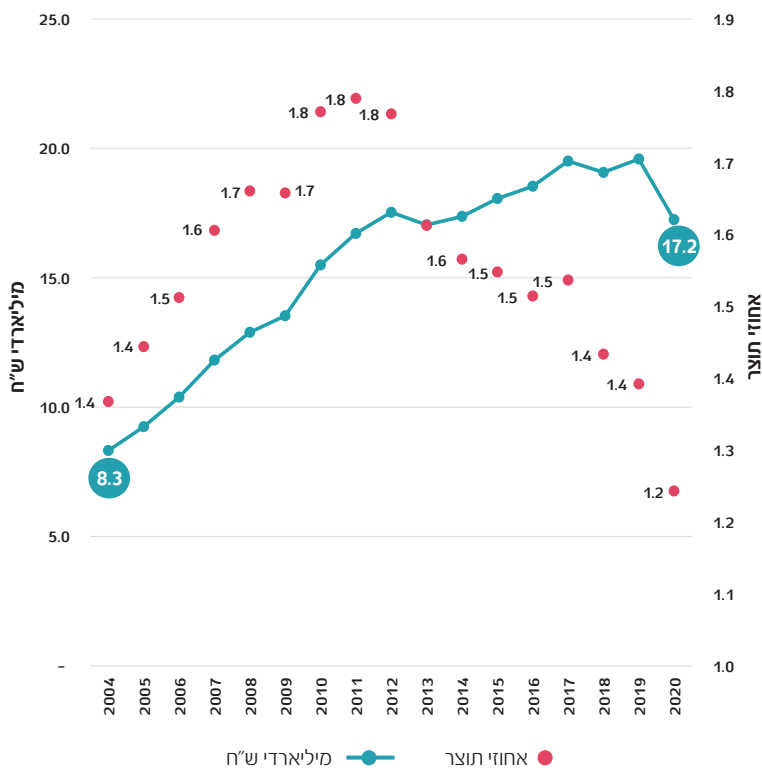
המיסוי מהווה 71%
מהמחיר לצרכן של בנזין

עלות הבנזין תורמת 19% בלבד
מהמחיר לצרכן

הכנסות המדינה מבלו על דלק (מיליארדי ש"ח ואחוזי תוצר)

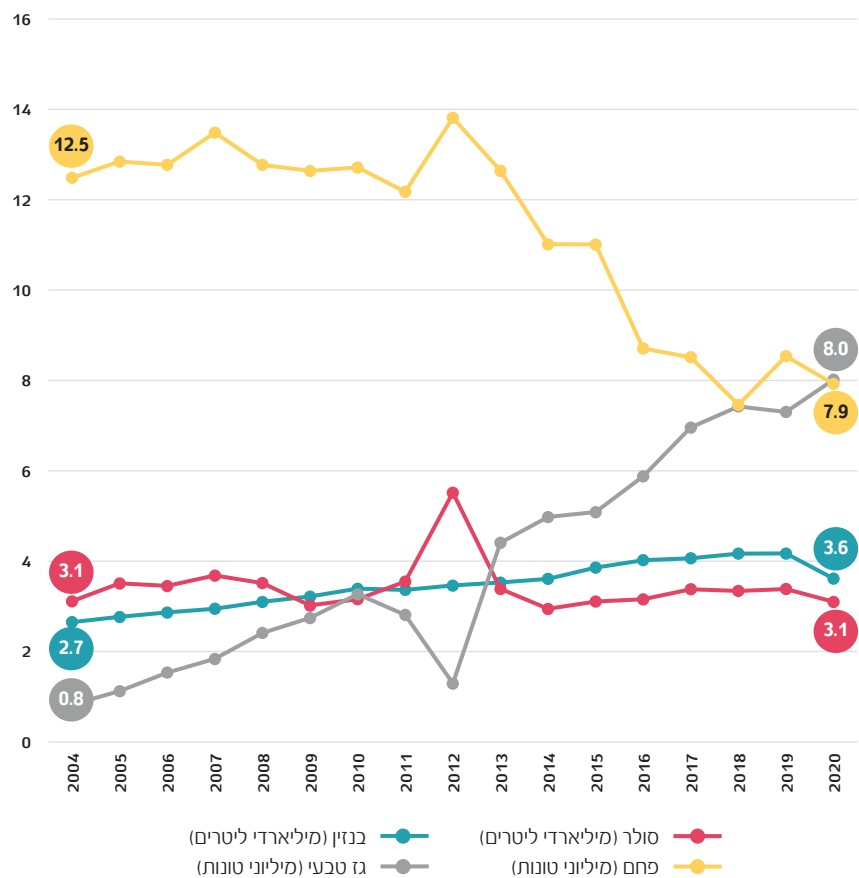
- בשנת 2020, בעקבות משבר הקורונה, הביקוש לדלק ירד בצורה משמעותית, ואיתו ההכנסות מבלו.
- אולם גם לפני משבר הקורונה, ההכנסות מבלו על דלקים היו במגמת קיטון משיא של 1.8 אחוזי תוצר בשנים 2010-2012 ל-1.4 אחוזי תוצר בשנת 2019, ירידה של 0.4 אחוזי תוצר שהם כ-5.4 מיליארד ש"ח. ארבעה גורמים אחראים לירידה זו:
 - 1.2 מיליארד ש"ח כתוצאה ממעבר מסולר עתיר במס ומפחם לגז לייצור חשמל הנהנה ממיסוי מופחת.
 - 1.3 מיליארד ש"ח נוספים בשל הפער בין עלייה מצטברת של כ-3% במדד המחירים לצרכן, המשמש לעדכון גובה הבלו, לעומת עלייה של 11% במחירי התוצר.
 - כ-1.0 מיליארד ש"ח עקב שימוש לרעה בממסים פטורים ממס כתחליף לסולר¹.
 - ועוד 1.9 מיליארד ש"ח כתוצאה מגידול איטי יותר בצריכת דלקים לעומת גידול מהיר יותר בתוצר הריאלי, בין השאר, בגלל כניסה של כלי רכב חסכוניים בדלק. על פי הצפי, המעבר ההדרגתי לכלי רכב חשמליים יעמיק בשנים הבאות את הירידה בגבייה.
- הבלו על הדלקים שאינם משמשים לתחבורה (פחם, גז טבעי, מזוט, גפ"מ ופטקוק), נמוך מהעלויות החיצוניות הנגרמות משימוש בדלקים אלו. בעת כתיבת הדוח מתגבש מתווה מדורג להעלאת הבלו על דלקים אלו בשנים הבאות.

מקור: רשות המסים ועיבודי אגף הכלכלנית הראשית.
הערות לתרשים:

1. כ-25.10.2021 נחתם צו המטיל מס על ממסים. הצו אושר בוועדת הכספים תחולתו 17/01/2022.

אספקה לשוק הישראלי של בנזין וסולר (מיליארדי ליטרים) וכחם וגז טבעי (מיליוני טונות)

- פחם משמש לייצור חשמל והוא מוחלף באופן הדרגתי בגז טבעי פחות מזהם. השימוש בפחם לייצור חשמל בשגרה צפוי להיפסק עד שנת 2026 בהתאם להחלטה של משרד האנרגיה (כפי שפורסמה ביום 24.11.2019).
- בשנת 2012, בניגוד למגמה, אספקת הגז הטבעי לישראל ירדה בצורה חדה עקב שיבושים. כדי לפצות על החוסר בגז טבעי לייצור חשמל, עלתה במקביל האספקה של פחם וסולר.
- עד שנת 2016 גדלה צריכת הבנזין בכ-3.5% לשנה. מאז ועד שנת 2019 הואט הגידול ל-1.2% לשנה. הבנזין משמש בעיקר לתחבורה ונראה שהאטה זו נובעת כאמור מכניסה מוגברת של כלי רכב חסכוניים יותר כגון כלי הרכב היברידיים.
- בשנת 2020, בעקבות משבר הקורונה ומגבלות התנועה ירדה צריכת הבנזין והסולר לתחבורה ב-13% וב-8%, בהתאמה, לעומת שנת 2019.

מקור: רשות המסים ועיבודי אגף הכלכלנית הראשית.
הערות לתרשים:

- נתוני הגז הטבעי מייצור מקומי בשנים 2004-2012 הם אומדן חסר על בסיס נתוני חברת החשמל.

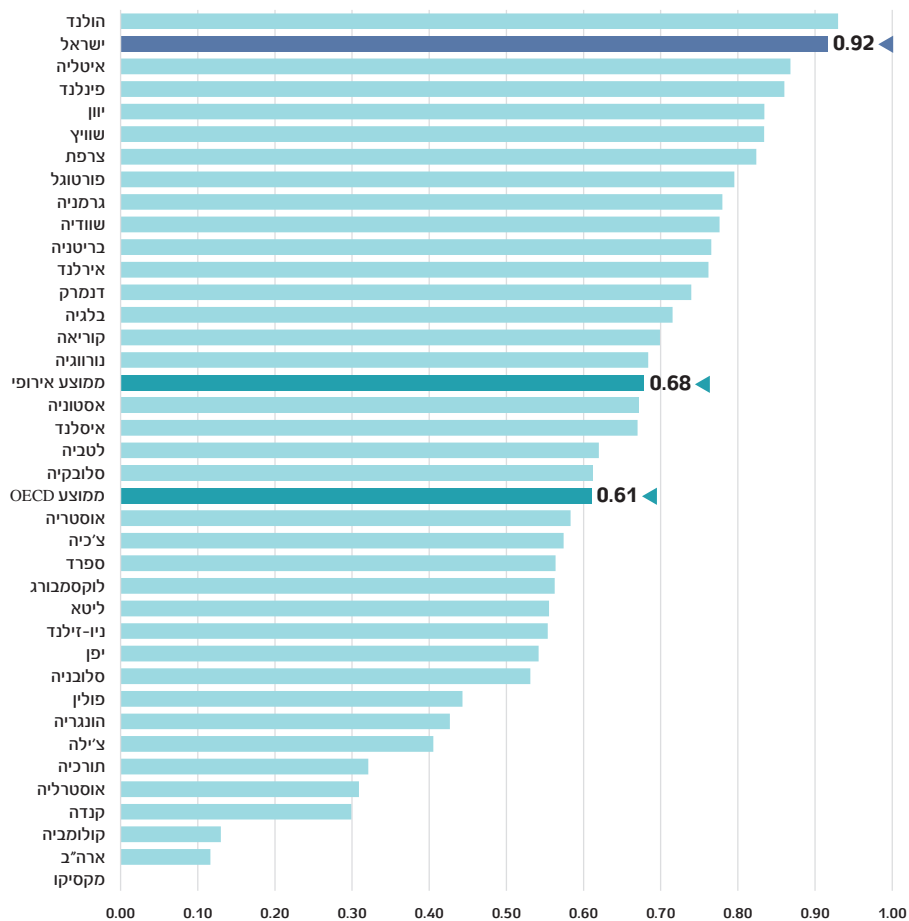
משרד האנרגיה

אגף הכלכלית רואשית
המסות הנזינה מוקי
וקשירם בינלאומיים

בלו על בנזין 95 אוקטן במדינות ה-OECD

(דולר לליטר, נכון לרבעון הרביעי של שנת 2020)

בשנת 2020 הבלו על ליטר בנזין בישראל עמד על 0.92 דולר לליטר. מבין מדינות ה-OECD רק בהולנד הבלו על בנזין גבוה יותר מישראל ועמד על 0.93 דולר לליטר.

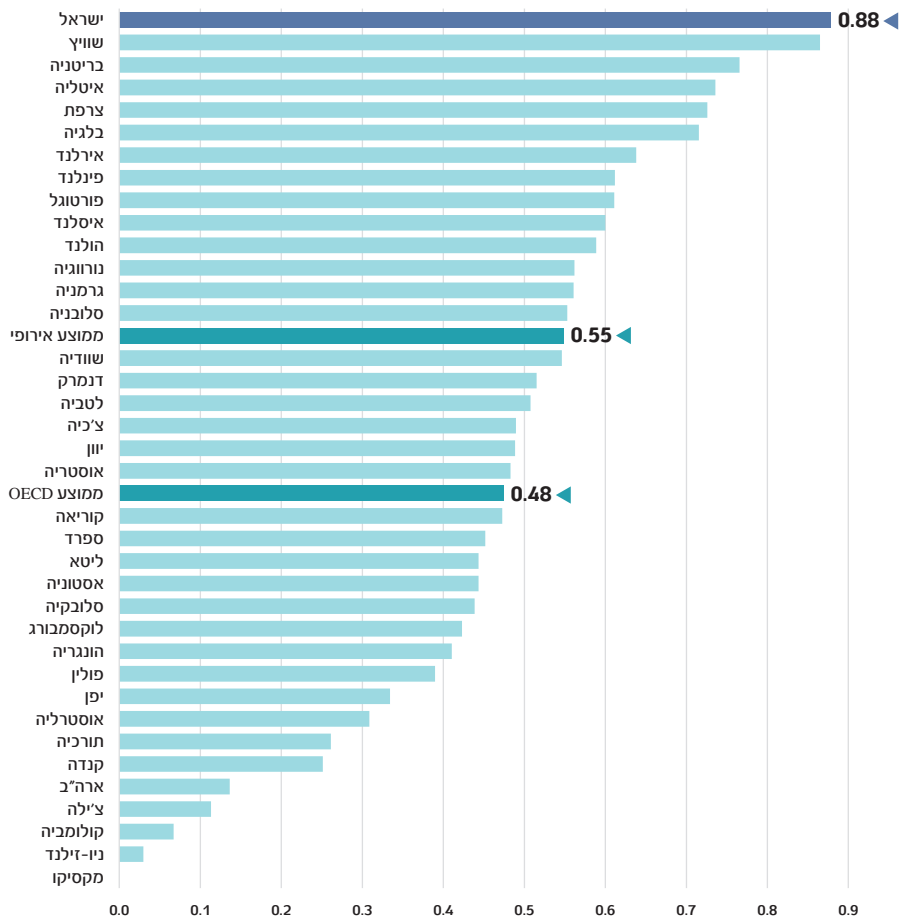
מקור:

International Energy Agency ועיבודי אגף הכלכלית הראשית.

בלו על סולר לתחבורה במדינות ה-OECD

(דולר לליטר, נכון לרבעון הרביעי של שנת 2020)

בשנת 2020 הבלו לליטר סולר בישראל עמד על 0.88 דולר לליטר, הגבוה ביותר מבין מדינות ה-OECD.

יחד עם זאת, אם לוקחים בחשבון את ההישבון על סולר, הבלו האפקטיבי בישראל עמד על 0.54 דולר לליטר, בדומה לממוצע במדינות האירופאיות החברות ב-OECD.

מקור:

International Energy Agency ועיבודי אגף הכלכלית הראשית.

אגף הכלכלנית הראשית
הכנסות המדינה, מחקר
וקשרים בינלאומיים

משרד האוצר

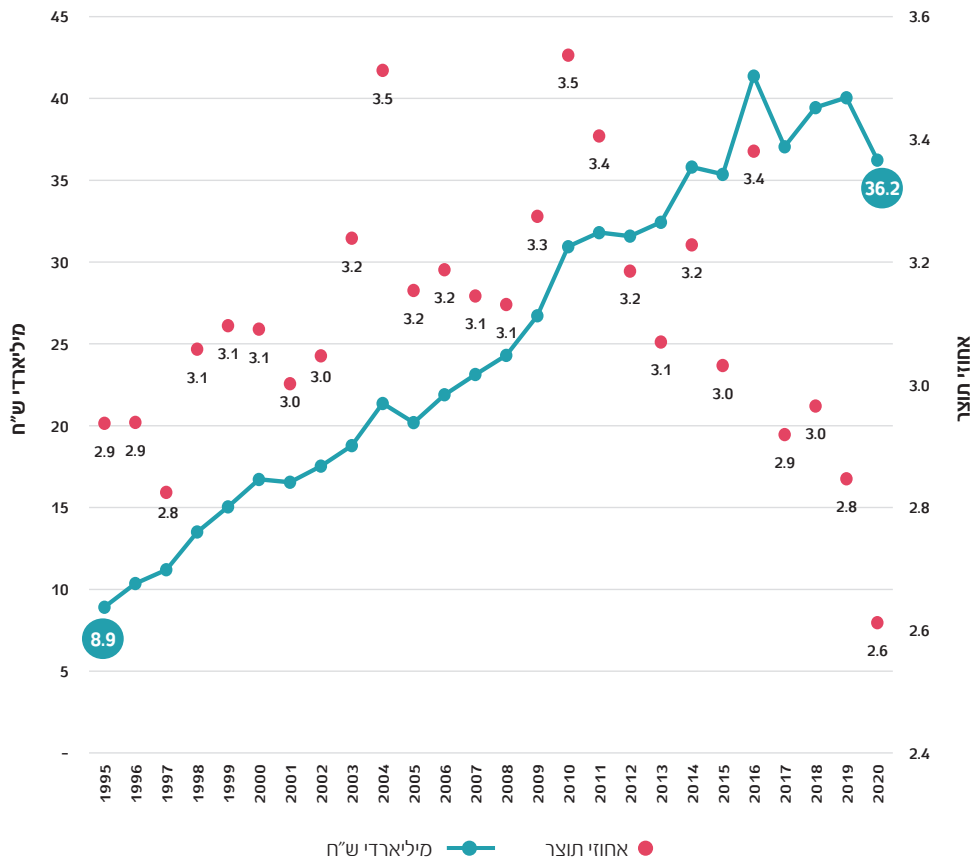
פרק

9

מיסוי רכב

הכנסות מיסוי בענף הרכב (מיליארדי ש"ח ואחוזי תוצר)

- סך המיסוי באחוזי תוצר בענף הרכב נמצא במגמת ירידה מ-3.3 אחוזי תוצר בממוצע בשנים 2010-2016 ל-2.9 אחוזי תוצר בממוצע בשנים 2017-2019. עיקר הירידה כאמור הנה ככלו על דלקים.

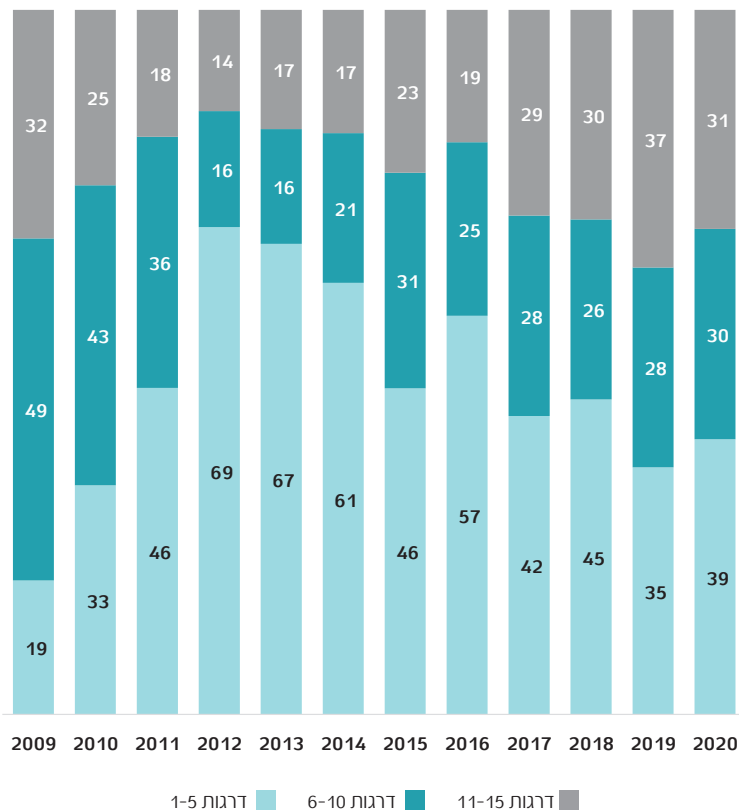
- בשנת 2020, בעקבות משבר הקורונה, ירדה הגבייה ל-2.6 אחוזי תוצר בלבד, שפל של 26 השנים האחרונות. הירידה נגרמה מירידה בגבייה מכלו על דלק עקב הירידה כנסועה ובירידה במס הקניה עקב הירידה ברכישת כלי רכב.

מקור: רשות המסים ועיבודי אגף הכלכלית הראשית.

הערות לתרשים:

- הערכים בתרשים אינם כוללים סכומים שניגבו עבור הרשות הפלסטינית.
- כולל את המע"מ על מרכיב המס המוטל על הוצאות הקבועות בניכוי אגרות ועל הוצאות המישתנות.

התפלגות יבוא רכבים לפי קבוצות דרגת זיהום (אחוזים)

- בשנת 2009 נכנסה לתוקף רפורמת המיסוי הירוק.
- מתוקף הרפורמה, כלי רכב נהנים מהפחתה במס קניה שהולכת וגדלה עד לכ-17,000 ש"ח, ככל שכלי הרכב מזהם פחות.
- כתוצאה מהרפורמה עלה משקל כלי רכב בדרגות הזיהום הנמוכות (1-5) מ-19% בשנת 2009 ל-69% בשנת 2012.
- שינוי המגמה החל משנת 2012 הוא תוצאה של עידכוני נוסחת ה"ציון הירוק" אשר מתבצעים מפעם לפעם על מנת להתאים את התמריץ לסביבה הטכנולוגית המתפתחת.
- אוגוסט 2013 - הקשחה של התנאים לקבלת זיכוי ירוק מוגדל.
- ינואר 2015 - עידכון הנוסחה והחלטה שמעתה היא תתעדכן אחת לשנתיים. העדכון האחרון בוצע בינואר 2021.
- בעקבות עדכון הנוסחה משקל כלי רכב בדרגות הזיהום הנמוכות (1-5) ירד עד ל-35% בשנת 2019.

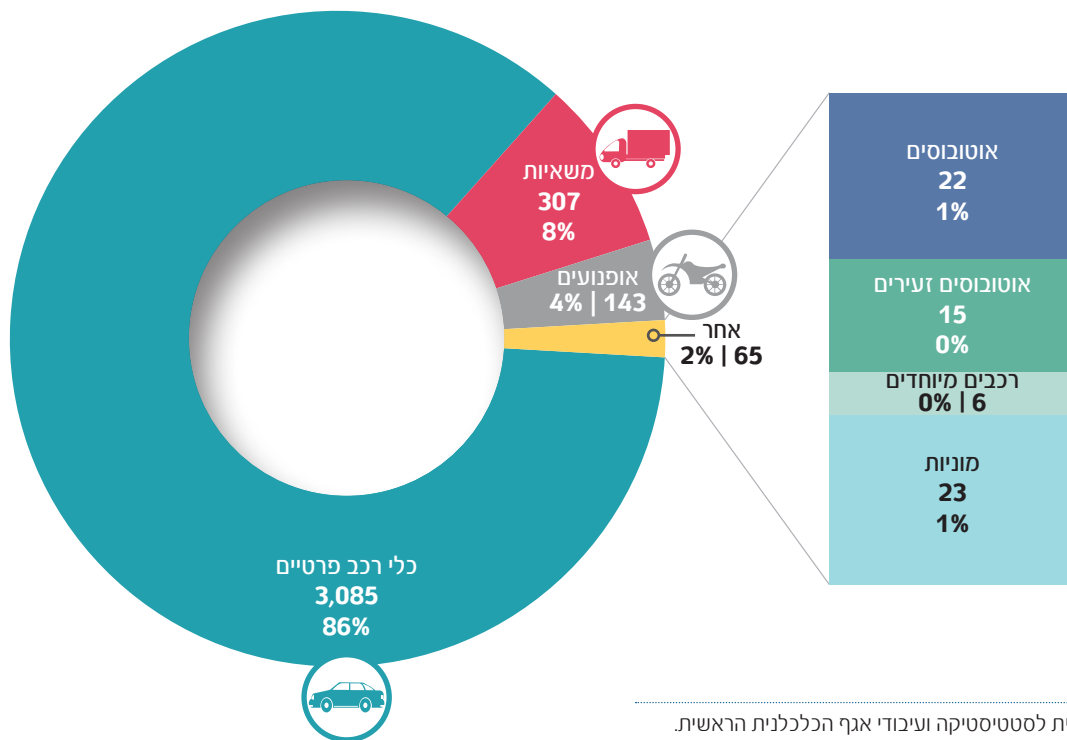
מקור: רשות המסים ועיבודי אגף הכלכלנית הראשית.
הערות לתרשים:

- דרגות זיהום: החל משנת 2009, כלי הרכב חולקו ל-15 דרגות זיהום, כאשר הסיווג של כל דגם נעשה על פי נוסחה המשקללת את הערך הכספי של פליטת 5 מזהמים עיקריים - ארבעה מזהמים בעלי השפעה מקומית על בריאות הציבור - פחמן חד-חמצני (CO), פחמימנים (HC), חלקיקים נשימים (PM) ותחמוצות חנקן (NOx), להם מתווסף מזהם שהשפעתו גלובלית על התחממות כדור הארץ - פחמן דו-חמצני (CO₂).
- המספרים מעוגלים כך שייתכן סך הכל שונה מסכום הרכיבים.

הרכב צי הרכב בישראל לפי סוג רכב, בשנת 2019 (באלפים ובאחוזים מסך הכל)

- בשנת 2019 צי הרכב בישראל כלל כ-3.6 מיליון כלי רכב.
- בעשור האחרון, גדלה מצבת כלי הרכב בישראל בכ-60%, גידול שנתי ממוצע של כ-4%.

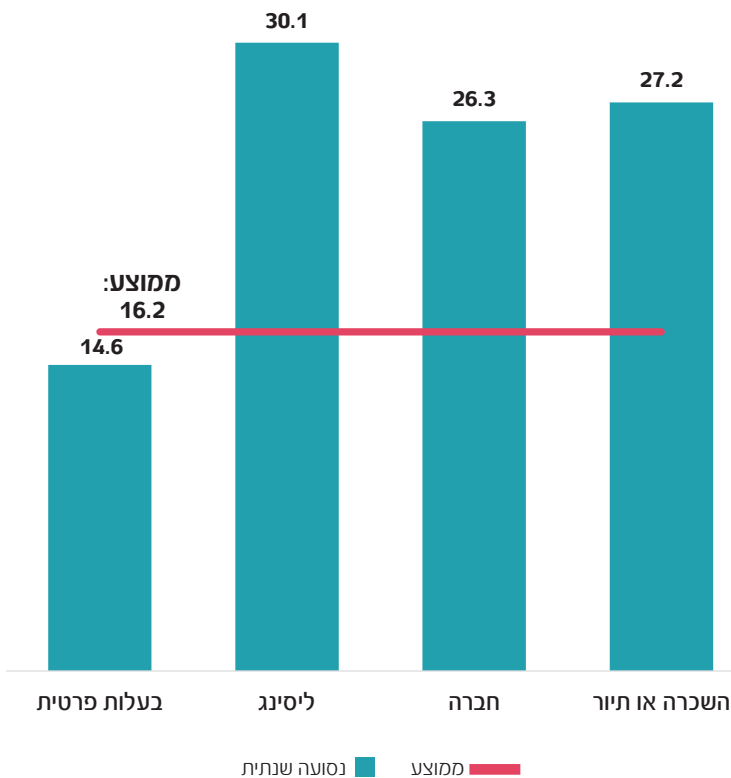

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ועיבודי אגף הכלכלית הראשית.
הערות לתרשים:

- המספרים מעוגלים כך שיתכן שסך הכל שונה מסכום הרכיבים.

נסועה שנתית ממוצעת לפי סוג בעלות על רכב פרטי (שנת 2019, אלפי קילומטר)

- סך הנסועה לכלי רכב פרטיים בישראל בשנת 2019 עמדה על כ-63.2 מיליארד קילומטרים.
- הנסועה הממוצעת לכלי רכב פרטיים עמדה על כ-16.2 אלף קילומטרים.
- בתוך כך ניכר פער גדול בנסועה הממוצעת בין רכב בבעלות פרטית ל"רכב צמוד" (ליסינג או בבעלות חברה) - 14.6 אלף קילומטרים לעומת ממוצע של כ-28.2 אלף קילומטרים, בהתאמה.

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ועיבודי אגף הכלכלנית הראשית.

אגף הכלכלנית הראשית
הכנסות המדינה, מחקר
וקשרים בינלאומיים

משרד האוצר

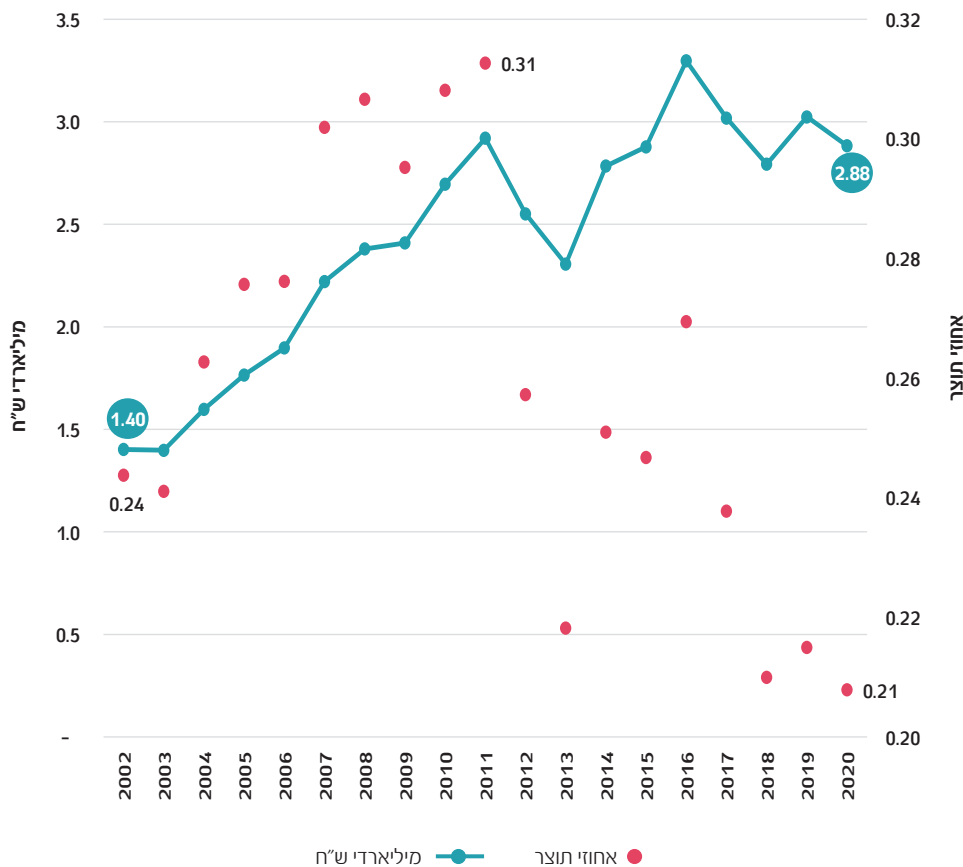
פרק

10

מכס

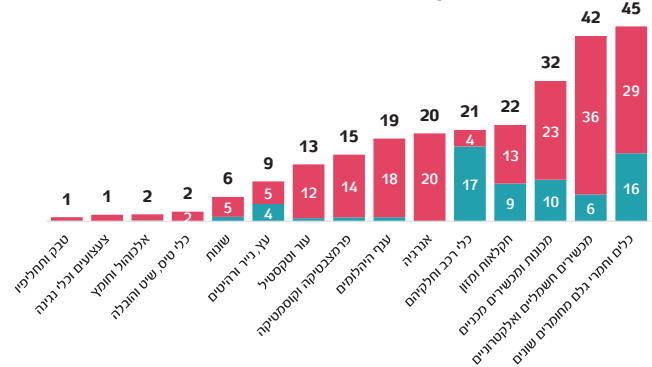
הכנסות ממכס (מיליארדי ש"ח ואחוזי תוצר)

- ההכנסות ממכס הסתכמו בשנת 2020 ב-2.9 מיליארד ש"ח, שהם כאחוז מהכנסות ממסים של הממשלה המרכזית.
- בשנים האחרונות ניכרת מגמת ירידה בהכנסות ממכס ביחס לתוצר, משיא של 0.31 אחוזי תוצר בשנת 2011 ל-0.21 אחוזי תוצר בשנת 2020.
- מגמה זו היא תוצאה של מדיניות להפחתת מכסים כדי לפתוח את ישראל לתחרות מיבוא ולהוזיל את יוקר המחיה.
- למשל בשנת 2012 החל מהלך הפחתת מכסים נרחב במוצרי צריכה ותעשייה שאין בהם יצור מקומי. המהלך היווה מימוש חלקי של המלצות ועדת טרכטנברג בנושא, לאחר המחאה החברתית של קיץ 2011.
- בשנת 2017 החלה תכנית הפחתת מכסים, במסגרתה בוטלו מכסים על מגוון מוצרים כגון נעליים, ביגוד, מוצרי חשמל לבית ועוד.

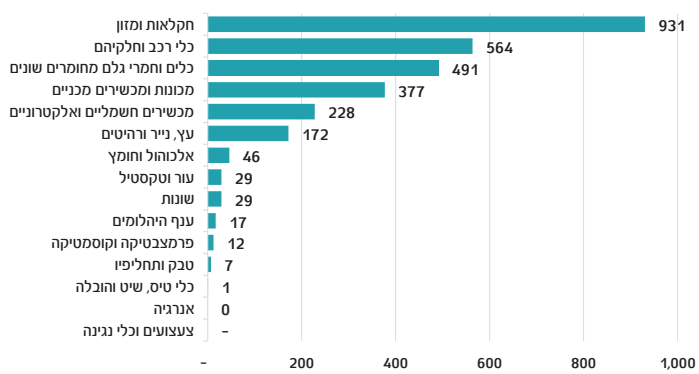
מקור: רשות המסים, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ועיבודי אגף הכלכלנית הראשית.

ערך יבוא פטור ממכס וחייב במכס בשנת 2020, לפי קטגוריות (מיליארדי ש"ח)

ערך יבוא פטור ממכס ■ ערך יבוא חייב במכס ■

הכנסות ממכס בשנת 2020, לפי קטגוריות (במיליוני ש"ח)

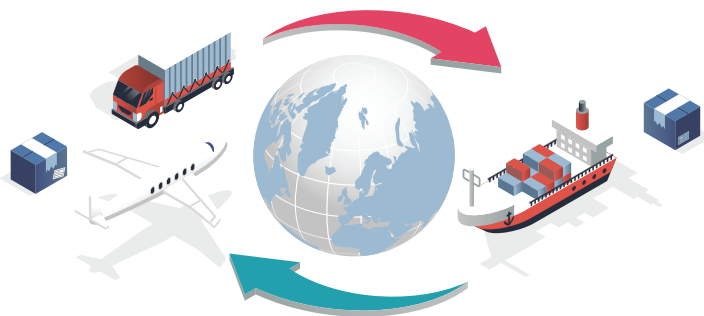
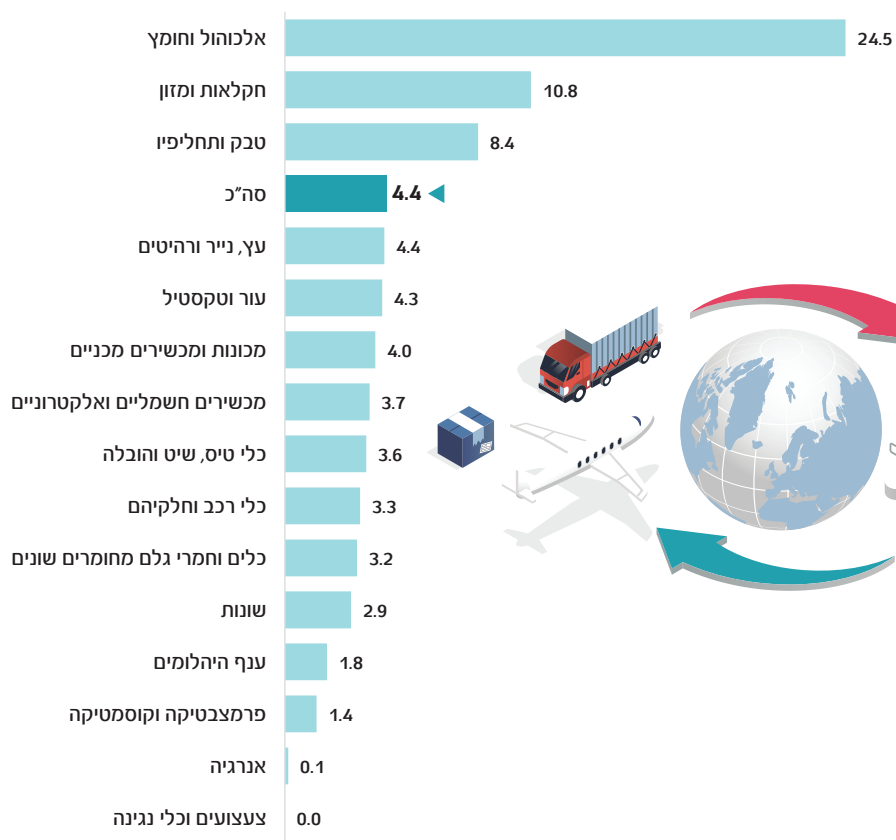
- מתוך סך יבוא הסחורות שהסתכם ב-250 מיליארד ש"ח בשנת 2020, כ-26% הוא יבוא החייב במכס.
- משקל היבוא החייב במכס מסך היבוא גבוה ביותר בקטגוריה של כלי רכב וחלקיהם - 81% מהיבוא חב מכס.
- בקצה השני, בקטגוריה של צעצועים וכלי נגינה, כל היבוא פטור.
- כמחצית מכלל ההכנסות ממכס בשנת 2020 (2.9 מיליארד ש"ח) מקורן בשתי קטגוריות בלבד:
 - חקלאות ומזון - 931 מיליון ש"ח
 - כלי רכב וחלקיהם - 564 מיליון ש"ח
- המכסים בענף החקלאות גבוהים כדי להגן על המגדלים המקומיים אך מאידך הם עשויים להשפיע לרעה על יוקר המחיה. בתאריך 1.8.2021 התקבלה החלטת ממשלה 213 על תכנית להפחתת מכסים על מוצרי חקלאות כמפורט בסעיף 29 להחלטה, הכוללת עקרונות מעבר מתמיכה עקיפה לתמיכה ישירה, כדי להוריד את יוקר המחיה.
- על יבוא כלי רכב מוטל מכס בשיעור של 7%, אין תעשייה מקומית בתחום והמכס משמש ככלי מיקוח בחתימת הסכמי סחר עתידיים.

מקור: רשות המסים ועיבודי אגף הכלכלנית הראשית.
הערות לתרשים:

- "יבוא חייב במכס" - יבוא חייב במכס מחושב ברמת פרט המכס. יתכן שתחת פרט מכס אחד, היבוא ממדינות מסוימות יהיה פטור מתוקף הסכמי סחר ורק חלק אחר יהיה חייב. מסיבה זו הנתון מהווה אומדן יתר.
- המספרים מעוגלים כך שיתכן שסך הכל שונה מסכום הרכיבים.

שיעור מכס אפקטיבי, לפי קטגוריות (שנת 2020)

שיעור מכס אפקטיבי כאחוז מסך ערך היבוא החב במכס

- בחינת שיעור המכס האפקטיבי לפי קטגוריות נותנת תמונה כללית על נטל המכס.
- יחד עם זאת יש לציין שעל פרטי יבוא בודדים חלים שיעורי מכס גבוהים מהממוצע בקטגוריה.
- יתכן, במיוחד בחקלאות, ששיעורי המכס כה גבוהים שהם חוסמים כל יבוא, כך שלא ניתן לחשב את שיעור המכס האפקטיבי.

מקור: רשות המסים ועיבודי אגף הכלכלנית הראשית.
הערות לתרשים:

- **"יבוא חב מכס"** - יבוא חב מכס מחושב ברמת פרט המכס. יתכן שתחת פרט מכס אחד, היבוא ממדינות מסוימות יהיה פטור מתוקף הסכמי סחר ורק חלק אחר יהיה חייב. מסיבה זו הנתון מהווה אומדן יתר.
- **"שיעור מכס אפקטיבי"** - היחס בין ההכנסות ממכס לערך היבוא חב מכס.

פרטים לפי שיעור מכס (מיליוני ש"ח, שנת 2020)

שיעור מכס אפקטיבי	מספר פריטים	ערך יבוא (מיליוני ש"ח)	מכס (מיליוני ש"ח)
מעל 200%	-	-	-
200%-100%	4	42	53
200%-50%	23	292	184
50%-12%	153	2,113	566
12%-6%	661	8,744	735
6%-0%	1,366	53,617	1,365
0%	4,851	185,351	-
סך הכל	7,058	250,159	2,883

- מתוך 7,058 פריטי מכס, 69% לא חייבים במכס כלל. פריטים אלו מהווים 74% מסך ערך היבוא.
- 19% מהפריטים חייבים במכס אפקטיבי של עד 6%. ערך היבוא של פריטים אלו מסתכם ב-21% מסך ערך היבוא והם אחראים ל-47% מסך הגביה ממכס.
- על עוד 12% מהפריטים מוטל מכס אפקטיבי בשיעורים שבין 6% ל-100%. קבוצה זו מהווה 4% מסך היבוא אך תורמת 52% מההכנסות ממכס.
- על 4 פריטים מוטל שיעור מכס אפקטיבי העולה על 100% והם תורמים כ-2% מסך ההכנסות ממכס.

מקור: רשות המסים ועיבודי אגף הכלכלנית הראשית.

אגף הכלכלנית הראשית
הכנסות המדינה, מחקר
וקשרים בינלאומיים

משרד האוצר

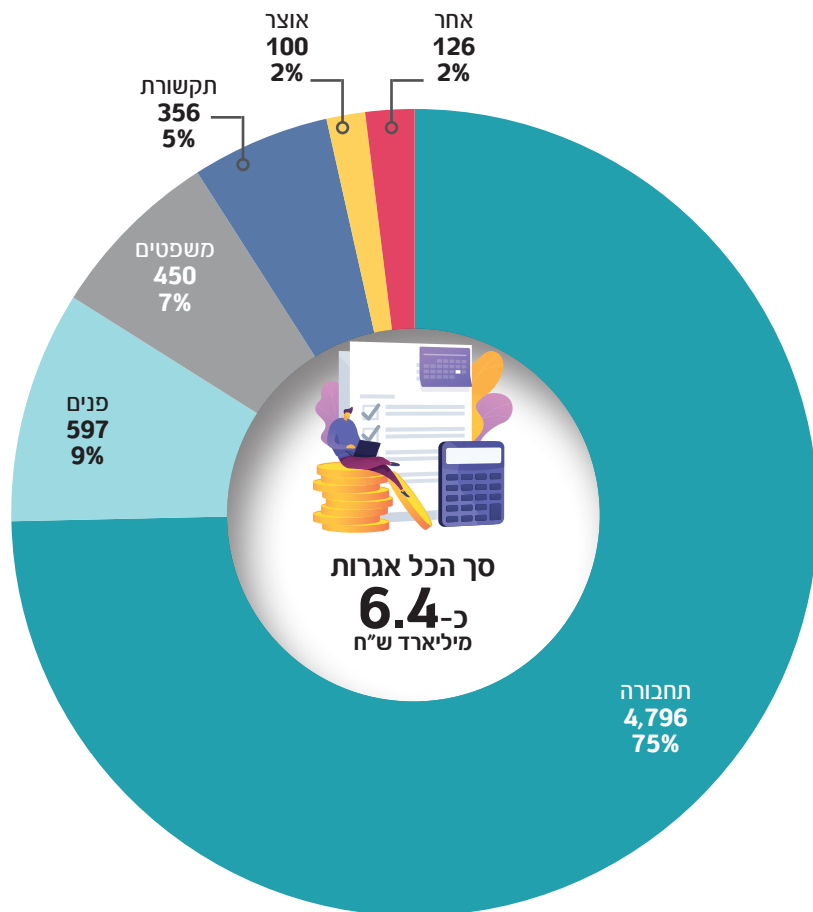
פרק

11

אגרות

הכנסות המדינה מאגרות לפי משרדים (שנת 2020, במיליוני ש"ח ובאחוזים מסך כל האגרות)

- מדובר באגרות לא מיועדות שמשרדי הממשלה גובים לטובת מימון תקציב המדינה.
- המשרדים גובים אגרות מיועדות למימון ישיר של הוצאת המשרד.
- בשנת 2020 סך הכל הכנסות המדינה מאגרות ירדו בשיעור ריאלי של כ-7% לעומת שנת 2019, שבה עמדו סך הכל אגרות על כ-6.9 מיליארד ש"ח.
- הירידה בהכנסות המדינה מאגרות בשנת 2020 נובעת בעיקר ממשבר הקורונה.

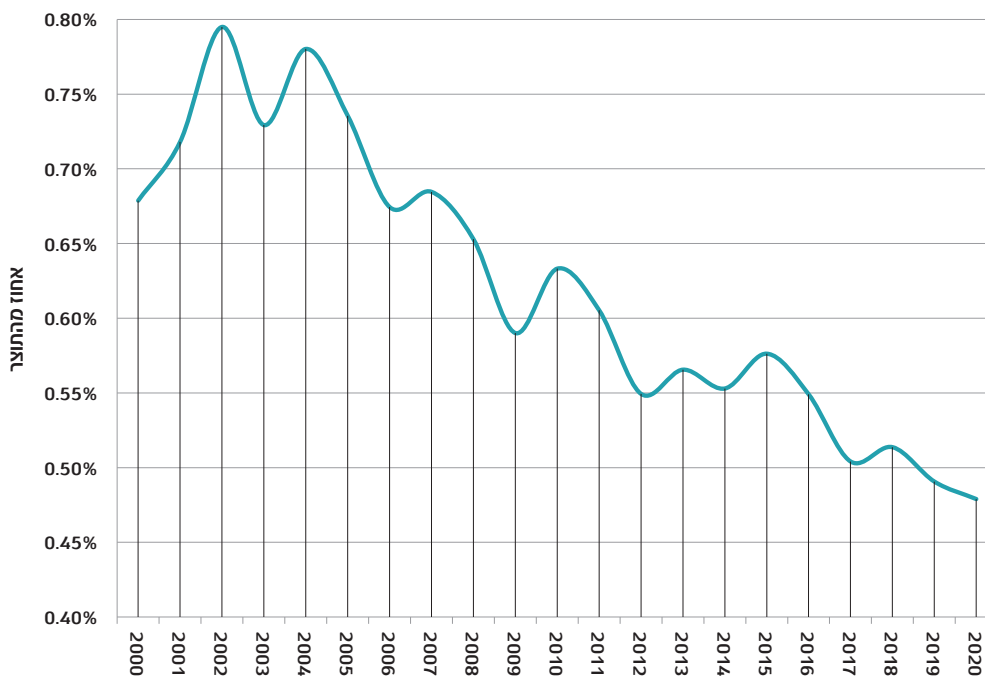
מקור: החשב הכללי; הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה; עיבודי אגף הכלכלנית הראשית.

הערות לתרשים:

- המספרים מעוגלים כך שיתכן שסך הכל שונה מסכום הרכיבים.

הכנסות המדינה מאגרות (אחוזי תוצר, בשנים 2000–2020)

- גביית האגרות נמצאת במגמת ירידה, מתחילת שנות האלפיים.
- הירידה נובעת ממדיניות של צמצום האגרות הממשלתיות ומהצמדת ערך האגרות למדד המחירים לצרכן שבתקופה זו עלה פחות ממדד מחירי התוצר.

מקור: החשב הכללי; הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה; עיבודי אגף הכלכלנית הראשית.